

وانگیء نام	دُر پشوائِ سُهیل
لچھکار	مُلا فاضل
پولکار	فقیر شاد
سرتاک	شکر اللہ
گالسنج	نثار احمد
اولی چاپ	جنوری ۲۰۰۲ء
دومی چاپ	۲۰۱۳ء
چاپ جاہ	شفق پرنٹنگ پریس کراچی
دانگ	۱۰۰۰ (یکھزار)
نہاد	

شنگ گلوک

بلال بک اسٹیشنرز ٹریڈ (کیچ)

دُر پشوائِ سُهیل

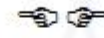
ماہے چار دھئی بے باکیں
دُر پشوائِ سُهیل جبر اکیں

لچھکار
مُلا فاضل

پولکار

فقیر شاد

ردء بَند

لہو	سرگال	تاکدیم
1	نامدات	9
2	وصیت	10
3	دومی چاپ و شنگ	11
4	فاضل (پیشگال)	19
5	ملا فاضل و ہمشیز	51
6	ملا فاضل و پست و پیر کافی سر و بن	52
7	دوویں براتانی اڈیرہ	55
8	ملا فاضل و بیرانی	59
9	ملا فاضل و در شاندا ب	73
10	ملا فاضل و دستونک	86
11	چاچ (نہشتا نک)	98
12	دوازده سد و پست و عوٹہ	112
13	دوبند (لا نچیت جور جواب)۔۔	123

لہو	سرگال	تاکدیم
14	جور جوابی (نہشتا نک)	124
15	سے بند (من نوانان چے۔۔)	129
16	عزت و تجارو کی	130
17	فاضل و ہمما لی	133
18	مچ و سر و مرد	135
19	لاشار و سنگت	137
20	اتک کہ نیا تک	140
21	زرگر و جتک	143
22	فاضل و چکاسگ	145
23	فاضل و چکاس	147
24	کمر بند	150
25	وش تریں نیوگ	152
26	ڈیمبری کرے	154
27	گور و جتک	156
28	فاضل و غلام	158
29	کلیر	161
30	جت گروک و	163

کرو	سرگال	تاکدیم
48	مہرکِ عِ نامِ (۱) *	233
49	گوکِ عِ جمرِ عِ شرط *	237
50	مرگِ عِ لچہ *	238
51	کوفہِ مہرنگ *	249
52	مہ پیکر	261
53	بتل * (دارکلیر انت کہ۔۔)	273
54	مشکتِ عِ لچہ *	274
55	دُڑا باتیں دوست	281
56	سوج	290
57	ملکِ آبادِ بے غباریں ماہ	291
58	مہرکِ عِ نامِ (۲) *	296
59	بی بی فاطمہِ (ہالو) *	305
60	سلام	316
61	زبادموش	318
62	حورچامل	329
63	جنین، آپس، زہمِ عِ ٹپنگِ عِ لچہ *	338
64	چار بند (نوک یک پشی ماہی)	354

کرو	سرگال	تاکدیم
31	مردھما انت کہ وتی سنکرِ انت *	166
32	شپانک پس *	168
33	نہ مردُم *	173
34	بانکلینکِ عِ پٹ *	178
35	قاسمِ عزامانی *	181
36	انچوساز اتگِ استاء *	184
37	سچ *	186
38	عزتِ عِ کلاگِ گرگ *	190
39	بند انِ عِ گماش	193
40	اوٹلا فاضلِ عِ پٹکی *	196
41	واجہ لوگِ عِ روئے شاکارِ عِ پتر *	200
42	پچے اندیم کن ! *	207
43	پیشگوہی *	212
44	دستونک (غزل)	213
45	زہیروک *	215
46	دردانی رَم	221
47	دُرشوکیں سھیل	226

کڑ	سرگال	تاکدیم
82	بتل ☆ (کپڑگاں کوہ عجب جنگ --)	480
83	خدری عہارے لچہ *	481
84	گھڑیاں *	491
85	مکاریں دُنیا *	492
86	بتل * (نہنگ آبادیں بگان --)	503
87	میر گزایک جنگ ع لچہ *	504
88	محمدی زڑ ع خبر نیست	510
89	معراج ع لچہ *	513
90	حضرت سلیمان ع ماہیگ ع لچہ *	530
91	بانگ ع لچہ * (پنت)	541
92	نادان *	549
93	چاچ *	550
94	گشتین *	565
95	چھانی ردیانی راستی	566
96	جور جو ابانی ردیانی راستی	579
97	جیڑھانی گیشوار	585

کڑ	سرگال	تاکدیم
65	آبانی لچہ (شعر) *	355
66	پچویں شیشار	360
67	شپ چراگ	371
68	نیری نود	380
69	تجین ماہ ول	386
70	شگر خا	396
71	جلاب	400
72	بذرتابانی	405
73	بتل * (مردے نشنگ ع نان --)	412
74	دین محمد ع لچہ پہ فاضل ع *	413
75	فاضل ع پتہ پہ دین محمد ع *	416
76	ملا بھادر مر استانی ع لچہ پہ فاضل ع *	421
77	ملا فاضل ع پتہ پہ مر استانی ع *	434
78	بتل * (برائے گوں برات --)	442
79	چاوش جنگ ع لچہ *	443
80	رندانی لچہ *	456
81	ملا براہیم ع کوش ع لچہ * (شگان)	473

وصیت^۱

بیا ات منی شاہی مہذبیں راجان
 یاد گن ات منی گڈ یگیں وصیتان
 کش ات گھن ء ء کش ات نخیلات ء
 یا گن ات باپار ء شما تجارت ء
 یا بوان ات علم ء، ء زیرات گرامات ء

چہ حاجی یا محمد ولد محسن ادمندی ء قلعہ بیہ بحرین، ۲۰۰۱ء

نامدات

نذر انت

پہ تئی چند ء
 گھ ء منگھیں نام ء
 کہ تو وت ء
 وتی عہد ء بادشاہ
 نیست چشیں نامے
 کہ تئی نام ء کش ء
 اوشات بہ گنت!
 فقیر شاد

دومی چاپ ءُ شنک

چہ دہ سال ءُ گوزگ ءُ روگ ءُ پد مُلا فاضل ءُ لچھانی دپتر دُ رپشوکیں سھیل
دومی رند ءُ چاپ ءُ شنک ءُ پد مُمے دیم ءُ انت۔ چُشک مُلا فاضل ءُ جند ءُ
دست ءُ ہشتہ گنگیں سسنا ساچ نیست انت ءُ تئی وھدی گس ءُ اے گپ ءُ
گواھی نداتگ ءُ نکشتگ کہ آئی ءُ گور ءُ است انت۔ انچوشک آئی ءُ جند
بیران بوتگ ہمے ڈول ءُ آئی ءُ دست نیس ہم بیران بوتگ انت۔ چہ آئی ءُ
سسنا ساچاں ہما سسنا ساچ پشت کپتگ انت کہ آمردمانی دلپسند بوتگ
انت ءُ پھلواناں ماں دل ءُ زپت گتگ ءُ جتگ انت۔ آ کہ جتگ ءُ گوش
دارگ بوتگ انت گوانوں آپہ گدار دست بکپ انت۔ اے دھیں سالانی
دُراجیں سات ءُ سفر ءُ جھد گت کہ چہ مردُم ءُ پھلواناں من ءُ چیزے نہ
چیزے دست بکپ ایت۔ بلے چوہا بکل بیگ ءُ کہ ”پہ دلکش ءُ نہ بت
جوانین کاریا کہ دل بہ کش ایت بلے دست مہ رس ایت“۔ ہران آڈول ءُ
کہ دل ءُ لوٹ ات چہ درملکی ءُ سہب ءُ آپیم ءُ کارگت نکت۔ انوں
اگاں ہر چیزے گوں پُرشٹ ءُ پُروش ءُ کئی ءُ چنڈ بیس یا کہ وتی سرجم ءُ برا
بریں دُروٹھے ءُ انت ہمیش انت کہ مُمے دیم ءُ انت۔ یہ انونیں چاپ ءُ

من باز مردُم ءُ راتو اپر گتگ ءُ سلاہ جتگ کہ مُلا فاضل ءُ ہما سسنا ساچ کہ
من ءُ دست نکپتگ انت یا کہ وانگی ءُ مان نہ انت ءُ مُمے گور ءُ است انت
من ءُ دات اش گت گن ات۔ چہ ہرچ مردُمے ءُ کہ من ءُ مُلا فاضل ءُ
سسنا ساچ دست کپتگ انت۔ آہانی نام ہما سسنا ساچانی چیر ءُ داتگ
انت ءُ اے بابت ءُ آہانی لگ منت کہ آہاں چہ گاری ءُ پشت گیتگ
انت۔ انچیں مردُم است کہ آہاں ہمے امانت چہ دُوری ءُ سبب ءُ پمن
سرگت نکتگ انت۔ دیتر ءُ اگاں سر اش گن انت۔ من آہانی منت وار
باں ءُ دیتری چاپ ءُ ہوار اش گناں۔ بلے گھتر ہمے بیت کہ چہ گون گنگ
ءُ راہ دیگ ءُ پد من ءُ ہال بدنت کہ من اے چیز گوں کے ءُ گون گتگ۔
پرچا کہ تئی وھدی دو مزاد اریں سراں گونمن انچوش گتگ ءُ بلوچی زبان ءُ
ہما امانت اش تاں روچ ءُ مروچی پمن سر نکتگ انت۔ گوں ہمے گپانی
وانگ ءُ پد ولبہ ہوتی خان وتی اولی رند ءُ راہ داتگیں ءُ ولبہ ناصر بلیدھی ہم وتی
راہ داتگیں امانتانی پد ءُ بجکت کہ پمن سر گنگ بوتگ انت۔ چہ ہما مردماں
بکن انت اش کہ گون اش گتگ انت۔ اے رندی وانگی ءُ توک ءُ ہما لچہ
ہوار انت کہ مان اے زمانگ ءُ پھلواناں گوں نہ بوتگ انت۔ بلکیں
انچائیں مردمانی دلانی توک ءُ بند بوتگ انت ءُ اشانی بازیں بھرے مے

مکھیں مات، آرپیں پست غ بھیریں بُراتاں یات بوتگ۔ چہ ایشی ءِ ہمے
گپ پد ر بیت کہ مُلا فاضل ہما لچہ کار بوتگ کہ آئی ءِ را شاہ گانیں ڈیہ ءِ
ہمک دمک ءِ ہمک تبکہ ءِ مردماں گوشد اشک۔ البتہ اد ءِ اے گپ ءِ
گنگ ءِ من اُمی زانان غ چو گشاں کہ اے منی وَ شہتی ات کہ چہ اے
وانگی ءِ اولی چاپ غ شنگ ءِ زندمن گوں ولجہ مُلا کمالان سال ۲۰۰۲ء ولجہ
پھلوان قادک (قادر بخش ولد چوٹا) سال ۲۰۰۲ء، ۲۰۰۴ء، ۲۰۰۵ء، میر حاجی
داد اللہ مندی سال ۲۰۰۶ء ولجہ پھلوان بٹام ءِ سال ۲۰۱۰ء آہانی بحرین
ءِ ترغ تاب ءِ گوں آہاں ہم نیاد بوتگوں۔ چہ آہاں مُلا فاضل ءِ لچہ، لچہ
کاری غ زند ءِ بابت ءِ جُست غ پُرس گنگ غ آہانی داتگیں سوج، دلبدی غ
مہراں بھ شمشت گت نکنان۔ بکے بون انت کہ بلوچی ساز غ زیل ءِ وتی
وہد ءِ ہمے مزین نام غ جھگیر ولجہ قادر بخش (قادک) ولد چوٹا ءِ یکشمبے ۲۹
نومبر ۲۰۰۸ء، ولجہ مُلا کمالان ولد مُرادھوت ءِ ۲۱ فروری ۲۰۱۰ء غ ولجہ بٹام
ولد مُرامد ءِ ۱۵ ستمبر ۲۰۱۱ء اے دُنیا یلہ دات غ شت انت۔ چہ ایشاں پیش
ولجہ غلام قادر ولد مُلا موسیٰ سال ۲۰۰۶ء ولجہ صالح محمد گورگیج ملیری بلاہیں
نام اتاں کہ چہ آہاں من فاضل ءِ بازیں لچھے گوشد اشک کہ آہم چہ مے
دست ءِ شتاں۔ اے تنگر غ اوشتا تکیں امروز (دُنیا) ءِ دودانت کہ نپاداریں

زند ءِ چاریں روج چو بھار کاہ ءِ آسری ہمراہ نہ بہت۔
چہ ایشی ءِ ابید لچہ، جور جوابی، چاپ غ بکلانی توک ءِ ہرچ ردیں بندے یا
کہ گالے کہ راست گنگ آہانی ہما ردیں بند غ گال چہ دور دینگ ءِ بدل
ءِ وانگی ءِ گڈسر ءِ ہوار گنگ انت۔ تاکہ زانگ بہت کہ گجام لچہ، جور
جوابی، چاپ غ بکل ءِ گجام گجام بند غ گال راست گنگ بوتگاں غ جھد گنگ
کہ ہمے ردیانی راستی غ گیش غ گپوار ءِ بابت ءِ دوگپ ہشتہ بکلان غ
وانوکاں دگم بکلان۔ اے گپ ہم بے بون نبیت کہ لچہ، چاپ، جور جوابی،
بکل غ ہشتا نکانی توک ءِ ہما ردی کہ چہ اولی بر ءِ وٹھنہنگ ءِ پد ”ہورت
چاری“ ءِ وہد ءِ راست گنگ ءِ پشکپنکاں کہ ایشی ءِ مستریں وجہ منی دیم ءِ
بہوہک غ دُوری بوتگ۔ انوں چہ ہما کونہیں یا کہ بُنی سیاہ گانی گنگ ءِ کہ
منی گور ءِ ایر بوتگ انت راست گنگاں غ ایشانی بابت ءِ گچ ہشتہ نہ گنگ۔
اگاں اے زند ءِ چاپ غ شنگ ءِ گاسٹی ءِ ہرچ ردی کہ است غ زانگ
بت دیتری چاپ ءِ اُمی ءِ راست گنگ بت۔ اے رندی ابید چہ ”چراغ
، مُرغ غ باغ“ ءِ ”غ“ غ دوزخ ءِ ”خ“ ءِ آب ءِ ہما کہ گالانی گڈسر ءِ
بوتگاں کہ ایشانی جاگہ ءِ من ”گ“ غ ”ہ“ ءِ آب زرتگ انت غ پہ آدگہ
گالانی آبانی واستا من اے گپ ءِ خیال دشتک کہ اے وانگی اولی زند ءِ

گوں ہما ”آباں“ ہشتہ گنگ بوتگ اے رندی ہم گوں ہما آباں ہشتہ گنگ
 بیت۔ تاکہ عربی و پارسی یا کلام پاک و گال و انوکاں رد مد بیت۔ پر چا
 کہ مُلا فاضل و وت ہمے آب کار مرزنگ انت۔ اے گپ و راستی و شُما
 چہ ہمانی و ”آبانی لُچہ“ و در بہ گنج ات و چہ ہمے لُچہ و اے گپ ہم پد ر بیت
 کہ آئی و بنگی وانگ و زبان عربی ہوان چہ ”جُو“ و بوتگ و ہمے گپ پیش
 گال و توک و ہم ر سیت۔ اگاں آئی و بنگی وانگ و زبان پارسی و دگہ
 زبانی و بتیں گوا اُلُمی و آئی و ہما زبان و آب ماں ہمے لُچہ و توک و کار
 مرزنگ ات انت۔ ہمے رنگ و پہ گالانی گالوار و گیشینگ و واستا ہما
 گالاں کہ سُرینوک (حرکات) پکار بوتگ پرنگ انت تاکہ نوکین و انوک
 گالاں راست و نت گت بہ گن انت۔ اگاں ہر گسے و کہ دوست نہ بت
 گوا آ سُرینوکانی سُر و دلگوش مہ دنت ہما وڑ و کہ دوست و بمت بوان
 ایت اش۔ اے رندی من ماں لُچہانی سُر گالاں و وتی دُرستیں کوہن و
 نوکین ہشتا نکانی توک و چہ شعر، شعراں، شاعر، شاعران، شاعرانی و کتاب
 و وڑیں گالانی جاگہ و لُچہ، لُچھاں، لُچھکار، لُچھکاراں، لُچھکارانی و وانگی و
 گال کار مرزنگ انت کہ زبانز انتانی نوک ناہینگیں گال انت کہ چہ
 وری زبانی گالاں گھتر انت کہ وتی انت۔ انوگین چاپ و ہرچ نوکین

چیڑ و کہ ہوارنگ، چہ رم و بھر و مُلا فاضل و ہشتیز، مُلا فاضل و پست و
 پیر کانی سُر و بُن، مُلا فاضل و بیرانی، دویں بُراتانی ویرہ، مُلا فاضل و
 دستونک، دواز دہ سد و پست و نہ، چاچ (ہشتا نک)، فاضل و درشان
 داب، لُچہانی ردیانی راستی، جور جوابیانی ردیانی راستی، جیرہانی گیٹوار،
 فاضل و چکاسگ، انچو ساز اتگ اُستاء، چُچے اندیم گن، ولجہ تو لوگ و رو
 و شاکار و پتر، او مُلا فاضل و پٹکی، چہ لُچہانی بھر و دین محمد و لُچہ پہ فاضل
 و، فاضل و پستہ پہ دین محمد و، مھرک و نام و (ا)، دردانی رم، زری نود،
 مُلا براہیم و کوش و لُچہ (شکان)، آبانی لُچہ، گوک و جمر و شرط، دستونک و
 زہروک و چہ بکلانی بھر و دار گلیر انت کہ، مردے ہشتگ و نان دنت،
 بُراتے گوں بُرات و، نہنگ آبادیں، من نواناں کہ چے نگ (سپند)،
 نوک یک ششی ماہے نہ انت (چار بند)، گشتین و مُلا فاضل و مُلا عیسیٰ
 گو ادری و چاچ ہوار انت۔ من جُھدنگ کہ وتی زند و چہ ہرچ مرد و
 کہ لُچہ، جور جوابی، چاچ، بکل و چُچے گوشداشتگ، اشلنگ و دست کپتگ پہ
 سُر شونی و آہانی ناماں ہمیشانی چیر و ہشتہ یگناں تاکہ زانگ ہنت کہ گجام
 گجام چیڑ چہ کے و کے و گوشداشتگ، دست کپتگ و اشلنگ انت۔ اے
 کار باید انت کہ من اولی چاپ و ہشتگ و بٹکیں۔ بکے آوہدی من انکیاس

سر پد نبوتگوں کہ پہ پوکاریء واستا پُشیں سر شونی اَلَمی انت۔ دومی ساری
 ءِ ادء پُشیں مر دے نبوتگ کہ آ من ءِ سر ءِ سو ج گت بکنت ءِ ہرچی
 گنگ چہ وتی مدت ءِ وت گنگاں۔ اے رندی پھلونانی نامانی دینگ ءِ شور
 ءِ سکین واجہ غفور شاد، واجہ منظور کل ءِ زاہد عبداللہ نیگ انت۔ ہمے رنگ ءِ
 واجہ ع۔ ص امیری، عبد الصبور، پروفیسر بشیر احمد، غنی پرواز، واحد بُردار،
 یوسف گچکی، میجر مجید، کارینا جہانی، رشید صلاح، اسلم شاہین، علی عاقل،
 بدل خان، طاہر حکیم، رشید خان، عبید شاد، گل حسن، ڈاکٹر حنیف، خالد
 ارس، غنی نقش، غلام نگوری، جان محمد محراب، قمر قاضی، داد کریم هوت، ناصر
 پُند ءِ ایدگہ دُستیں وانوکانی دل بڈی ستا گرز انت۔ اے وانگی ءِ توک ءِ
 ہشتا کانی بھر ہزان رم ءِ زبان چنگیاں نیز ور ءِ بے تام انت۔ اِشانی دویں
 گپ ءِ رد ءِ بند منی وتی انت۔ لُچھانی ”سر گال“ کہ داتگاں اِشانی توک ءِ
 باز لُچھ گوں ہمے ناماں ساری ءِ گشگ بوگ انت ءِ لو ءِ توک ءِ آہانی دیم ءِ
 اے نشان (ۛ) پر گنگ ءِ آ دگرانی سر گال لُچھانی بجا رگ ءِ نشان بوہگ ءِ
 واستا چہ وتی نیمگ ءِ داتگاں۔ ہمے ڈول ءِ دومی چاپ ءِ وانگی ءِ ساری ءِ رد
 ءِ بند بدل گنگ۔ ہما کہ آزان ءِ سر دیں لُچھ انت جُھد گنگ کہ چہ ہما ہاں
 لکھتیں پہ نو کہا ہندیں وانوکانی واستا وانگی ءِ بند ات ءِ بہ بنت ءِ بوت گنت

کہ دیمتری چاپ ءِ شنگاں پہ وتی تب ءِ دوستی ءِ رد ءِ بند ءِ گھتر بگنان ءِ پہ
 ایشی ءِ گس ءِ را اُزر ءِ مانیتے مہیت۔ سال ۲۰۰۸ ءِ گوانکو ءِ سر ءِ پہ گالانی
 بزانتانی اکاپ گنگ ءِ واجہ اے۔ آرداد ءِ ٹرانگ ءِ پرینگ ءِ منت۔ من
 سر پدوں کہ فاضل فھلچہ کار ءِ لہرانک ءِ مستریں چیدگ انت ءِ ایشی ءِ
 لُچھکاری ءِ زانگ آسان نہ انت۔ پر چا کہ آئی ءِ باز زباز انگ، واندگ
 ءِ دانا یے بوگ۔ ہمے ڈول ءِ آئی ءِ روکھتی بلوچی ءِ دُستیں گالوار لُچھانی
 توک ءِ کارمر زنگ انت ءِ نیکہ آئی ءِ تھنا ”مند“ گالوار انت کہ چہ لُچھانی
 وانگ ءِ وانوکانی دیم ءِ ہمے گپ وت کیت۔ آئی ءِ لُچھانی توک ءِ دری
 زبان عربی، پارسی، ترکی، ہندی سک باز ءِ یک ءِ دو جاگہ ءِ انگریزی ءِ گال
 ہم رَسنت۔ بوت گنت کہ باز ہزانت رد انت ءِ باز گالانی ہزانت انگ ءِ
 ہشتہ، چک ءِ گیش ءِ گیو ار گنگ لوٹ انت۔ ہمے رنگ ءِ فاضل ءِ لُچھکاری
 ءِ ہمک تگ ءِ پھناتانی بابت ءِ ہشتہ گنگ لوٹ ایت کہ اے وت چہ
 پوکاری ءِ جُدا نین کار انت کہ گنگ لوٹ انت۔ فقیر شاد ۲۳ جون ۲۰۱۲ء۔

Mob.No:00 973 39161669

E.mail: faqeershad@yahoo.com

Faqir Shad Post Box No 26177 Adliya

KingDom Of Bahrain.

ملا فاضل

ملا فاضل ۽ پت ۽ نام چاوش ولد جٹلیان ولد دمراد ولد شاہل ولد شاہی بوتگ کہ آچہ رندانی شہو زئی گنم ۽ بوتگ۔ بُند رء آمان پٹھن ۽ سولدان ۽ تندوک بوتگ انت۔ بکے آھاں زند ۽ چہ اود ۽ لڈ اتگ ۽ ماں مند ۽ گورت پانی کوھدیم ۽ کوھنیں میتگ قاسمی چات ۽ اتلگ ۽ ھنلین گتگ ۽ ھمد ۽ جھہ مند بوتگ انت۔

یک حساب ۽ رد ۽ ”آماں ۱۲۰۰ ہجری ۽ پیداک بوتگ“۔ بکے اے تارن پکا ۽ دگم نہ انت ۽ انجو خیالی زورگ بوتگ۔ اصل ۽ اے تارن چہ ”ھدری ۽ ھار“ ۽ تارن ۽ زورگ بوتگ کہ ھمے ھار چار شہبے ۽ روج ۽ ماں چار ربیع الاول ۱۲۲۹ ہجری ۽ بوتگ کہ فاضل ۽ وتی لچہ ۽ توک ۽ است انت کہ آئی ۽ اے ڈول ۽ بیان گتگ۔

چار ات ۽ چار شہبے ات ماہ ۽ باربع الاول
ہجری ۽ دوازده سد ۽ پیست ۽ ات صاحب دلاں

چہ اے تارن ۽ ھمے خیال گنگ بوتگ کہ اے روچانی توک ۽ اورنا بوتگ ۽ آئی ۽ عمر اندازہ سی سال بوتگ۔ چہ ھمے لچہ ۽ تارن ۽ ابید دگ ۽ ھج وڑیں تارن ۽ آئی ۽ پیداک بوھگ ۽ نہ رس ایت ۽ پھشکا اے تارن ۽ دگم ۽ پکا نہ انت۔ اکتہ آئی ۽ مرگ ۽ تارن ۽ است انت کہ دیم ہر ۽ ہشتہ گنگ بیت۔

چہ فاضل ۽ پیداک بوھگ ۽ ساری اود ۽ مردم گش انت کہ ”یک شے آئی ۽ مکھیں مات واپ گند ایت کہ تھار ماھیں شپ ۽ منی دویں دستانی دلاں یک یک لالیں مھر گے ایر انت ۽ چہ اشانی ڈرپشگ ۽ روناھی ۽ سیاھیں شپ روژناہ انت۔ گوں ھمے واپ ۽ گندگ ۽ آگے تکا نر بیت ۽ وتی دل ۽ گشیت باریں اے چونیں واپے کہ من دیست۔ گوا سھب ۽ سر ۽ آپہ وتی واپ ۽ ”معنی“ گنگ ۽ واستا تو یک ۽ میتگ ”شہبیک ۽ کلات“ ۽ روت کہ اود ۽ روضو نامیں جنینے پہ واپ ۽ معنی گنگ ۽ یک ۽ ٹک بیت۔ وھدے اے وتی ۽ بتگیں واپ ۽ قصہ ۽ گوں آئی ۽ گنت۔ گواروضو گوں آئی ۽ گشیت کہ تی واپ نیکیں واپے۔ اے دویں لال کہ ماں واپ ۽ توک ۽ تی دستانی دلاں بوتگ انت ۽ چہ آھانی ڈرپشگ ۽ روژناھی ۽ سیاھیں شپ روژناہ بوتگ۔ اشی ۽ معنی اش انت کہ ترا دو انچیں مردیں چک بیت

کہ آچولال ء وڑء دُر پشوک بمت ء آہانی نام ء توار سک مزن بیت ء آ
جنتی نمیران بمت۔ بے آہانی رنگ ء دانگ ثمر نہ بیت۔

چہ ہمے واب ء گندگ ء چیرے وھد ء مدت ء چے پد بلوچی
زبان ء نامیں لچہ کارملا فاضل پیداک بیت ء رند ء آئی ء پستی ملا قاسم
پیداک بیت۔ اے گپ زانگ لوٹ ایت کہ چاوش ء چہ اے دویں
چکاں ابیدگہ مردیں چکے ہم بوتگ کہ آئی ء نام دمراد بوتگ۔ بے آئی ء لچہ
کاری نہ گنگ۔“

”گوں وھد ء گوزگ ء ہماہی ء فاضل ء قاسم سر ء نیمسری ء ردان ء
مزن بوان بمت ء تاں کار ء چلو پگی بمت۔ گوا آچو اے دگہ بلوچانی چکانی
وڑء پھوتی کار ء عیب نہ گن انت ء وتی پساں وت چارین انت ء شوانگی
گن انت۔ گش انت کہ یک رندے گرماگ ء موسم ء اے دویں برات
وتی پساں ماں جنگل ء چارینگ ء بر انت ء روج ء مھر ء وتی پساں کار
انت ماں دُرچکانی ساہگاں واپین انت ء وت گنرے ء ساہگ ء واپس
انت۔

چہ اے دویں براتاں قاسم واب گپ ایت ء فاضل آگاہ بیت۔ دیرنیت
کہ یک بزرگے ہمے گنر ء بن ء کیت ء چہ وتی کلّی ء رودے آپ ایریچ

ایت ء فاضل ء دنت۔ اے آئی ء آپاں دست رکپت۔ وھدے اے ہمے
آپانی ورگ ء بنا گنت۔ گوا انچو مار ایت کہ گوں ہمے آپانی ورگ ء منی چم ء
دل گشے روژناہ بوان انت ء اے ہمے آپانی نیم ء سرکار ایت ء وتی
گسٹریں برات قاسم ء چہ واب ء ٹوہین ایت ء دنت ء۔ وھدے اے
آپانی ورگ ء بنا گنت گوا اے ہم چو آئی ء وڑء مار ایت کہ گوں آپانی ورگ
ء منی چم ء دل روژناہ بوان انت۔ چہ ہمے واقعات ء چہ پد ایشانی دلانی
توک ء نوکین گپ ء خیال پیداک بیت۔ چیرے روج ء چہ پد اے پسانی
چارینگ ء یکہ گن انت ء ملا ء گور ء ’’ہو‘‘ ء وانگ ء رونت۔

اے دویں براتاں ذہن سک تیز بیت۔ یک روچے فاضل وانگ
ء سر ء گمے شیطانی گنت۔ گوا آئی ء ملا آئی ء راکمے سزادنت ء چہ وانگجاہ ء
ڈن ء درے گنت۔ رند ء ملا آئی ء آدگہ ہم سبقاں سبق دنت ء فاضل
ڈن ء بند ایت ء وتی نوکین سبق ء گوشداراں گنت ء ہما آبانی (حرفانی)
سر ء وتی لنگ ء ایر گنان گنت ء سب ق ء یاد گنان گنت۔ چہ دمانے ء چہ
پد وھدے ملا آئی ء راتوار گنت ء توک ء لوٹاھین ایت ء آئی ء راگشیت
کہ بیا ترا سبق دیاں۔ نوں اے گوں وتی ملا ء گشیت کہ من ء وتی سبق
یات انت ء من سبق دیگ نہ لوٹاں۔ چہ آئی ء ہمے گپ ء اھلنگ ء ملا

حیران بیت و بھمان ایت و گوں آئی و گشیت کہ من ترا سبق نہ داتگ۔ ترا
چون سبق یات انت۔ بیا بوان ے باریں چون ترا سبق یات انت؟۔
وہدے آوتی سبق و ان ایت و ج جاگہ و نہ گٹ ایت و چو آپ و وڑ و
وانان ے گمت و روت۔“

ملا فاضل و چٹلیاس و ننگ و گجام گجام ادارہ و جاگھاں پہ وانگ و
شنگ اے بارہ و وچ زانگ نہ بیت۔ البتہ اے گپ پکا و راست انت کہ
آئی و عربی و پارسی علم و زانت سک باز بوتگ و وتی دور و باری و مستریں
عالم و لچھکار بوتگ۔ چہ بازیں عربی و پارسی و وانگ و سبب انت کہ آئی
و لچھانی توک و ہمے دویں زبانی بے حساب گال است انت۔

اے دویں زبانی گالاں ماں لچھانی توک و کارمرز گمت و اشانی
آرگ و نیمون اے بوت گن انت کہ یگے ہمدین دوستی انت و پد و ہما
دور و دین دوستین حاکم و سرداران رضاع و اھگ ہم گون بوتگ۔“

لچھو و بھو میر داد الرحمن ولی محمد عمر زئی مندی و چہ حاجی لال بخش داد الرحمن و سا۔ کس ہیٹ و چہ جلال خان شیر دل سیتا زئی مندی و
بھو شنگ ۱۹۸۷ء و چہ اشان ابید مندی و بازگماش چہ اے چپاں زھکا رانت۔ سہ آوروہ حاکماں پہ یک ”باگے“ و نر و ملا حاناں
خوگے خوگے آپ داتگ۔

دگہ یک سہے لچہ کاراں وتی علمی قابلیت و زبانی زانتی ہم پیش
داشتگ کہ آ دور و ہمک و ابتد گیس لچہ کاراں وتی لچھانی توک و ہمے دویں
زبانی گال آورتگ انت کہ لچہ عام فہم مہ بنت۔

چہ اشی و ابید آھاں ہمے دویں زبانی توک و لچہ ہم پر بتگ۔
اگاں مارا آھانی عربی و پارسی زبانی و پر بتگیں لچہ دست نہ گپ انت۔
بلے ملا فاضل و اے لچھانی بند در و دیگ و پیش گنگ و لائق انت۔

داشتم دست تھڑع باخدا کم یول
عرش و گرسی و ٹریا سلہ ذدن روزه اول
نص اندر چار صحیفہ نقش ارسال قول
است ”فی فار جہنم خالدین“ بد عمل
یا

بعداً لا الہ الا اللہ حکم ے بجا آور است
کیس الا ہو کہ نام ے در فراز داور است

ہمے ڈول و آئی و اے لچہ و بنداں بچار ات کہ کیشتر عربی و پارسی زبانی
زندگیں گال انت۔

من کہ سُبحانَ الَّذِیْ اَنْشَرُ اَوَّلَ یاتِ گنناں
گوہراں باریں دھنء وصفء آن ذات گنناں
جانستان ویلء وُتائِ عرضِ گوں سماوات گنناں
بلکیں پُرا حیوانِ رھیں نَحْضَرُ ءِ مُلَاقَاتِ گنناں

چہ اے لُجھانی بَندِانی وانگ ءِ مُردُم چہ آئی ءِ عربی ءِ پارسی زانقی ءِ شَری ءِ
سُرع زانکار بیت کہ آماں اے دویں زُبانی توک ءِ چٹکیاں زانکار ءِ بلد
بوتگ۔ اے راستے کہ آئی ءِ دَری زُبانی گال وتی لُجھانی توک ءِ کارمرز
گنگ انت۔ بے دومی نیگ ءِ آئی ءِ ہمے کارمرز گنگیں گال ہما بے کچہ ءِ
راستیں گال انت کہ اے گپ ءِ گال مُردمانی لوٹ ءِ واہگ بوتگ انت۔
پیشکا آئی ءِ اے رنگیں گال وتی لُجھانی توک ءِ آرتگ انت۔ دومی گپ
ایش کہ آئی ءِ اے دُرہائیں گپ چہ دین ءِ دَریں گپ نہ انت۔ پد ءِ اے
رنگیں گپ ءِ خُبراں ماں لُجھانی توک ءِ آرگ ہُمک لُجہ کار ءِ وسی گپے
بوتگ۔ پہ درور ءِ اے لُجھانی گال ءِ بَندِاں بچارات۔

اَشْهَدُ اَنْ اِلَّا اِلَهُ الْاَلَمُ تاج ءِ بر اَست
اَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا رُسُولُ اللہ کہ آذان ہارا فر اَست

یا کہ
گویم اِسمِ اَوَّلِ شہاءِ بَرحق
خُداوندِ آن جہان ءِ پُرخ ءِ اَفَلک
سَماوات ءِ خُزیا تا نکہ اَسَمک
طلبِ جویم رسول ءِ دین ءِ صَدَق

مُلّا فاضل ءِ لُجہ کاری ہما نیگوازیں زِ انت کہ آئی ءِ راکچ ءِ گواز
گنگ گُرانیں گپے۔ نیکہ اے کسانیں ہیشا نک ءِ توک ءِ آئی ءِ لُجہ کاری ءِ
ہُمک پُھنات ءِ تک ءِ سُرع سُرجم ءِ چمشانک دیگ بیت۔ اگاں آئی ءِ لُجہ
کاری ءِ سُرع سُرجم ءِ چمشانک پد یے۔ گوا اے وت جُدا میں وانگی یے
جوڑ بیت۔ پیشکا من پُند گپ ءِ نَھطھانی سُرع ہشتہ گنناں ءِ آدگراں پہ
پدرتیج ءِ گلیں ورنہا ہانی سُرع یلہ دیاں۔

اے زانگیں گپے کہ ”نیم اُھدی دَور“ ءِ لُجہ کاری کیشتر واقعات ءِ
داستان گوئی ءِ سُرع بوتگ ءِ لُجہ کاراں گیشتر جَنگی، عشقی ءِ دینی لُجہ پر بتگ۔
ہمے واقعاتانی سُرع پر بتگیں لُجھاں زانکار ”واقعاتی لُجہ کاری“ گُش انت۔
اے دَرگت ءِ مُلّا فاضل ءِ دُریں نبی ءِ معراج ءِ لُجہ، خُدری ءِ ہار ءِ لُجہ،
کوفہ ءِ مَھرنگ ءِ لُجہ، میر گوا بیک ءِ جَنگ ءِ لُجہ ءِ آئی ءِ دگہ بازیں لُجھے ستا ءِ

لا اُلقِ اُنت۔

اے گپّ و گشتک بے بُن نہ بیت کہ نیم اُھدی لچّہ کاری کہ اشی و
توک و مُلا فاضل و لچّہ کاری ہم گون اُنت۔ اولی براں لچّہ کارانی لچّہ وتی
جند و نام و اُنت و چو ”اُھدی دور“ و لچّہ کاری و وڑ و دگرانی نام و نہ اُنت۔
مُلا فاضل و دست کچنگیں لچّہ گیشتر عشقی اُنت و اے تھر و لچّہانی
توک و آئی و نوکین تجربہ گتک۔ بران آئی و لچّہانی توک و جاگہ جاگہ ہما
گپّ و خبر سر پوش گتک اُنت و آدگہ لچّہانی وڑ و پد نہ اُنت۔ پیش کا اے
رنگیں لچّہانی سر پد بوھگ گئے گران اُنت۔ پہ در و وڑ و اے لچّہانی بند اں
بچار اُت کہ آئی و چونیں وڑے و گشتک اُنت۔

خدریں آھوگ ماں تگد پیں گئے تگرات
کاگدیں بادگیر و نر سیاھیں چاکر اُنت
گنڈی زڑ و ماں گلہ و گوری محکم اُنت

اے بندانی توک و آئی و خدریں آھوگ پہ دوست و پلوہ و گشتک
کہ تگد پیں گئے بران آئی و پوز و تگلیں گرانزانی دپ و چو آھوگ و وڑ و
اوشتاگ، کاگدیں بادگیر پہ آئی و دپ و کاگدیں لٹانی و استا گشتک و
نر پہ ریں دینانی و استا، سیاھیں چاکر پہ آمزانی و استا گشتک و کہ

دوست و دینان آمز گتک اُنت و زڑ و گنڈی آئی و دزانی قید و جنگیں زڑ
(نکرہ) و چنگ اُنت کہ ماں آئی و گلہ (کامپول) بران سر و چو گور (جنگلی
گوک) و وڑ و مھر و مھر بتگ اُنت۔

ہمے رنگ و آئی و دگہ لچّہ و توک و وتی دوست و دوں ہٹی،
گتگیں دست و دستانی دھیں لنگ و ناگنانی ستا و تعریف چونیں شریں
رنگے سر پوش گتک اُنت کہ ہمک مردم اُشان سر پد نہ بیت و توانت
اش۔

بیدی سر شاہ و کراشگیں ہشتاں
آ کہ ماں گروہاں اُنت دوں ہشتاں
سُنت اش سھر اُنت و سینہ اش پیتاں
ماہ اش فرز اُنت و گوشہ اش استاں
داب و ڈولانی شم اش گوستاں

مُلا فاضل و تھنا عشقی لچّہانی بند سر پوش نہ گتک اُنت بلکیں آئی و
ہمک گپّ و خبر سر پوش بوتگ۔ آئی و چہ لچّہاں ابید جور جوابی و حاضر
جوابی ہم سر پوش گتک اُنت۔ پہ در و وڑ و آئی و گتگیں اے حاضر جوابی و
بچار اُت۔ پہ بانگلینک و پختانی چنگ و وتی چہ مند و در آھگ و حال و بیان

ءچون گشتیت کہ ہادیوان ءمردم چہ آئی ءہمے گپاں سر پد نہ بت کہ چے
ءے گشت۔

من پیمیری سر گپتاں چہ گلیں مند ء

قدرتے گنداں آج وتی رند ء

مات ءسر ءسند ءے کار ایت فرزند ء

ہمے ڈول ءچہ دور ءنھیں مردمانی آہگ ءحال ءدیوان ءمردماں

دنت کہ چہ اشی ءگپاں آنوان انت کہ اشی ءچے گشت ءہمے گپاں اد ء

بجارات کہ آئی ءچتور بیان گنگ انت۔

چار چانکاں

چار چمانکاں

یک چانکے

بے چماکیں

بے چماک ء

کلہ نہ دیتگ

اے رنگیں گپانی گنگ سکت گران انت۔ چہ اشی ءابید آدور ءباز

لچہ کار ءجھد گنگ کہ وتی گپ ءلچھاں ہم سر پوش بکن انت۔ بکے آھاں

اے ہمت ءکجال بوتگ کہ چہ ملا فاضل ءگامے دیم ءجت گت بکن

انت۔ اگاں ہرت بچار ءے گوا اے رنگیں ”لچھانی سر پد بوہگ ءواستا

بلوچی زبان ءجند ہم ترجمہ ءتشریح ءمعنا گنگ لوٹ ایت۔“ وتی من ءمن

گمے جھد گنگ ءلچھانی ہا گرانیں گالانی ہوانت ہشتہ گنگ انت ءچہ باز

بند ءگالاں من وت سر پد بوتگوں ءیلہ داگ انت۔ ہرچی کہ من زانگ

ہشتہ گنگ انت۔ بکے پد ءاے گشاں کہ ہرچی من نوانگ یا کہ رد ہشتہ

گنگ انت ایشانی بارہ ءمن وتی نوانکاری ءمٹان ءپھلی لوٹاں۔ اُمید

انت کہ وانوک پھل ءدر گوزگن انت۔

نوں من اے گپ ءاد ءگیشینان ءتچک گنان کہ ملا فاضل ء

سر پوش گنگیں لچھانی بند ءلچہ زندگیں ”چاچ“ انت۔ اے گپ ہم زانگ

لوٹ ایت کہ چاچ ءد روٹم ءماں لچھانی توک ءوتی خیال ءدر شان گنگ

انچائیں گپے نہ انت ءپد ءسر جمیں لچہ ءچاچ ءد روٹم ءبکش ءے! اشی ء

واستا بلاہیں زانتے لوٹ ایت ءزبان ءسر ءدست رس ہم بیت۔

ملا فاضل ءانچیں لچہ است انت کہ آبتل جوڑ بوتگ انت ءمردم

ہمیشاں وتی ہمک روچی گپ ءٹران ءدیوانانی توک ءکار مرزگن انت

ءچہ ہمیشاں سبق گر انت۔ پہ درور ءائی ءاے بکل ءبجارات کہ پہ

شہر ہی غم گریش گلوکیں مردمانی واستا گشتنگ ے۔ آگشیت کہ انسان ستر
 مست غم کور مادہ بیت غم پہ شہر ہی غم ماں دگر ے گند لاں بروت غم آگاں ستر
 مست غم کور مادہ انت غم کس غم زانت غم بچہ آرت نہ گنت۔ بلے وتی جند ے
 مات غم گوہاراں زانت گنت غم بچہ اش کار ایت۔ بلے دومی نیمگ ے
 آمر دمانی توک ے ہمت غم محکمیں ارادہ ے پیداک گنگ ے سوج ے دنت غم
 گشیت کہ پہ دانا غم زانتکاریں مردمانی واستا ے زمانگ آگاں ہر چند ے
 خراب بیت غم آہانی سر ے ہر وڑیں مشکل بیت انت۔ بلے آوتی راستیں
 راہ ے یکہ نہ دیئت غم چہ حقیقت غم راستی ے وتی پتھاں نہ بُت انت غم بند نہ کن
 انت۔ ہمے رنگیں خیال غم لیکہ انت کہ فاضل ے راچہ آدگہ لچہ کار غم زانت
 کاراں بلند غم بالاتر کن انت۔ ہمے وڑیں فکر غم لیکہ انت کہ دومی انسان ے را
 پہ رند گیری گنگ ے مجبور کن انت کہ اشانی اندر ے بلاہیں تحریک، جنتو غم
 آشوبے است انت۔ پہ درور ے ہمے لچہ ے بچا رات۔

اے خرد منداں خپ آگاں ہر چند ے تھار

شہر و غم گر دشتان نشان انت مات غم گوہار

یا کہ آئی ے اے بتل ے بوان ات کہ چوئیں جوش غم جو بگ مردمانی

دلانی توک ے پیداک گنت غم گجام وڑیں ہمت دنت کہ اش ے اندر ے بالاچ

ولد حسن گور گنج ے وڑیں بیر گیر، سر مچار غم مزن زہر گانی مستریں کرد غم راستی
 پد رانت۔

مردے کہ ہپتا دھون گنت

ملک غم ڈگا راں چون گنت

سنگے پہ رند ے گون گنت

عشقی لچھانی توک ے آوتی دوستدار ے ستا ے تعریف ے باز جوانیں رنگے
 ے گنت۔ آئی ے نو ے آئی ے دوست برے چو چار دھی ماہ ے انت۔ برے چو
 انار ے سھریں گروہگ ے وڑ ے انت۔ برے چو بکشی جمرانی اسپتیں کو کر ے
 گروک ے وڑ ے شھم دیان انت۔ برے چو کا بڑگیں آسک ے شگر خانیں
 مرگ ے وڑ ے ماں بھار ے توک ے خزان ے سیل گنان انت غم برے چو
 جبر اکیں سھیل ے وڑ ے ایوک ے ماں لچ ے تھاریں آزمان ے درپشان انت۔
 اے بارہ ے آئی ے گشتیں لچھانی بنداں پہ درور ہشتہ گناں۔

لال گشتے ماہے چار دھی رکشی

یا گروکے مان کو کرے بکشی

پا انارے کہ ہپتگاں پکشی

گروہگاں بہماریں دلوں کشی

یا

دُریں ہتھلی سیم ساقیں

ماھے چار دھمی بے باکیں

دُریں پشوکیں سھیل جبر اکیں

ہمے چار دھمی ماہ و دُریں پشوکیں سھیل انت کہ آئی و را پہ آرام و
 تندرگ و نیلیت و ہر و ہد و دمان و آئی و ترانگ و تھتال و انت و چہ آئی و
 بے حال نہ بیت۔ و ہد و آئی و را دوست و زہیر و یاد گوئجن انت۔ گوا
 آئی و غم و پریشانی ہج گج و کساں نہ بیت۔ روچ و انجیں چیرے کہ
 انسان قدرت و کائنات و موجود و استین چیراں گمے مشکول انت و وقی
 درد، غم و گد تیاں انکیاس نہ مار ایت۔ بلے شپ بلاہ رنگیں وقی سیاہیں
 چادر و عالم و سر و پُراہ شان ایت گوا انسان و مشکولی گوں ایوکی و بدل
 بت و ہمنک پاس و جد اجدائیں غم و پریشانی کار ایت کہ چہ سنگ و حد و
 ہما دیم بت۔ گوا ہمے غم و رنجانی جُست و چہ فاضل و جتد و یکن ات کہ آ
 گشیت شپ و چار پاس انت و ہر یک پاسے و گوزگ و روگ و بدل
 بوہگ و ہما ہی و منی غمانی وڑ و پیہم ہم بدل بت۔ من ہمے ماران و لیکاں
 کہ منی غم تھنا گوں من انت و دگہ ہج گس و گوں نہ بت۔ برے چو

حضرت یعقوب و گرانیں غمانی وڑ و انت کہ چہ وقی تنگو و روئیں چک
 حضرت یوسف و جدائی و گاری و چہ دویں چٹماں کور بیت۔ برے چونوک
 چھر داتگیں گوی سند و کیں مگر از و کلباں ہم تیز تر و بروک انت کہ منی جان
 و بُران و چٹان گن انت۔ برے چوہا گرانباریں آپی گرابانی باراں ہم
 گران تر انت کہ منی سر و جک انت و برے چوہا الماس و سنگیں نیش و
 تش و وڑ و انت کہ منی جان و چوتھنگ و دار و پلکانی وڑ و گپ و سُببان
 گن انت۔

شپ کہ چار پاساں غم چار قسمیں گور مناں
 جوم زاناں کہ گوں دگہ ہج گس و بُباں
 قسمے پُرا یعقوبی خیالاتاں گیش تراں
 قسمے پُرا نوک چھریں گوی سند اں تیز تراں
 قسمے پُرا گرانباریں گراباں سنگین تراں
 قسمے پُرا الماس پلک ٹراشاں نیش تراں

فاضل گشیت من اگاں انکیاس غمانی اولاکوں و پہ اے حال و رس
 اتگوں، منی دُرہائیں غم و پریشانی آروک منی دوست انت کہ من گیشتر
 آئی و کاگدیں لغانی و استاشید و ہد و نا کان و پہ اے حال و اتلگ و سر

گپتگوں ہیرتیں رند پدے گڈی آخرء

انچو کہ پیشی عاشقاں گرتگ پسرء

فاضل اگاں یک نیمگے ء مھر ء دوستی یا عشق ء عاشقی ء تو صیف ء ستا

ء گنت ء گشتیت کہ من ہما عاشقانی رند پداں گران ء رواں ۔ بکے دومی

نیمگ ء ہمیشی ء خرابیاں ہم بیان گنت ء چہ اے کار ء مردماں مکن گنت ء

ہمیشی ء ہرج آسر ء سر انجامے در کیت آ ہمیشی ء مردمانی دیم ء گوں

ایمانداری ء بیان گنت ۔ لچہ کاری ء توک ء اے رنگیں کرد ء کارانی دویں

پھلو یا شکرانی پیشدارگ ء گیش ء کیو ار گنگ ۔ ہوان آئی ء شری ء خرابیاں

بیان گنگ چہ ہمے دور ء بند ات انت ء اے اولی براں فاضل ء لچہ کاری ء

توک ء گندگ بوہگ ء انت ۔ اد ء من پہ درور ء آئی ء اے بند اں ہشتہ

گناں بچار ات کہ آچے گشتیت ۔

گج، گج ء بیت چو چار دھی ماہ ء

دنت ترا دُراھی بیا منی جاہ ء

دُراج مکن گامگیاں پما راہ ء

سد شپاں یک روچے گپ ءے چاہ ء

چوٹو ء ریش ماں دست ء بد خواہ ء

بوتگاں ۔

خط ءے مُشتر گے کبنداں راستی چماں

آناؤک ء بُرز ء خدنگاں ریس مان گران

تشدگاں بد تر پما دُرّ عین ء لبان

اے ہما راست ء چکیں گپ اتاں کہ چہ ہمانی ء جند ء زبان ء در

اتلگاں ۔ بکے آ گشتیت کہ من وت عمری ء زندگی نہ بندان ء غمانی اولاک

نباں ۔ من انچیں کردارے گنان ء یادگارے ایر گناں انچوش کہ ساری ء

عاشقاں گنگ ء من وت ء گوں وتی مھر نگ ء ہور ء یکجاہ گناں ۔

بیا ات منی شاہی شیر تفاقیں بُراہند گاں

من غمانی رنجگیں اولاک نباں

گواہاں کہ نوکین آدگارے رنگ گناں

گوں وت ء مھر نگ ء غماں ہمتنگ گناں

ملا فاضل اگاں یک نیمگے ء مھر ء دوستی یا عشق ء عاشقی ء تعریف ء

ستا ء گنت ء گشتیت کہ من انچیں کردارے گنان انچوہکے پیشی عاشقاں

گنگ ء من ہمایانی رند پداں گران ء ہما راہ ء رواناں کہ ساری ء عاشق

ہمے راہ ء شنگ انت ۔

تو ہزار افسوز ورے زندہ

پُرسشیں دستِ ہجِ نیت بندہ

مُلا فاضلِ دینی لچہ کاری ءِ بُو ان ءِ گواہی گندگ بیت کہ آ
بلاہیں صوفی لچہ کارے بوتگ ءِ آئی ءِ جتنی تر اتگ دین ءِ بارہ ءِ مردماناں
پنتِ غُسوج داتگ ءِ آ بلاہیں دینی عالمے گندگ ءِ کیت۔

وہدے آئی ءِ مہری یا عشقی لچھاں وان ءِ۔ گواہی گندگ ءِ
کیت کہ آ وِش تہیں انسانے غُبرے گوں زری نودان گال ءِ وال انت،
برے گوں مرگاں وتی دل ءِ رازاں درشان گنگ ءِ انت غُبرے چوشے
مُرید، عمر، فرہاد ءِ مجنون ءِ وڑ ءِ دوست ءِ درداں گرفتار انت۔

ہمے ڈول ءِ اگاں آئی ءِ لچہ کاری ءِ توک ءِ راجی رنگ ءِ بچارے
گواہی گندگ بیت کہ آ یک راجی راہ دربر ءِ قاندے بوتگ ءِ آئی ءِ جتنی
وتی راج ءِ راجیک جاگہ غُهور بوہگ ءِ سوج ءِ سکین داتگ۔ اے گپ آئی
ءِ شری ءِ سر ءِ زائنگ کہ ابید ءِ اتفاق ءِ یکجا گھی ءِ ہج کار شربوت نہ گمت
غُیک یک غُدرگان درگان بوہوکانی پتر ءِ گوات بارت۔ پیشکا آئی ءِ وتی
راج ءِ راہر وہد یگی بزبان یگیں ”وحدت“ ءِ اتفاق ءِ سوج داتگ۔ پرچا
کہ اتفاق غُیک جاگھی ءِ ابید راج ءِ توک ءِ گرانی بزبان قوت پیداک

نیت۔

پہ تفاق مچ بت ءِ وتی سنگ ءِ گران گن ات
پرچا کہ فاضل ءِ زائنگ کہ نا اتفاق راج ءِ راچوشو مکیں ریش ءِ وڑ ءِ
توک ءِ وارت غُکواپگ ءِ گمت۔ آئی ءِ ”وحدت“ ءِ قوت ءِ راہلاں
گمت کہ بید ءِ نقص ءِ اشی ءِ ہج نف غُگٹ گون نیست۔ پیشکا مُلا فاضل
جارجست ءِ وتی راج ءِ راہ حال دنت غُچو گشیت۔

نا تفاق ءِ وندہ ءِ چے گٹ غُنف انت
چہ اشی ءِ ابید آئی ءِ وتی راج ءِ را تھنا اتفاق غُهوری پہ اے واستا
نہ گشتگ کہ شُما باز بت۔ بلکیں آئی ءِ پیشکا چو گشتگ کہ شُما ہور ءِ تفاق بت
کہ شُمنے دُژمن چہ شُمارا تیار تر انت غُسر گوں سنگ ءِ میٹرنگی چیزے نہ
انت۔ بلے شُما چہ ہمے کار ءِ مہ ترس ات ءِ آہانی مقابلہ ءِ بکن ات غُشمارا
وتی سر گوں سنگ ءِ میٹرنگی انت۔

دُژمنیں مرداناں ہما سنگ غُسر گن ات
پرچا کہ ابید تاوان باری ءِ نف غُسوت بوت نہ گمت غُپہ نف غُ
سو بَمندی ءِ واستا مُشکل ءِ مُصیبتانی دیم ءِ وتی چند چوتلار ءِ گنگی غُ اوشتگی
انت۔

مُلّیں تاواناں گشّ ات غ کاراں شَر گن ات
یا کہ

تہنّیں گٹ غ چوتلاراں بے راہ بہت

انجیں جاگہ آئی عوتی راج ع راچو پیگمیری پمت غ سوج داتگ غ
زندگ بوھگ ع راز غ راہبند ع ہم سوج داتگ غ سر پدے گتگ۔ اے
زانتکیں پگے کہ مرچیکیں دور ع انسانی زند ع گوازینگ ع مستریں راہبند
سے انت کہ آچہ ہمیشانی سر عوتی زند ع گوازیں انت کہ چہ آھاں یکے
باپا ریا تجارت بران Business انت۔ دومی کشت غ کشار (زراعت)
بران Agriculture انت غ سیمی علم یا تعلیم بران Education انت
کہ اشی ع توک ع سائنس Science غ ٹکنالوجی Technology
مرچیکیں کمپیوٹر Computer دور ہوار انت غ آوتی راج ع راہمیشانی
سر ع زند ع گوازینگ ع شور غ صلاح ع دنت غ آئی ع راچو وصیت گمت
گشیت۔

یا ات منی شاھی مہذبیں راجان
یاد گن ات منی گڈ کیں وصیتان
گشّ ات گھنّ ع، غ کشّ ات فخیلات ع

یا گن ات باپا غ ہما تجارت ع
یا یوان ات علم ع، غ زیر ات گرامات ع

ملا فاضل مزنیں تاریخدانے بوتگ۔ آئی ع بلوچانی تاریخ ع ابید
دنیا ع اے دگہ راجانی تاریخ ہم یاد بوتگ۔ اگاں آئی ع تاریخ ع وانگی ہشتہ
نہ گتگ۔ بلے آئی عوتی گفتمارانی توک ع ہما سرشون (حوالہ) کہ داتگ
انت۔ اے وت ہما تاریخ سازیں ”ہستی“ انت کہ انچائیں مردم چہ
اشانی جند ع زانت کار نہ انت غ تاریخ وت ہمیشانی پمدر انت۔ بلوچی
ادب ع توک ع چہ فاضل ع ابید ساری ع گس ع مجال نبوتگ کہ اشانی بارہ ع
چیرے گشت یکنت۔ پہ درور ع آئی ع لکھانی چند بند ہشتہ گنان۔

تھت ع اسکندر گجا شت کے کاؤس ع فرھنگ
سلم غ جمشید غ کیانی تور غ تیمور شاہ ع لنگ
جان رودیں، گنھان ہج کار نہ گت تیر غ ٹپنگ
سنجر غ سلطان نوازیں بھمن غ پور غ یٹنگ

یا کہ آئی ع اے لچہ ع بنداں بچار ات۔

انچو کہ بی بی ماہو ع گت گول عمر ع
قیصر ع بھرام ع جنک ع گول سیکر ع

بصروءِ مریم گوں حسن خان جعفرؑ
استنبول بانو خسرو گوں شاہءِ کشورؑ
بی بی بلقیسؑ گوں سلیمان پیغمبرؑ
سبیؑ و ختؑ ہانی دینار گوں چاکرؑ

مُلا فاضلؑ لچھانی دگہ شری یہ اش انت کہ آئیؑ لچھ کاریؑ را
مردم ہمک دورؑ یگیں وڑؑ دوستداراں انتؑ پیداک انتؑ۔ بز ان چہ ہما
دورؑ بگرے تا انونؑ بیائے۔ مردم اشان یگیں وڑؑ دوست گنان انت
ؑ اشانی بتار ھچ رنگؑ گم بوتگ۔ اے شری آئیؑ لچھ کاریؑ و توکؑ
راستی یا حقیقت پسندی انتؑ لچھ کاریؑ پیداک گوکؑ مستریں سبب علمؑ
زانت انت تا یک مردم عالمؑ زانتکار مہیت آچہ راستیؑ حقیقتؑ
سر پد نہیت۔ نیکہ دگہ یگےؑ سر پد گت گت۔

چہ مُلا فاضلؑ علمؑ زانتؑ لچھ کاریؑ بلوچی زبانؑ نیم اہدیؑ
استیں دورؑ لچھ کار اثر مند بوتگ انت۔ اگاں آچار و ش مھپلیں ختؑ
روانؑ و وڑیں لچھانی بنداں وتی لچھ کاریؑ و توکؑ ہوار گوکیں ملک دینار
میر واری مشکے والا بہیت یا کہ نوکیں دورؑ جھل چہ گرنداںؑ برز چہ مات
بندانؑ عمرؑ ماہوؑ قولانی یاد گوکیں سید ظہور شاہ ہاشمی بہیت۔ اوہ خیال چاڑ

ؑ مہیت انت انکار نہیتؑ مٹوکیں کریم دشتی بہیتؑ غمانی رنجگیں اولاک نہ
بوہوکیں مبارک قاضی بہیت یا من چراگ جاڑیں شاہگاں گل پتگ و دیؑ
راماں سیہ شپیں زندؑ غم جتیں پاساں یاد گوکیں عطا شاد بہیت یا کہ آسیگوں
مکن دردانگؑ پھکیں اشرفیؑ چانگؑ پُشتؑ زندگ بوہوکیں فدا احمد
رئیس بہیت۔ اے دُرہا چہ مُلا فاضلؑ اثر مند انتؑ موتؑ را چہ آئیؑ
رکینتؑ گیشیت نہ گن انت۔ اے ہمک مستریں لچھ کارؑ خاصیت انت
کہ چہ آئیؑ زندؑ لچھ کار آئیؑ زند گیریؑ گن انت۔ چہ اشیؑ مردم
گشت گت کہ بلوچیؑ نیم اہدیؑ استیں دورؑ لچھ کاریؑ مُلا فاضلؑ
بلاہیں دستؑ کردارے است انت۔

مُلا فاضلؑ یک جھانگولؑ گند گشتیں مردم بوتگ۔ آئیؑ وتی
ڈیہؑ ہمک ہلکؑ میتگ گول اتگ انت۔ برے آماں بچگورؑ عزتؑ
دیوانؑ بندوک بوتگ۔ برے ماں کیچؑ و چتالؑ ساہگؑ حاکمؑ جستانی
پسواں دینگؑ بوتگ۔ برے ماں گوادرؑ گورانی دکانیؑ نیلبو میں تیاب
دپؑ و دارگؑ سیل گنگؑ گندگ بہیت۔ برے ماں لاشارؑ سنگتانی
لوگؑ مہمان انت۔ برے کاشاپؑ چہ وتی سیادانیؑ گورؑ ”دا“ گرگؑ
انت۔ برے ماں پیردانؑ مھرکؑ لوگؑ و دپؑ اوشتوک انتؑ برے

ماں بند ان ءِ مسیت ءِ نماز ءِ وانگ ءِ محمود ءِ گماشانی گپانی پسونی دیگ ءِ
دلگوش انت۔

بلے آئی ءِ گڈی سفر سیرگ ءِ بوتگ۔ یک روچے آچہ وتی لوگ ءِ درکیت
ءِ ماں سیرگ ءِ وتی مردمانی گندگ ءِ روت۔ چہ اود ءِ سفر ءِ بکت ءِ وتی
لوگ ءِ آھگ ءِ بیت کہ آئی ءِ وتی گوھنیں ناڈ راھی ”نیم سر“ مانترین ایت
کہ آراہ ءِ پے آرام گنگ ءِ واستا چکر دے ءِ بن ءِ دار ایت کہ آھے چکر دے
ساھگ ءِ وتی پُشتپد ءِ مردمان یکہ دنت چہ اے دُنیاء روت۔ مُلا فاضل ءِ
مرگ ءِ تارخ آئی ءِ قبر ءِ شک ءِ سر ءِ ہشتہ انت ءِ آئی ءِ قبر ءِ سرون ءِ پادوم
ءِ شکانی سر ءِ ہشتہاں اد ءِ ہشتہ گناں کہ آئی ءِ گستر یں بُرات مُلا قاسم ءِ
ہشتہ گنگ انت۔ بلے ساری ءِ من آئی ءِ سرون ءِ شک ءِ ہشتہاں ہشتہ
گناں کہ من چہ وانگی ”بلوچی ادب کا مطالعہ“ ءِ زرتگ ءِ اے ہماہشتہ انت
کہ ساری ءِ سنگ ءِ سر ءِ ہشتہ بوتگ۔ چہ اشی ءِ پد نوکین سنگ ءِ ہشتہاں
رند ءِ ہشتہ گناں۔ گوھنیں سنگ ءِ ہشتہ اے ڈول ءِ بوتگ انت۔

کُلُّ مَنْ عَلَیْهَا فَاَنْ وَيَقْطِی وَجْهَ رَبِّکَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِکْرَامِ ط

وفات یافت جنت المکان فردوس عالی شان
زبان یاد حقیقت راز دل و جان ... مُلا فاضل

ولد چاوش بروز دوشنبہ بعلت بیماری نیم سر
شہر رمضان بنزد پیشن چو پیر خُمد عمرش
گذشتہ بمثل صاحبان احرام بستہ
بروز..... میل کردہ جائے ساکن تمام پیشن
عمل: قاسم ولد چاوش

اے بوت ساری ءِ سنگ ءِ سر ءِ ہشتہ کہ مُلا قاسم ءِ ہشتہ گنگ انت۔
نوں من انونین بران چہ آئی ءِ اذیرہ ءِ بندگ ءِ رند ءِ ہشتہ گنگین ءِ ہشتہاں
اد ءِ ہشتہ گناں کہ ماں سنگ ءِ مکمل ءِ سر ءِ ہشتہ انت۔

بِسْمِ اللّٰهِ خَيْرِ الاسْمَا

کُلُّ مَنْ عَلَیْهَا فَاَنْ وَيَقْطِی وَجْهَ رَبِّکَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِکْرَامِ ط

وفات جنت المکان فردوس آشیان
طوطی زبان یاد حقیقت راز دل و جان
مُلا فاضل ولد چاوش

بروز دوشنبہ بعلت بیماری نیم سر
مورخہ سوم شہر رمضان المبارک
الف و مائین و سبعین ۱۴۰۰ھ

بَر مَزارِ ما غریباں نے چراگے نہ گلے

نے پرے پروانہ سوز و نے صداءِ بلبُلے

عمل: قاسم ولد چاوش

اے بوت نوکینِ شک و ہشتہ۔ اے گپ و فیصلہ و مردِ موت یکن

انت کہ اے دوینانی توک و قاسم و گجام ہشتہ گنگ و اشاں پر چا ہما ساری

و ہشتہ گنگیں بدل گنگ انت و ہما سنگ مک نہ گنگ انت۔ نوکین سنگ و

سر و ہشتہ گنگیں دُرُگ و موت ساچیں ہشتہ و باید انت کہ ہما قدیمی چیز

ہشتہ گنگ و موت انت کہ چہ اشی و شر تر ات کہ اصلی ات۔

گد سر و من قاسم و ہشتہ گنگیں لچہ و اد و ہشتہ گنان کہ اے لچہ

فاصل و قبر و پاد و منانی سنگ و سر و ہشتہ بوتگ و ہمیشی و سر و آئی و مرگ و

اصلیں تاریخ ہشتہ بوتگ کہ مان گسانیں دائر ہے و توک و اے ڈول و

ہشتہ بوتگ (الف مائین سبعین) ہوان ۱۲۷۰ ہجری۔ اے لچہ من ہم چہ

کامل القادری و وانگی ”بلوچی ادب کا مطالعہ“ و زرتگ۔ نوں من ہم لچہ و

اد و ہشتہ گنان و آئی و دیم و آئی و راستیں راہبند و ہشتہ گنان تا کہ شر تر

وانگ بیت۔ (ملاً قاسم و شک و سر و ہشتہ گنگیں اے لچہ بلوچی و ماں

عربی سیاہک و ہشتہ گنگ و گوہتریں رہبند انت کہ چد و پیش گس و

ایشی و سر و خیال گور نہ گنگ کہ مزن بتار دار ایت۔

شک و سر و لچہ ماں اٹو گیں بلوچی و رہبند و

ایا بندہ زمرگ نیت چارہ اے یا بندہ زمرگ و نیست چارہ

مکن گریہ بھراں ام کنارہ مکن گریہ بھراں ہم کنارہ

مخور غم در فراک بحر مردہ مخور غم در فراق بھرہ مردہ

کہ بخواب خد ناید دوبارہ کہ بخواب خد نہ آید دوبارہ

ایا مسلم بحق ویس قرینے اے یا مسلم بحق اویس قرنی

مرا ہر شب بدہ روح بشارہ مرا ہر شب بدے روح و بشارہ

ترا تا من بینید روبری ترا تا من بگنڈاں روبروی

کند با وصل تو سیل ندارہ کند با وصل تو سیل و ندارہ

الہی قادر قیوم دعوہ الہی قادر قیوم و داور

من قاسم ندارم راہ دیگر من قاسم ندارم راہ دیگر

تو دزگیر شفا بندگانے تو دزگیر شفاء بندگانی

بدہ آبے مرا از حوض کوثر بدے آبے مرا از حوض کوثر

زمرگ کہ کند منت فزیری زمرگ و کہ کند منت پذیری

مکن شرمندہ تا یوم محشر مکن شرمندہ تا یوم محشر

چہ اشیء چہ پد مُلا فاضل ءِ اَویرہ ءِ دُئی نیمگ ءِ ہم آئی ءِ مرگ ءِ
 روج، ماہ ءِ سال ہشتہ انت کہ ”دو شنبہ ۳۰ مئی ۱۸۵۴ء“ انت کہ ءِ آہاں
 اے تاریخ گوں ۱۲۷۰ھ ءِ ہمد پ گنگ۔ بکے سید ہاشمی مُلا فاضل ءِ
 مرگ ءِ تاریخ ءِ ۱۸۶۲ء گھیت کہ اشانی توک ءِ ہشت سال ءِ فرق
 انت۔ بوت گمت اشانی دویں عیسوی تاریخ رد ہنت۔ پرچا کہ اٹوں ۱۴۲۲
 ہجری انت ءِ مُلا فاضل ۱۲۷۰ھ جری ءِ وفات بوتگ ءِ اٹوں آئی ءِ رایکسد ءِ
 پنجہ ءِ دو سال انت کہ چہ دُنیا ءِ ہنگ۔ اے حساب ءِ آئی ءِ مرگ ءِ سال
 ۱۸۴۹ عیسوی انت۔

مُلا فاضل ءِ قبر ماں سور و مند مکران ءِ انت کہ ہمے اَویرہ ءِ توک ءِ دویں
 بُرات گش ماں گش واب انت۔ چند سال ساری اود ءِ مردماں آہانی
 اَویرہ ءِ راجوانیں رنگے ءِ بتگ ءِ آہانی اے کارستا کرز ایت کہ چہ وتی
 راجی لچہ کاراں بے ٹرانگ نہ انت۔

مُلا فاضل ءِ لچہ، جور جوابی ءِ حاضر جوابی من چنگ ءِ یکجاہ گنگ ءِ
 ”دُرپشویں سھیل“ ءِ نام ءِ وانگی یے ءِ دُرہم ءِ رد ءِ بند داتگ انت۔
 اے زانتلیں گپے کہ اے آئی ءِ دُرستیں لچہ نہ انت نیکہ آئی ءِ اے لچھانی بند
 پورہ انت۔ بلکیں گیشتر پٹ ءِ پول ءِ ضرورت انت۔ اے وھدی ہرچی

منی وس ءِ واک ءِ بوتگ ہمیش انت۔ بکے چہ اے کار ءِ دلپروش نیاں
 دیمتر ءِ ہرچ لچہ ءِ جور جوابی یے کہ دست گپ ایت دیمتری چاپ ءِ شنگاں
 ہوار گنگ بنت۔ ہمے ڈول ہرچ ردی یے کہ زانگ بیت آہم راست
 گنگ بنت۔

اے گپ ءِ ہرگس زانت کہ مُلا فاضل ءِ وتی چند ءِ دست ہشتہ
 گنگیں لچھانی ”دپتر“ نیست انت۔ بکے آئی ءِ ہمالچہ کہ مردماں نیم بند گیں
 رنگے ءِ یاد بوتگ انت۔ چہ ہماہاں چیرے ہمیش انت کہ من چہ خٹلفیں
 مردماں گوشد اشنگ ءِ ہشتہ گنگ انت۔ ہما ڈول ءِ آہاں جتگ ءِ دپگال
 گنگ انت من ہما پیم ءِ ہشتہ گنگ انت۔ البتہ اے جھد گنگ کہ لچھانی
 ردی گمتر بدنت ءِ ہما گاریں بند ہم دست بکپ انت۔ اے رد ءِ من یک
 لچھے چہ دو سے پھلوان ءِ تواریا کہ چہ مردماں گوشد اشنگ کہ چہ اشی ءِ باز
 گالانی ردی گمتر بوتگ انت ءِ لچھانی دگہ گیشیں بند ہم دست کپتگ انت۔
 بکے پد ءِ لچھی ءِ گشگ نہ بیت کہ لچہ سرجم انت۔

لچہ، جور جوابی ءِ حاضر جوابی من چہ، صالح محمد ملیری، مُلا کمالان ولد
 مراد، غلام قادر، قادک، علی محمد ولد جمعہ، مراد ولد لانٹیک، مولا بخش ولد مُلا
 عیسیٰ گٹاور (کبچ)، حاجی داؤد ولد محراب هوت، حاجی یار محمد ولد شہ مراد،

حاجی علی احمد (بخشی)، جان محمد ولد محراب هوت، کامریڈ عبدالواحد بلوچ، غلام جان ولد حاجی نور محمد، عبدالحق ولد شے محمد، ملا عبد الجلیل سر بازی، عبدالصمد ولد عثمان، جلال ولد شیر دل، نادر سردار زئی، نصیر احمد ولد دُزار بند، عبداللطیف ولد بھرام، پھلوان قادر بخش، نصیر ولد شیر محمد، میر ابراہیم گلوری، ہانی، گنجی و سلیمان دشتی، حکیم وفا، سہول سامگی، میر عبدالرحمن ولد احمد خان و نعمت اللہ کاشانی و گوشتاشنگ و چه ہمیشاں دست کپتک انت و اشان چه وت و ساری و پھلوان و گماشاں در برتک انت۔

گذر و من کامریڈ عبدالواحد و عبدالغفور شاد و منت واراں کہ اے واجھاں وانگی و چار و دگوش گنگ و خاص کامریڈ عبدالواحد و منت و گرگی انت کہ آئی و چه وتی ذاتی خرچ و درج و ”ڈرپشوکیں سھیل“ و چاپ و شنگ گنگ و دُبه زرتک کہ اے آئی و نیک نیتی و زبان دوستی و مستریں در و انت۔

اد و من گول و انوکاں گشاں کہ چه ملا فاضل و ابید من ملا قاسم، ملک دینار میر واری و دگہ باز لچہ کار و لچہ چنگ و یکجا گہ گنگ و رد و بند و اتک انت۔ پہ در و و ملا قاسم و ملک دینار و چاپ و بتگیں لچہ من ”میراث“ چاپ ۲۰۰۰ و تا کدیم ۶۴۴ و ۸۶ و داتک انت۔ اے چه ہما

لچھاں انت کہ ساری و شوہاز کار و پٹ و پول گنوکاں دست نہ کپتک انت۔ پر چا کہ اے دویں لچہ کارانی نام و آھاں وانگی چاپ و شنگ گنگ بلے آنا سرجم و نیم بندگ و ناقص انت۔ اگاں وھد و حالات و من و موہ دات اشانی نام و رد و بند داتگیں وانگیاں الھی و چاپ و شنگ گناں۔

فقیر شاد بحرین

۱۵ جولائی ۲۰۰۱ء

اے بابت و نوکریں بختاک ”دویں بُرائانی ویرہ“ و ان و انت۔ اے داتگیں نامانی توک و انجین نام است کہ آھاں من و تھنا پھلوانانی بختگیں پخت بند (کیست) و اتک انت کہ آھاں توک و ملا فاضل و لچہ مان بوتگاں۔ پیہکا پہ زانگ و واستا آھاں نام بخت گنگ انت۔

سلا و من پہ زانگ و واستا و انوکانی دیم و اے گپ و گھگ و گھینگ لوان کہ ”ڈرپشوکیں سھیل“ و لچہ کامریڈ عبدالواحد و چه وتی ذاتی خرچ و درج و چاپ نہ گنگ۔ بتگیں بے منی پخت و حال دینگ و چه ”آزات جمال دینی اکیڈمی“ و نیمگ و چاپ و شنگ و منا حیتک کہ من چه آئی و اے رنگیں کار (عمل) و ویش و بتگیں۔

محمد و پہلوچی زبان و لہزاتک و دیر دینی

مُلا فاضل عِ پت عِ پیر کانی سر عِ بُن

اے رندی پہ مُلا فاضل عِ پت عِ پیر کانی سر عِ بُن عِ زانگ عِ واستا
 گونڈین جُھدے کُنگ عِ ہمے زانگیں مردمانی ناماں اِد عِ ہشتہ گناں تاکہ
 زانگ بُنت کہ مُلا فاضل عِ پت عِ پیر کانی نام عِ چہ آئی عِ رند عِ چُک عِ
 پساہندگ اے وھدی کہ زانگ بُنت کے عِ کے اُنت۔ اے بابت عِ من عِ
 آئی عِ پُکک ولبہ اسلم ولد اُبتان عِ چہ بحرین عِ گوں آئی عِ دومی پُکک ولبہ خالد
 ولد سحاق (اسحاق) عِ ماں گوانکو عِ سر عِ مند عِ گپ گت۔ آھاں یک پہ
 یک عِ وتی سر عِ بُن من عِ گشت اُنت کہ چہ ہمے دویانی زبانی عِ اِد عِ ہشتہ
 اش گنگ عِ اول۔ ساری عِ اے گپ زھن عِ دارگی اُنت کہ مُلا فاضل عِ
 تھنا یک جتے عِ نام زانگ بیت کہ خیر بی بی بوتگ عِ اے بابت عِ مارا آئی عِ
 جور جوانی ”چھ“ عِ توک عِ ہم گسانیں اشارھے رس ایت۔ بے ولبہ کامل
 القادری عِ وتی وانگی ”بلوچی ادب کا مطالعہ“ عِ ہشتہ کُنگ کہ مُلا فاضل عِ

مُلا فاضل عِ ہشتہ

شاہی

شاہل

ڈیراد (اولی)

بجلیان

چاوش

مُلا قاسم (اولی)..... مُلا فاضل (اولی)..... ڈیراد (دومی)۔

نیر بی بی..... محراب۔

نور بی بی

قاسم (دومی)..... حسن

نور بی بی (دومی)۔ اُبتان..... فاضل (دومی)..... سحاق (زندگ اُنت)۔

اسلم۔ عبد الصمد۔ خالد..... محمد بخش۔

(بحرین عِ اُنت)۔ (مند عِ اُنت)۔ (مند عِ اُنت)۔

روغہ بند فقیر شاد

۹ جون ۲۰۱۲ء منامہ بحرین۔

دکوش۔ مُلا قاسم (اولی) عِ پُکک بُوتگ۔ ڈیراد (دومی) گوں وتی پت چاوش عِ حمراچی عِ شہید کُنگ بُوتگ۔

جُکے ء نام محراب بوتگ۔ محراب ء بابت ء اے وھدی گس زانت نلکت
کہ آئی ء جُکے ء پساھندگ کے ء کے انت ء گجا انت۔ ولجہ سحاق ء ھم
زانت نلکت ء آئی ء گشتین انت کہ مئے پیریناں محراب ء بابت ء گوں ماچ
ذکر نہ گتگ پمیشکا مائے زانت نلکناں۔ اولی سر ء من فاضل ء پت ء
پیر کانی سر ء بن (ناماں) ہشتہ گنان چہ ایشی ء پدھنا من آئی ء جتک بانیک
خیر بی بی ء اوباد گانی نام ء شے دیم ء پیش گناں۔ مولا فاضل ء پت ات
چاوش، چاوش ء پت ات جتلیان، جتلیاں ء پت ات دمراد، دمراد ء پت
ات شافل ء آئی ء پت ات شاھی۔ چہ ایشی ء پدھنوں مولا فاضل ء جُکے ء
پساھند گانی ناماں دلگوش گن ات کہ اے ڈول ء انت۔

مولا فاضل (شھلچہ کار) ء جتک خیر بی بی بوتگ۔ خیر بی بی ء تھنا یک
جتکے بوتگ کہ نام ء نور بی بی بوتگ ء نور بی بی ء دو مردیں جُکے بوتگ
انت۔ یکے حسن ء دومی قاسم (دومی) بوتگ۔ قاسم درگسانی ء سند (سندھ)
ء شتک ء ھانگو سانگ ء سورے گتک۔ آئی ء یک جتکے بوتگ کہ نام ء نور
بی بی (دومی) بوتگ۔ آیک برے ۱۹۶۵ عیسوی ء درگت ء مند ء وتی
مردمانی چارگ ء اتلگ ء آروچانی توک ء آپر ذال بوتگ۔ انون زانگ
نہیت کہ آئی ء جُکے ء نماسگ کے ء کے انت ء ماں سند ء گجام جاگہ ء جھ

مند انت۔ حسن ء سے جُکے بوتگ انت۔ (۱) ایتان (۲) فاضل (دومی)
(۳) سحاق (اسحاق)۔

(۱) ایتان ء جُکے اسلم انت بحرین ء انت۔ (۲) فاضل (دومی)
ء جُکے عبدالصمد انت مند ء انت۔ (۳) سحاق ء دوچک انت (۱) محمد بخش
(۲) خالد۔ اے دویں برات مند ء انت۔ ایتان ولد حسن ء فاضل ولد
حسن بیران بوت انت۔ بکے مولا فاضل ء نک ولجہ سحاق ولد حسن زندگ
انت ء انوں سک گماش ء تھت ء باھوٹ انت۔ اے زانتکاری آئی ء
جُکے ولجہ خالد ء آئی ء برات زتک ولجہ اسلم ولد ایتان ء چہ ھائی ء گتک ء
من ء گشتک انت۔

فقیر شاد

آدینگ ۸ جون ۲۰۱۲ء منامہ بحرین

اسلم ولد ایتان ء دوچار گتک ء ولجہ عبداللہ حدشے محمد ء ولجہ انور غلام ء تھتہ کوٹھاں بے ٹراگ ناں۔

دویں بُراتانی اڈیرہ

اے ۱۹۸۶ عیسویء گڈسِرِے گپِ انت کہ سورومندِے ہمے قبرستانِے
کہ انون وِیڈویں مُلا فاضلِے مُلا قاسمِے ماں وِتی ابدی واپِے انت۔ اود
ہما روچانی توکِے ہزارانی سالِے کونہیں قبرستانِے زمینِے نوکین
واہندِے ردِے (لینے) دُکانِے بندِے گنتِے وِتی دُکانانی
چریاں (گاراں) بُران گنتِے تاں دُکانانی بُرا تکیں چری مُلا فاضلِے قاسمِے
قبرانی سِرِے گوز انتِے ایشانی قبر دُکانانی چیرِے کا انت۔ گواہما روچِے بلوچ
واہندِے گل (بی۔ ایس۔ او) باسک رونت دُکانانی بُرا تکیں چریانی توکِے
وِپس انت کہ چہ مُلا فاضلِے مُلا قاسمِے ریزِے تکیں ہڈانی سِرِے دُکانِے
بندِے چیرِے تریگِے بدلِے مے زندِے گینانی جونانی سِرِے وِتی دُکانانی بُپدان
ایرِے پکنِے وِتاں مے ساہ روتِے کیتِے ماترا اِدِے دُکانِے بندِے نیلاں۔
چہ مزنیں کوکارِے جگا ہے اِپدِے گواہمے زمینِے واہندِے روتِے مندِے مُسٹھی
(تحصیلدار) اِکرِے واہندِے گلِے باسکانی عرضیِے دنت۔ چہ دگہ نیمگِے
ہمے بازارِے مُردِے گانی شودوک، جٹازہ دیوکیں گوریِے محرمِے مسیتِے دیدِے گیں
مُلا اِگوں چیرِے مُردِے زمینِے واہندِے پلامرزی اِترِے اتگِے ہرجاہِے

گُشک کہ ”اگاں زمینِے خُدا بُندِے وِتی زمینِے درکارِے انت گوا آئیِے را اے
”حق“ اِست انت کہ مُردِے چہ قبرِے بہ گش ایت وِتی زمینِے آباد
پکنت۔ بِلے پُشکِے ہما ”پیشی“ اِروچِے مندِے مُسٹھی وِجہِے غوث بخش نوشیروانی
خارانِے واہندِے سِرِے پدِے نیں مُردِے بوتگِے ہمے پسلہ اِے داتگِے کہ
”زمینِے خُدا بُندِے گس اِے حقِے اجازتِے نہ دنت کہ مُردِے مانی پت،
پیرِے بُورگاں چہ قبران بہ گش ایتِے آہانی قبرِے سُرِے تکیں ہڈانی سِرِے
لوگِے دُکان بہ بندِے ایت۔“ چہ مُسٹھی اِے ہمے پسلہ اِے رندِے بلوچ واہندِے گلِے
باسک ہما روچِے رونت اڈیرہ اِے بندِے گے واستا لھتیں ہشتِے ردِے گن
انت۔ رندِے پختہ گن انتِے چیرِے روچِے پدِے اڈیرہ اِے بندِے انت۔ چہ
اڈیرہ اِے بندِے ایشانی ہڈِے نشانیاں چہ بانِے ماڑیانی چیرِے چیرِے تریگِے
پشتِے گنج انت۔ مندِے بلوچ واہندِے گلِے باسکانی اِے گھِے جُوانیں کرد
بلوچی زُبانِے دِپترِے ہر وِہدِے نمران انتِے اِگیرِے رگِے بیت۔

چہ اڈیرہ اِے بندِے گے لھتیں روچِے پدِے عبدالواحد شے محمد ایردنت کراچی
اِے روتِے گوں وِجہِے غلام فاروق بلوچ اِے دُچار گپ ایت۔ گوا چہ اِے دینانی
وت مان وِتی شورِے سلاہ اِے رندِے وِجہِے غلام فاروق بلوچ مُلا فاضلِے اِچھانی
بنداں چہ وِتی ہرچِے دِرچِے اِے سنگِے مَلَمَلِے ہشتا کانی سِرِے ہشتہ گناہیت

عُمند ءِ راہ دنت۔ اُنوں کہ مُلا فاضل ءِ اڈیرہ ءِ ڈیکی ءِ دیم ءِ چپ ءِ چاگرد
 ءِ جنگ اُنت۔ اے واجہ غلام فاروق بلوچ ءِ گچین گنگیں مُلا فاضل ءِ لچھانی
 چیرے بند اُنت ءِ گوں بلوچ وابتدگ گل ءِ باسکاں واجہ ءِ همکوگی ءِ گمک
 سدستا گزایت۔ دومی نیمگ ءِ اگاں مند یونین کونسل ءِ باسک خدامر ز
 یخیں رسول بخش ولد حاجی براہیم ءِ ۱۹۸۹ء ءِ سورو ءِ قبرستان ءِ پکیل مہ
 بست اُنت۔ چھ شک نیست اُت کہ اُنوں اے قبرستان بازارے بوتگ
 اُت۔ پرچا کہ ہمے قبرستان ءِ پنجابہ درسد ساری ءِ دُکانانی چیر ءِ اُنت۔

اگاں بلوچ وابتدگ گل ءِ باسکاں ہمارو چانی توک ءِ پہ اے نیکیں
 کار ءِ ہمت مکتیں۔ گوا اے گپ ءِ شر پوان اُت کہ بلوچی زبان ءِ شہ لچہ
 کار مُلا فاضل ءِ لچھکاری ءِ ثر پوکین استال گوہر قیمتی گفتاریں بُرات مُلا
 قاسم ءِ قبر چوہا دُنیا ءِ جوپہ (لاچ) ءِ کپتگیں اوبادگاں کہ ماں تُمپ ءِ مکران
 ءِ راجد پتر ءِ مستریں زاتگیں بامرد ءِ نیکد لیں ”بادشاہ“ گچکی ءِ پلین شمر
 مُلوک مہز بین ملک دینار ءِ قبر ءِ وڑ ءِ باریں گجام بان ءِ دُکانانی چیر ءِ گار ءِ
 بیگواہ بوتگ اُتاں کہ اُنوں کس نوانت کہ آئی ءِ مانش کجا اُنت۔ ایشانی ہم
 ہمے جاور بوتگ اُت کہ رند ءِ پہ زمین ءِ پٹگ ءِ گچن ءِ سر ءِ گچک ءِ پد پہ
 گدارے گندگ بوتین اُنت۔ ہمے ڈول ءِ ماں تُمپ ءِ بلوچی ساز ءِ زیر ءِ

بادشاہ میرا شرف ءِ دُزائے باریں چے حال بیت کہ ہر روج چمٹودے ءِ
 ناپاکیں آپانی باھوٹ اُنت۔ اگاں مُلا قاسم ءِ پروانٹیں کہ اے ڈولیں باری
 یے پہ مے مُرد گانی سر ءِ کیت ءِ چہ مرگ ءِ پد مے اوبادگ مارا چو بے
 پردگ گن اُنت ءِ مے دویں گزین زمین ءِ چہ مارا چکر اُنت۔ گواچوش
 بھانی بھ نہ گشتگ اُتے کہ ”مردگ پہ لچ اُنت، زندگاں بنام گن ءِ“
 ۔ نیکہ کولواہ ءِ مزن نامیں لچہ کار مُلا بھادر مر استانی ءِ را پہ اے لچہ ءِ پر بندگ
 ءِ اُشتگ اُتے کہ

تُمپ ءِ یکن نیم ءِ خطر

کہ دینارے مان اُنت لب شکر

آ گچکی ءِ پلین شمر۔

فقیر شاد

آدینگ ۱ جون ۲۰۱۲ء بحرین

۱۔ آروچی محمد غلام محمد، محمد شیر محمد صدق حوقی خان نائب صدر عبدالواحد شے محمد، سکثار احمد حاجی عبدالنبی، نسیر حاجی صاحب خان،
 غلام حیدر جھانگیر محمد عبدالسلام اکبر، ڈاکٹر رؤف محمد قیوم گوں اے آڈر باسکائی ہمارا ہی ءِ ٹھگ اُنت۔

۲۔ ہشتا نک ءِ دویں گپانی ناٹگ ءِ بابت ءِ من چر واجہ عبدالواحد شے محمد، واجہ حوقی خان، واجہ محمد خان گچکی، واجہ ڈاکٹر رشید صلاح،
 واجہ بیگم رحوت محمد واجہ صادق مراد ءِ جسٹس محمد پرس ٹٹگ۔

مُلا فاضل ءِ بیرانی

مُلا فاضل ءِ بیرانی ءِ بابت ءِ دُرستاں چے راست ءِ تچک تریں
 روج، ماہ ءِ سال ہما انت کہ بلوچی زبان ءِ مزن نامیں لچہ کار ءِ مُلا فاضل ءِ
 گستریں بُرات مُلا قاسم ءِ ماں وتی زند ءِ آئی ءِ قبر ءِ شک ءِ سر ءِ ہشتہ گتگ
 انت۔ ساری ءِ من آئی ءِ شک ءِ ہمے روج، ماہ ءِ سال ءِ ہشتہ گنان ءِ چہ
 ایشی ءِ پد آئی ءِ بیرانی ءِ ہجری سال، ماہ ءِ روج ءِ گوں عیسوی ءِ سال، ماہ ءِ
 روج ءِ دیم پہ دیم گنان ءِ جُھد گنان کہ اے گپ بگیشیت ءِ زانگ بیت کہ
 آئی ءِ بیرانی مان عیسوی ءِ گجام روج، ماہ ءِ سال ءِ بوتگ۔

البتہ اے گپ من ءِ وت ءِ راوانوکانی دیم ءِ تچک ءِ راست گنگی
 انت کہ چہ آدگہ پولکارانی داتگ ءِ گیشینگیں بیرانی ءِ روج، ماہ ءِ سالان ابید
 من اے وانگی ءِ اولی چاپ ءِ تھنا آئی ءِ بیرانی ءِ ہجری سالانی بابت ءِ چو
 ہشتہ گتگ ات کہ ”انوں ۱۴۲۲ ہجری انت ءِ مُلا فاضل ۱۲۷۰ ہجری ءِ
 وفات بوتگ ءِ انوں آئی ءِ یکسد ءِ پنجہ ءِ دو سال انت کہ چہ دُنیا ءِ شُگ۔“
 پد ءِ من ہمے ہجری ءِ یکسد ءِ پنجہ ءِ دوں سال چہ عیسوی ءِ سالانی توک ءِ

در (نفی) گت انت ءِ ہشتہ گت کہ ”اے حساب ءِ آئی ءِ مرگ ءِ سال
 ۱۸۴۹ ءِ عیسوی انت۔“ چوناہی ءِ آئی ءِ ہجری ءِ گش اتگیں بیرانی ءِ حساب
 ۱۵۲ سال راست بوتگ۔ بے منی گتگیں ۱۸۴۹ ءِ راست نہ انت۔ ہمے
 رنگ ءِ آئی ءِ پیداک بوہگ ءِ سال کہ چہ ہدری ءِ ہار ءِ آہگ ءِ آئی ءِ
 عمر ءِ سی سال گتگ ات کہ یک اندازہ ات ءِ اے دُجم ءِ پگانہ انت کہ
 اے من چہ ”سید گنج“ ءِ تا کدیم پنجند ہشتاد ءِ ہشت ءِ سر ءِ زرتگ کہ اود ءِ
 آئی ءِ پیداکی ءِ سال ۱۲۰۰ ہجری ہشتہ انت کہ ہم یک اندازہ جنگ
 بوتگ ءِ اے وھدی زانگ نہ بیت۔ پیشکا چہ دہ سال ءِ رند پہ وانوکانی دُجم
 گنگ ءِ ہاتر ءِ یک رندے پد ءِ تھنا آئی ءِ بیرانی ءِ سال، ماہ ءِ روجانی در
 گجگ ءِ جُھد ءِ گنان تا کہ ہمے مانکیش اتگیں روج، ماہ ءِ سال راست ءِ
 تچک ہشت۔ ساری ءِ اد ءِ آئی ءِ سر وٹانی شک ءِ ہشتہاں ہشتہ گنان کہ پُش
 انت کہ من چہ ولجہ کامل القادری ءِ وانگی ”بلوچی ادب کا مطالعہ“ ءِ زرتگ۔

گل من علیہا فان وبتقی وجہ ربک ذوالجلال والا کرام ط

وفات یافت جنت المکان فردوس عالی شان
 زبان یاد حقیقت راز دل وجان۔۔۔ مُلا فاضل
 ولد چاوش بروز دوشنبہ بعلت بیماری نیم سر

شہر رمضان بنزد پیشن چوپیر شُد عمرش
گذشتہ بمثل صاحبان احرام بستہ
بروز۔۔۔ میل کردہ جائے ساکن پیشن
عمل: قاسم ولد چاوش

کامل القادری ء وانگی ء توک ء داتنگیں سرونانی شک ء سرء آئی ء
بیرانی روچگانی (رمضان) ء ماہ ء دوشنبے ء روج ء چہ ”نیمسّر ء ناڈراہی“ ء
بوتگ۔ چہ ایشی ء پد کامل القادری ء آئی ء قبر ء پادومانی شک ء سرء سال
چو ہشتہ گنگ۔ (الف مائتین سبعین) بدان ہزار دوسد پھتاد (۱۲۷۰)
ہجری۔ اگاں ہمے دویں شکانی سر ء ہشتہاں رد ء بند بدیئے گواچوانگ
بنت۔ ”دوشنبے ء روج، روچگانی ماہ ۱۲۷۰ ہجری“۔ چہ ایشی ء پد من واجہ
بشیر احمد بلوچ ء وانگی ”خپ چراگ“ ء توک ء داتنگیں شک ء سر ء ہشتہاں
اد ء ہشتہ گناں کہ چہ واجہ رحیم مھر بلوچ ء نوآورتنگیں تاکبند ”ملا فاضل زند
ء ازم“ تاکدیم دوازده سرء زرتگ۔

گل من علیہا فان وبتقی وجہ ربک ذوالجلال والاكرام ط
وفات یافت جنت المکان فردوس آشیان برزبان
یاد حقیقت را زدل وجان ملا فاضل ولد چاوش بروز

دوشنبہ بعلت بیماری نیم سر شہر رمضان المبارک
بنزد پیشن چوں پیر شُد عمرش گذشتہ بمثل حاجیان
احرام بستہ میل کردہ جائے ساکن تمان پیشن
عمل: قاسم ولد چاوش۔

چہ شک ء ہشتہاں ابید چوش ہم ہشتہ ء گنگ کہ ”چہ ہمے سنگ ء
سہرا بیت کہ ملا فاضل نیم سر ء ناڈراہی ء بیران بوتگ ء آئی ء زند ء
گذسری روج چہ ڈول گوستگ انت، ہمے سنگ ء سرء آئی ء بیران بوہگ
ء سنہ ۱۲۷۰ھ ہم ہشتہ انت۔“ اد ء اے گپ بے خیال گنگی نہ انت ء
دلگوش گنگی انت کہ چہ اے دویں پولکارانی داتنگیں شک ء ہشتہاں آئی ء
بیرانی چہ نیم سر ء ناڈراہی ء ”دوشنبے“ ء روج، روچگانی ماہ ۱۲۷۰ ہجری
ء بوتگ۔ چہ ایشی ء پد ما آئی ء اڈیرہ ء بندگ ء زند آئی ء قبر ء شک ء سر ء
نوکین ہشتہاں ء اڈیرہ ء ڈنی نیمگ ء ہشتہ گنگیں بیرانی ء روج، ماہ ۱۲۷۰ سال ء
ہشتہ گنان ء چاراں کہ چہ اڈیرہ ء بندگ ء زند نوکین شک ء سرء چہ ہشتہ
انت۔

گل من علیہا فان وبتقی وجہ ربک ذوالجلال والاكرام ط
وفات جنت المکان فردوس آشیان

اے بابت ء نمیر انیس سید ظہور شاہ ہاشمی ء ماں اُردو ء ہشتہ گتلیں وتی وانگی
 ”بلوچی زبان و ادب کی تاریخ (ایک جائزہ)“ ء توک ء تا کدیم ۹۰ تا ۹۱ ء
 سر ء ہشتہ گتگ کہ ”چہ مُلا فاضل ء قبر ء شک ء سر ء ہشتہانی پتپاسگ ء آ
 دوازده سد ء پھتاد ء (۱۲۷۰) ہجری ء بیران بوتگ کہ اندازہ گوں ۱۸۶۲ ء ء
 ہمدپ انت“۔ دیکتر ء آئی ء ہشتہ گتگ کہ ”مُلا فاضل ء بیرانی ء بابت ء
 زانگ ء واستاچندے سنگت آئی ء قبر ء سر ء شک انت۔ چہ قبر ء شک ء
 وانگ ء پد آہاں ہشتہ گتگ کہ مُلا ء بیرانی چہ ”نیمسر“ ء نادراہی ء بوتگ کہ
 آہانی اے گپ راست نہ انت۔ اے واجہان مُلا ء قبر ء سر ء روگ ء
 دیر گتگ ء من پہ پھرے گشاں کہ آ ز مانگ ء من ہامردُم بوتگوں کہ چہ
 درستیں ساری ۱۹۵۴ عیسوی ء شکون ء گوں وتی دستاں آئی ء قبر ء ہا کاں بار
 کچنگ ء کچنگیں شک چست گتگ ء شکنتگ۔ چہ شودگ ء رند، پد ء مک
 گتگ ء آدگہ سنگ رد ء بند ء سر ء ایر گتگ انت۔ پہ اے گپانی گواہی ء
 منی گتلیں ہما عکس (پوٹو) انت کہ چہ قبر ء شک ء شودگ ء مک گتگ ء
 ساری ء چہ شودگ ء مک گتگ ء رند کچنگ انت ء آوہدی شک ء سر ء
 ہشتہ برابر بوتگ انت کہ من وتی گور ء ہشتہ گتگ انت۔ چہ ایشی ء ابید
 شک ء نو یک ء کچنگیں ہما عکس انت کہ آئی ء توک ء شک ء سر ء ہشتہ

ساپ ء واناک انت کہ منی گور ء ایر انت۔ رند ء چہ ہور ء گواتانی سہب ء
 شک ء سر ء ہشتہ سر (بر) اتگ انت۔ پمیشکا چہ من رند ہر گس کہ شک
 آہاں ہمے ہشتہ و نت گت نہ گتگ انت ء آہانی ہر انت اش رند ہشتہ گتگ
 انت“۔ ہمے زوٹاں من چہ واجہ ظفر علی ظفر ء گواکو ء سر ء مُلا فاضل ء بیرانی
 ء بابت ء جُست گت۔ گوا واجہ ء گشت کہ ”من ۱۹۷۲ عیسوی ء چہ سید ء
 زند ء اولی گلگدار (انٹرویو) گتگ ء پد ۱۹۷۳ ء مند سورو ء فاضل ء قبر ء
 زیارت ء شکون۔ بکے من آئی ء شک ء سر ء ہشتہ و نت گت نہ گتگاں کہ آ
 لواتگاں“۔ چہ ایشی ء پیش ۱۹۶۸ ء واجہ بشیر احمد ء شچراگ چاپ بوتگ۔ چہ
 سید ء گشتیں ء ہمے گتدگ بیت کہ آدگرانی ء داتگیں سال، روج ء ماہ
 راست نہ انت۔ انچکیں گسانیں وھدے ء سدنائی سر ء ہشتہانی دور آھگ
 ء مردُم حیران ء ابکہ بیت۔ پرچاکہ ڈوکانی (سنگانی) سر ء ہشتہ تاں
 ہزارانی سالاں است بنت۔

ہمے رنگ ء من وت ۷ جون ۲۰۰۹ ء مُلا فاضل ء قبر ء زیارت ء
 شتون ء چہ سدنائی پتپاسگ ء گوں من ہج وانگ نہ بوت کہ درستیں ہشتہ
 لواتگ انت۔ ہمے ڈول ء دگہ سنگے (ٹیری یے) ء بابت ء حاجی لال بخش
 ولد داد الرحمن رند ساکن ہیت ء جلال ولد شیر دل ء گوں من مجتبی نام کچنگ

کہ ”باپتان ۽ دڳ ۽ انت کہ آئی ۽ سر ۽ مُلا فاضل ۽ مُلا قاسم ۽ ہشتہ گنگ ۽ آئی ۽ سر ۽ تاریخ اش ہشتہ گنگ۔ بلے آکیسگ پہ رسینگ انت تاکہ ماتی پجمان بہ پلپٹیناں روج بیت ۽ اے سنگ ۽ سر ۽ ہشتہ ہم چو فاضل ۽ مانس ۽ یری ۽ ہشتہاں بُر (لُو) انت ۽ گار بت ۽۔ دیم ۽ سید ۽ ہمے وانگی ۽ توک ۽ تاکدیم ۳۱۰ ۽ سر ۽ ہشتہ گنگ کہ ”خہ لچھکار مُلا فاضل ۽ بیرانی ۽ سال ۱۲۷۰ ۽ ہجری انت ۽ بیرانی ۽ وھد ۽ آئی ۽ عمر چل تاں چل ۽ تیخ سال ۽ گیش بُوتگ۔ پرچا کہ آچہ گرمپک ۽ ناڈ راھی ۽ بیران بُوتگ کہ آئی ۽ بُرات مُلا قاسم ۽ آئی ۽ قبر ۽ شک ۽ سر ۽ ”جدری“ ہشتہ گنگ۔ جدری عربی ۽ گرمپک ۽ گش انت۔ بلے کیشتر ہمے گش انت کہ چل، چل ۽ تیخ سال ۽ عمر ۽ مرد ۽ را گرمپک ۽ ناڈ راھی نلپیت۔ چہ ایشی ۽ ہمے زانگ بیت کہ شھلچہ کار ۽ عمر مزن بُوتگ کہ آیران بُوتگ۔ اُمیت انت کہ سید ۽ پٹ ۽ پولی وانگی ”شھلچہ کار“ ۽ توک ۽ آئی ۽ اکیڈمی ۽ استیں واکدار ۽ باسک ہمے ہشتہانی عکساں (پوٹواں) مان گن انت کہ آہانی توک ۽ ہما ”تاریخی“ ہشتہ ساپ ۽ واناک انت کہ پہ فاضل ۽ بیرانی ۽ روج، ماہ ۽ سال ۽ زانگ ۽ مستریں مٹاک (ثبوت) ۽ گنگے بوت گت گن انت ۽ اے شھلکین سر جنگ ۽ جکانری چہ مے سر ۽ گپ ایت ۽ ہر گس وتی جاگہ ۽ سر ایت

(سر د بیت) ۽ گپ ایت ”انچوش بات“۔ سید ظہور شاہ ہاشمی ۽ اے ہشتہانی توک ۽ مُلا فاضل ۽ بیرانی ۽ سال تنہا ۱۲۷۰ ۽ ہجری رس ات ۽ اد ۽ دگہ گپے ہم دیم ۽ اتک انت ”گرمپک“ ۽ ناڈ راھی کہ سید ۽ گشتن ۽ رد ۽ مُلا چہ ہمے ناڈ راھی ۽ بیران بُوتگ۔ اد ۽ مارا آئی ۽ بیرانی ۽ دو وجہ رس ات یکے ”نیم سر“ ۽ دو می ”گر مپک“۔ نوں مارا اے در گنجی انت کہ مُلا ۽ بیرانی ۽ وھد ۽ آئی ۽ عمر چہ چل یا کہ چل ۽ تیخ سال ۽ کیش بُوتگ یا اتان؟۔ اے بابت ۽ مارا ”جدری ۽ ہار“ ۽ سال ۽ آئی ۽ شک ۽ سر ۽ بیرانی ۽ روج، ماہ ۽ سال دیم پہ دیم گنگ ۽ پٹاسگ ۽ چارگ لوٹ انت کہ چہ ایشی ۽ ما آئی ۽ عمر ۽ اندازہ ۽ بت گت گناں کہ بیرانی ۽ وھد ۽ آئی ۽ عمر چنٹلیاس بُوتگ ۽ چہ ایشی ۽ اے گپ ہم گیش ایت ۽ دیم ۽ کیت کہ آئی ۽ بیرانی چہ ”گرمپک“ ۽ یا چہ ”نیم سر“ ۽ ناڈ راھی ۽ سبب ۽ بُوتگ۔ چہ دام در (انٹرنیٹ) ۽ سال در www.islamicfinder.org ۽ پٹاسگ ۽ مدت ۽ ”جدری ۽ ہار“ ۽ راست ۽ تچک گتگیں روج، ماہ ۽ سال من وتی وانگی ”چکاس رنگ“ ۽ تاکدیم ہبہدہ ۽ سر ۽ داگ انت کہ اے ہار چار ہبے ۽ روج، ربیع الاول ۽ ماہ ۽ چارمی روج (تاریخ) ۱۲۳۰ ۽ ہجری ۽ اتلگ کہ اے روج، ماہ ۽ سال

ءِ ذَرگنگی نہ انت کہ پہ پُشین ناڈ راہی ءِ زانگ ءِ واستا چہ مارا طیب
(ڈاکٹر) شَرّ تر زانت گُت گن انت کہ گُجام عمر ءِ گر مپک ءِ ناڈ راہی
مردُم ءِ گپت گُت گمت یا نہ گمت۔ بوت گمت کہ پیران سَری مردُم ءِ
را گر مپک ءِ ناڈ راہی بہ گپت یا کہ مہ گپت۔

چہ اے پولکارانی داتگیں روج، ماہ ءِ سالانی چارگ ءِ تپانگ ءِ پند اد
ءِ مارا ذَرگنگی انت کہ اولی شک ءِ سَر ءِ نبشتہ گنگیں ۱۲۷۰ ہجری ءِ روچگانی
ماہ ءِ ”دو شنبے“ ءِ روج عیسوی ءِ گُجام روج، ماہ ءِ سال بوتگ۔ رند ءِ دومی
داتگیں روج ءِ ماہ، دو شنبے روچگانی ماہ ءِ سہمی روج ۱۲۷۰ ہجری کہ چہ اڈیرہ یا
کہ گسک ءِ بندگ ءِ رند گوں دو شنبے ۳۰ مئی ۱۸۵۴ عیسوی ءِ ہمدپ ءِ
برابر انت یا کہ پُشت ءِ دیم انت۔ پہ اے جیرہ ءِ گیشینگ ءِ واستا آسان
ہر یں راہ دام ذر ءِ سال ذر www.islamicfinder.org سَر ءِ کار
گرگی انت کہ چہ ہمیشی ءِ سَر ءِ ما ”خدری ءِ ہار“ ءِ آہگ ءِ راستیں روج ماہ
ءِ سال ذر گینگ انت کہ اے ٹکنا لوجی ءِ سانسہ راہ ءِ رَہبند ءِ ءِ ایشی ءِ
رد بوہگ ءِ شک ءِ گمان کم انت۔

چہ دامد ر ءِ چارگ ءِ تپانگ ءِ مادیت کہ ۱۲۷۰ ہجری ءِ روچگانی ماہ ءِ اولی
روچ یک شنبے ۲۸ مئی ۱۸۵۴ ءِ بوتگ ءِ روچگانی ماہ ءِ دومی روج دو شنبے ۲۹

عیسوی ءِ چار شنبے ءِ روج ءِ ۱۵ فروری ۱۸۱۵ ءِ بوتگ۔ مُلا فاضل ۱۲۷۰ ہجری
ءِ بیران بوتگ کہ سید ءِ گشتن ءِ رد ءِ ۱۸۶۲ ءِ بیت۔ مُلا فاضل ءِ بیرانی ءِ
سال قبر ءِ نوکین شک ءِ سَر ءِ نبشتہ گنگیں ۱۸۵۴ ءِ انت کہ اے دینانی
توک ءِ ہشت سال ءِ دگری است انت۔

وہدے ماسید ءِ داتگیں عیسوی سال ۱۸۶۲ ءِ مُلا فاضل ءِ بیرانی ءِ
سال ءِ گشتگ ءِ ایشی ءِ توک ءِ خدری ءِ ہار ءِ آہگ ءِ سال ۱۸۱۵ ءِ ذر
(نئی) پکناں گوا چل ءِ ہپت سال پُشت گپ ایت۔ گوں دجی ءِ پکائی ءِ
اے گشتگ ءِ زانگ بُیت کہ خدری ءِ ہار ءِ آہگ ءِ وہد ءِ مُلا فاضل ءِ عمر
چنگیاں بوتگ۔ بلے اگاں مردُم انچو یک اندازہے بہ بخت ءِ بچار ایت کہ
آوہدی آئی ءِ عمر کم ءِ گیش پست یا کہ سی سال بوتگ۔ گوا اے حساب ءِ
بیرانی ءِ وہد ءِ آئی ءِ عمر چ نبوتگ اندازہ سَست یا کہ ہپتا د سال بوتگ۔
پر چا کہ خدری ءِ ہار ءِ آہگ ءِ چل سال ءِ رند مُلا فاضل بیران بوتگ ءِ تھنا
چل سال ہمے بوت انت۔ وہد یکہ سید ءِ پٹ ءِ پول رد ءِ چل یا کہ چل
ءِ پنج سال ءِ عمر ءِ مردُم ءِ گر مپک ءِ ناڈ راہی نہ گپت۔ گوا چہ ایشی ءِ ہمے
گپ پد ر بیت ءِ دیم ءِ کیت کہ مُلا فاضل چہ گر مپک ءِ ناڈ راہی ءِ اتان!
بلکیں چہ ”نیم سَر“ ءِ ناڈ راہی ءِ بیران بوتگ۔ بلے اد ءِ اے گپ چہ زہن

مئی ۱۸۵۴ء بوتگ ء روچگانی ماہ ء سہمی روچ سیشمے ۳۰ مئی ۱۸۵۴ء ء بوتگ۔ ہمے ڈول ء عید ۲۷ جون ۱۸۵۴ء ء بوتگ۔ پیشکا آہانی رندی شک ء سر ء داتگیں روچگانی ماہ ء سے ء دو شمے ء روچ راست نہ انت۔ پرچا کہ روچگانی ماہ ء سہمی روچ سیشمے ء روچ ۳۰ مئی ۱۸۵۴ء بوتگ۔ ملا فاضل ء شک ء سر ء چہ ”سے شمے“ ء بدل ء ”دو شمے“ ء روچ انت کہ ملا قاسم ء ہشتہ گنگ۔ اد ء اے گپ ہم زانگ لوٹ ایت کہ ہجری ء عیسوی ء ماہ ء سال پشت ء دیم بنت بلے ہپتگ ء روچ ہما انت۔ پہ درور ء مرچی اد ء سے شمے ء روچ انت گودا تانسریں دُنیاء ہمے یگیں سیشمے ء روچ انت کہ اود ء شک ء سر ء ہمے داتگیں روچ ”دو شمے“ مے جیرہ ء گیش ء گیو ار گنگ ء مستریں راہ ء در انت کہ وتی جاگہ ء اوشتاگ۔ وھدے ساری ء شک ء سر ء دو شمے ء روچ ء بہ زوران ء آئی ء سر ء تپاک یکنان۔ گوا ملا فاضل ء بیرانی چہ روچگانی ماہ ء سہمی روچ سے شمے ء بدل ء دو شمے روچگانی ماہ ء دومی روچ ء ۲۹ مئی ۱۸۵۴ء بوتگ راست تر بیت۔ اد ء من تپاک گنگ ء راست تر بوھگ ء گپ پیشکا جت کہ اے وھدی چہ پولکارانی داتگیں ہشتہاں اولی شک ء سر ء سہمی، دومی یا کہ روچگانی ماہ ء سہمی روچ ہشتہ گنگ بوتگ ہما کہ ملا قاسم ء ہشتہ گنگ ء

آئی ء تنہا ”دو شمے روچگانی ماہ“ ہشتہ گنگ۔ دومی اے زانگیں گپے کہ یگیں ماہ ء توک ء دو شمے ء روچ باز بت۔ ۱۲۷۰ھ ء روچگانی ماہ ء پنج دو شمے اتنگ کہ اولی دو شمے ۲۹ مئی، دومی دو شمے ۵ جون، سیمی دو شمے ۱۲ جون، چارمی دو شمے ۱۹ جون ء پنجمی دو شمے ۲۶ جون ۱۸۵۴ء کہ روچگانی ماہ ء گڈی روچ بوتگ ء ۲۷ جون سیشمے ۱۸۵۴ء عید بوتگ۔

چہ ایشی ء پیش واجہ یوسف انیس گلا نی ء ہم ملا فاضل ء بیرانی ء روچ، ماہ ء سال وتی حساب ء رتہ بند ء گش اتگ ء آئی ء ہم چہ ۳۰ مئی ء بدل ء ”دو شمے ۲۹ مئی ۱۸۵۴ء ء سر ء تپاک گنگ“۔ یک رندے پد ء ہمے مچک گتگیں روچ، ماہ ء سال ء ہشتہ گناں کہ ملا فاضل روچگانی ماہ ء دومی روچ دو شمے، دواز دہ سد ء ہپتاد (دو شمے ۲ رمضان ۱۲۷۰) ہجری ء دو شمے ۲۹ مئی ۱۸۵۴ عیسوی ء بیران بوتگ۔ فقیر شاد

سیشہ ۲۹ مئی ۲۰۱۲ء منامہ بحرین۔

ایچہ زہیم ولد دوست محمد ء پد حاجی میر داؤد اللہ مندی ء ہم بازیں زہکار یے است غمن چہ واجہ ء باز ہشت ہپتگ۔
 یمن گون عبداللطیف ملا یوسف ٹوگی، جمال واحد محمد شاہ عبدالرسول ء حرامی ء فاضل قبر ء زیارت ء ٹیٹوں۔
 سچہ دام زر (اعرنیٹ) ء عیسوی ء ہجری سال، ماہ ء روچانی در گچک ء واجہ حفیظ عبداللہ ء زاهد عبداللہ ء زرنگی شوھگ نہ بت۔
 اے گپ ہم مر دم ء وتی رشن ء وارگی انت کہ دامد رء حساب یکر وچے پخت ء دیم بوت گن انت۔ اے گپ دامد ر (اعرنیٹ) ء وتی ادارہ ء ٹیٹیں انت۔ سچہ منی مراد گسی کارانی خراب ٹھگ نہ انت بلکیں ہمے مانگیں ٹیٹیں مہانی دیم ء آرگ آہانی مچک ء راست گنگ انت۔ فقیر شاد۔ ۲۷ پچار ہما فاضل زند ء ازم ”مورار رحیم بھرجی پاپ نومبر ۲۰۱۰ء تا کدیم ۲۰۱۱ء“۔

فاضل و درشانداب

ملا فاضل و لچہ کاری سک پُراہ و شاہگان انت و آئی و لچہ کاری و
 دھمک تک و پھنات و بورتاچی ٹنگ۔ انچوشکہ جور جوابی (حاضر جوابی)،
 بکل، چاچ، چار بند، زہیروک، سپند، ہالو، دستونک، بند پتری، مہری، جٹکی،
 نیکراہیگی (دینی)، ستا و ساڑائی، ہور و ہارانی سر و ابید زند و چا گرد و اے
 دگہ چست و ایر و جیر و ہانی سر و لچہ و پربتگ ووت و رامتارینگ و۔
 ہرچند کہ آئی و سر و پٹ و پول یکن و۔ مارا آئی و نوکین سستا ساچ
 دست گپ انت۔ ایشی و مستریں درور و شما چمائی و وانگی و اوگیں
 چاپ و شنگ و پد ویت گت گن ات۔ اے زندگی شما آئی و ہما نوکین
 سستا ساچ و شکاراں گند ات کہ ساری و گندگ و بوتگ انت یا کہ پہ
 وانگ و مارانہ رس اتگ انت۔

انوں اگاں ما آئی و درشانداب (ڈکشن) و زانگ و جھد و یکنوں
 منی تو و اے کار اے و ہدی انگلیاس آسان نہ انت۔ پرچا کہ ماچہ ہما
 رپک و رہبندوں زہکار نیاں و یکنڈ و بلوچی و چشیں زہکار است کہ
 آہمے پوء کار گت گن انت یا کہ کار اش ٹنگ و آہانی وانگی چاپ بوتگ

انت۔ بکے تھی و ہدی من چہ آہاں بھر و مند بوتگوں کہ چہ آہاں مردم
 چیزے در بارت۔ دومی آئی و سر و انگت کار و پوکاری گنگ لوٹ ایت۔
 بکے چہ آئی و ہمے دست کپتگیں سستا ساچانی وانگ و پتاسنگ و مارا اے
 و ہدی آئی و لچہ کاری و سے (۳) درشانداب گندگ و کیت۔

۱:- سر دیں درشانداب (بلوچی گال)۔ ۲:- دری زبانانی گالانی
 کار مرز (کتابی شعر)۔ ۳:- چاچ درشانداب (سر پوشیں گال)۔ اے
 سہیں درشانداب مارا آئی و ڈراہیں تھر و لچہ کاری و توک و جاگھے گیش
 و جاگھے کم گندگ و کانت کہ آدور و زمانگ و گوں ہمے قید و) ٹنگیں
 ناماں زانگ بوتگ انت۔

۱:- سر دیں درشانداب:- اے تھر و لچہ سر داں پاداں آسان انت۔
 ایشانی توک و چشیں گران و سر پوشیں گال مان نیست کہ وانوک و گوش
 داروک و بہ تورین انت و سر پدمہ بیت۔ بلکیں انچوش آسان انت کہ
 ہر گس پہ دیم اش سر پد بیت۔ چہ ایشی و ہمے مارگ و گندگ بیت ہرچی
 کہ ہما بنگپانی بابت و زہن و اتنگ درشان وے ٹنگ۔ عربی و پارسی و
 گرانیں گال وے مان نہ ٹنگ انت یا کہ ماں چاچ و رہبند و سر پوش وے
 نہ ٹنگ انت۔ بلکیں اے تھر و لچہ ہانی توک و پھک و زگریں بلوچی گال

بخت انت وتی پیمان جس ء

یا کہ آئی ء اے زہر وک ء پختہ بے بند دلوں گن ات۔

نی کپوت شہد رنگے بچار وار ء

ڈرنگ یکن گل ء شیشمین دار ء

آ شپ ء سھب ء داں بگن زار ء

لال درکیت چہ رنگیں شار ء

گوں گور ء نگلیں زرد گری ہار ء

بے غبار انت چو ماہ دہ ء چار ء

ہمے ڈول ء آئی ء اے مھری لچہ ء بند انت کہ پہ درور پیش گنگ
گرز انت۔

لال گوں قیمتی شار انیں

زرد گواپ ء طلاہ کار انیں

عود ء امبراں سارا انیں

شار ء دامن ء دارا انیں

نیم چمکی من ء چارا انیں

آسیگوں مکن درد انگ

ے کارمرزنگ کہ ساری ء زمانگ ء اے تھر ء لچھاں ”بلوچی گال“ گشگ

بوتگ۔ ہوان ایشانی توک ء اے دگہ دری زبانانی گال کارمرزنگ نہ

بوتگ۔ بلکیں چو ”اھدی دور ء“ لچھانی وڑ ء پر بندگ بوتگ انت کہ چہ دری

زبانانی گالاں پاک ء پلکار انت۔ نیم اھدی دور ء باری ء اے درشان

داب ء لچھاں انکیاس بتار بوتگ۔ بلے ماں انونیں زمانگ ء شر ہریں لچہ

ہمے منگ ء زانگ بنت کہ ایشانی توک ء دری زبانانی گال مان نسبت ء

پھک ء پلکاریں بلوچی انت۔ اے درشان داب چہ آئی ء چاچاں ابید آدگہ

درستیں تھر ء لچھانی توک ء است انت کہ چہ سرجمیں لچھانی وانگ ء

تپانگ ء پند ہمے چیز و ت دیم ء کیت۔ بلے اد ء پہ درور ء آئی ء ہمے تھر ء

لچھانی پختہ بے بند دلوں گن ات۔

لوڈی وتی پختہ ء بیار

زیل ء گوں بام ء گن سوار

مے گوہریں گالاں قطار

نودی ماں کولواہ ء پگوار

اودگوں بھادر بے وس ء

گم دانشین گوک ء پاس ء

پھکیں اشرفی ء چانگ

بالاد ء گنگ دیوانگ

ہمے در شاندا ب مارا آئی ء دستونک ء لچہ کاری ء توک ہم گندگ ء
کیت کہ آئی ء دستونک ء توک ء پھک ء زگریں بلوچی گال کارمرز
گنگ۔ پہ درور ء آئی ء نوک دست کپتگیں دستونکے ء اے بند اگوں
دگوشی ء بوان ات۔

دیر سریں زنگراہاں گرانٹ پھیل ء سے ء چار

سُست بمت نیم ء رہ بُریں گامانی شہار

تہلہ ء تیلانکاں نہ کنز انتیں روج پہ منیل

پہ دپی وشتکاں نہ بمت پونگ عزت دار۔

۲:- دری زبانانی گالانی کارمرز:- اے تھر ء لچھانی توک ء آئی ء

عربی ء پارسی ء گچین گال ء باز جاگہ ء قرآن ء آیات کارمرز گنگ کہ اے
رنگیں گالانی آرگ ہما ز مانگ ء یک دودے (فیشنے) بوتگ ء اے تھر ء
لچھاناں ”کتابی شعر“ گشگ بوتگ۔ ہوان ہما لچہ کہ آہانی توک ء دری
زبانانی گال ء گفتار اں مانگیگ ء لچھاناں سک گران ء مشکل گنگ۔ دومی
ایش کہ لچہ کارانی وت مان وت ء چارگ ء چکاس گنگ ء دور ء باری

بوتگ۔ پیشکا ہمک لچھکار ء جھگنگ کہ وتی لچھاں ہمے ر ہند ء پر ہند
انت۔ یا کہ اے دگہ زبانانی گرانیں گالاں کارمرز بکن انت تاکہ آہانی
لچہ ء گفتار گران بمت ء دیم ء لچہ کار آئی ء گفتارانی پتہ ء دات گت مہ
گنت۔ پد ء وتی واندگی ء دری زبانزانتی اش ہم پیش داشتگ۔ پرچا کہ عربی
آہانی نیکراہی ء ء پارسی سرکاری زبان بوتگ۔ چونکش کہ آچہ اے دویں
زبانان واندگ ء زانتکار بوتگ انت۔ پیشکا آہاں اے دویں زبانانی سر
ء ہمنلیاس دزرس ء وس بوتگ ہمنلیاس کہ وتی جتہ ء زبان ء وس ء واک
اش داشتگ ء آہاں اے زبانانی گالانی کارمرز گنگ پہ وتی واستا پھر ء
گپ ء ثری یے زانتگ (فاضل ء لچھانی توک ء عربی، پارسی، ہندی،
ترکی ء یک ء دو جاگہ ء انگریزی ء گال گندگ بمت۔ بلوچی، عربی ء پارسی ء
گالاں ابید آدگہ زبانانی گالاں دگوش گن ات انچو شکہ باش (ترکی) پُجری
(ہندی) سونجویں (سولجریں) انگریزی ء گالے)۔ ہما دور ء اے در شان
داب ء لچہ شر تر یں لچہ منگ ء لیکگ بوتگ انت۔ بلے مرچی ایشاناں
انلیاس بتار نیست انلیاس کہ آ دور ء بوتگ اش۔ پرچا کہ انون مردم
زانتکار ء سر پد انت کہ دری زبانانی گالاں ہما گالاں کہ تی وتی زبان ء
است انت آہاں ماں وتی زبان ء رم ء لچھانی توک ء کارمرز گنگ ء

ٻوانت هڻي بيت ڪه تووتی زبان ۽ دست ۽ وت چیر ترینگ ۽ گارنگ ۽ ۽۔
 په درور ۽ آئی ۽ اے ٺڃھانی بنداں دلگوش کن ات ڪه آچھ ھمے زبانان
 چنگیاس بلد ۽ زانتکار بوتگ۔ دومی ایشانی توک ۽ چنگیاس بلوچی ۽ گال
 مان۔

ڪالفر اش مثل اڻھوٺ میکنڊ گل جبل
 گل شی حی آراسته گرده با اجل
 خود حیات واحد ۽ یکتاھ سلطان با عدل
 لاشریک ۽ لاشبه است لیس لافیھا بدل

یا ڪه

مھوش ۽ مھگونگ ۽ مھکوئریں محبوب نجاھ
 شر سر ۽ سنگین پریں ناز دختریں خیتم رباھ
 شمس ۽ قمر ۽ چرخ ۽ یریا، گرمچہ آفتاب ۽ سباھ
 زھرہ ۽ گاهے سھیل انت گلشن ۽ شیرین لقاه

۳۔ چاچ درشانداب:۔ نیم اھدی (مٺائی) دور ۽ باری ۽ اے
 تھر ۽ ٺڃھاناں ”سر پوشین گال“ گشگ بوتگ۔ ٻوان ھماڻڇھ ڪه آھانی گپ
 چیر ۽ سر پوش به بنت ۽ ھمک په دیم اش زانت ۽ ھم ات گت مکنٺ۔

مٺا فاضل ۽ اے تھر ۽ ٺڃھانی ھمگ ۽ سر پد بوھگ سک گران انت۔ پر چا
 ڪه اے تھر ۽ ٺڃھ سر داں پاڊاں چاچ انت۔ چوناھی ۽ یک گسانیں چاچ
 ۽ زانگ یا ڪه بوھگ په مرد ۽ واستا گران انت۔ اگاں سرنجیں ٺڃھ چاچ
 ۽ درشانداب ۽ گشگ به بیت۔ گوا ایشی ۽ سر پد بوھگ ۽ زانگ گران
 گپ ایت ۽ ھر گس په دیم ۽ وس ۽ واکی ڳڻے نہ بیت۔ چہ آئی ۽ اے تھر ۽
 ٺڃھانی تپاسگ ۽ ھمے آسر درکیت ڪه ھما دور ۽ آئی ۽ اے تھر ۽ پھیشکا ٺڃھ
 پر بتگ ڪه چہ آئی ۽ ٺڃھاں ھمک په دیم سر پد مه بیت ۽ چہ دومی ۽ دیم ۽ ٺڃھ
 کار ۽ ٺڃھاں شر تر ۽ وزن دار تر به بنت ۽ زبان ۽ سرواک ۽ دزر
 بوھگ ۽ کمال پیشداتگ۔ چہ اے تھر ۽ ٺڃھانی وانگ ۽ پد مرد ۽ اے گپ ۽
 ھم گشت گت ڪه آئی ۽ اے رنگیں ٺڃھانی پر بندگ ۽ باز چرت (فکر)
 جنگ ۽ ٺڃھ سر پوش گتگ انت۔ ٻوان چاچ ۽ ره بند یا ڪه درشانداب ۽
 پر بتگ انت۔ پھیشکا سید ھاشمی ۽ گشگ ڪه ”فاضل ۽ ٺڃھانی زانگ ۽
 واستا بلوچی زبان ۽ جند ھم رجانک گنگ لوٺ ایت“۔ بلکیں اے آئی ۽ ھمے
 ٺڃھ انت ڪه ماں چاچ درشانداب ۽ انت۔ منی تو ۽ چاچ درشانداب ۽ سر ۽
 کار گزگ ھما دور ۽ ٺڃھ کارانی وت مان وت ۽ ٺڃھ کاری ۽ ”چکاسگ“ ۽ منت
 انت ڪه ٺڃھانی گران ۽ مُشکل گنگ ۽ ھاتر ۽ آھاں رند ۽ ھمے درشانداب ۽

سُرع کار گیتک - پرچا کہ چہ ”نیم اہدی دور“ ء ساری ماں ”اہدی دور“ ء
 لچھکاری ء اے در شاندا ب بُو پھگ ء برابر انت - اگاں یگ ء دو جاگہ
 گندگ بیت جھ شک نیست کہ ہما لچہ اہدی دور ء مہنت ء چہ آ دور ء رند ء
 پر بستگیں بہ بہت - چہ نیم اہدی دور ء بگرے تاں انون ء بیا اے تھر ء
 لچھانی بتار گم بُو تگ -

چونامی ء چاچ در شاندا ب آئی ء درستیں تھر ء لچھانی توک ء جاگہ
 جاگھے است ء گندگ بیت - بلے آئی ء مہری لچھانی توک ء چہ ہمے داب
 ء سکت باز کار گیتک ء لچہ سر پوش ٹنگ انت - چہ ایشی ء ابید مہری لچھانی
 توک ء چہ دوستدار ء عزت ء ثرپ ء چہ آئی ء نام ء چیر دیگ ء آئی ء عمر ء
 بیان گنگ ء واستا بجد ء باسک (ارکان) ء ہم کار مرز ٹنگ انت - تاکہ
 چہ آئی ء دوستدار ء نام ء ٹنگ پہ دیم سر پدمہ بیت ء مہ زانت ء - آئی ء
 انجیں لچہ است کہ سرداں پاداں سر پوش انت - بلوچی لہز انک ء نیم اہدی
 یا کہ مڑائی (وائند گانی) دور ء لچہ کارانی ہرچ لچھے کہ دست کپتک آدگہ لچہ
 کارانی لچھانی توک ء چاچ در شاندا ب سکت گم انت ء گوا جاگھے گندگ ء
 کیت کہ بُو پھگ ء برابر انت - اے تھر کیشتر مڑا فاضل ء لچھانی توک ء
 گندگ بیت - پیشکا آئی ء لچھانی بچہ آرگ ء زانگ گران نہ گپ ایت -

بلے اے گپ ہما وہدی منگ ء راست گشگ بیت کہ نیم اہدی دور ء آدگہ
 درستیں لچہ کارانی لچہ چنگ ء تو آرگ بہ بت ء وانوک ء زانتکارانی دیم ء ایر
 گنگ بہ بہت - گوا مر دُم پہ لچھی ء گپ گت گنت - البتہ اے وہدی من پہ
 ادار کی ہمے در شاندا ب ء لچہ کاری گنگ ء سرو کی ء پاگ ء مڑا فاضل ء سر ء
 بنداں کہ آولی لچہ کار انت کہ آئی ء اے تھر ء توک ء دچم ء جوانیں رنکے ء
 لچہ کاری ٹنگ - انچو شکہ آئی ء مہری لچھے ء چنڈے بند انت -

سیاہ جھانکیر ء ماں بر سر ء گیدی ء جنگ
 چاگراں دوراں ششنگیں آچار گنج اتگ
 پلے ماں باگ ء دیگ ء ٹنگوں سچ اتگ -
 یا کہ آئی ء مہری لچہ ء اے بند انت کہ چتور سر پوش ء ٹنگ انت -
 بیدی سر شاہ ء ٹرا شگیں ہشتاں
 آ کہ ماں گروہاں انت دویں شستاں
 سُنٹ اش سھر انت ء سینہ اش پستاں
 ماہ اش فرز انت ء گوشہ اش استاں
 داب ء ڈولانی شم اش گوستاں
 آ ہوان لال ء مخر میں دستاں

دست ء بہ گش چے دُختر ء
 شخصے کہ پیدا کُت خدا
 چے بیت پہ دین محمد ء
 معلوم نہ انت تُن ء خدا
 پوشاک ء ہفت رنگیں گد ء
 گندے بلال ء بُوگل ء
 سے سد بُر ء میش مان سر ء
 تنگ ماں گنجین کُبر ء

او پھلوان صادق یلیں
 وتی فگرہیں پخت ء بیار
 سازے بجن و ش زیلیں
 مند ماں دیم ء منزلیں
 ”آہندے“ ماں شہرے سُمبلیں
 مُلک کُبری ڈوک ء دلیں
 پیش ء کڈل بے سَلوِیں

چہ فاضل ء لُجھانی وانگ دگہ چیرے ہم گندگ بیت کہ آئی ء وتی
 دیم ء مر دُم چار اتگ کہ دیم ء لُچہ کار ء گال چنور انت، گجام وڑ ء پیم ء
 انت، گران انت یا کہ انچورہ رواجکی پر بتگ انت ء۔ گدا ایشی ء وتی
 پتہ ہما وڑ ء کہ دیم ء لُچہ کار ء گال بوتگ انت۔ ہما پیم ء، ہما بھر ء وزنانی
 توک ء بتگ انت یا کہ پتہ ء داتگ انت۔ ہمے چیر مارا آئی ء جور
 جوابی، لُچہ ء ایدگہ تھر ء پر بندانی توک ء چچ ء پد ریں رنگے ء گندگ ء
 کیت کہ اے آئی ء اُستادی، واندگی (مُلائی)، لُچہ ء فہمگ ء زبازنتی ء
 مستریں درور انت۔ انوں پہ درور ء اد ء من دو لُجھانی چیرے بند پیش
 گنان کہ پہ ہمے گپانی منینگ ء بس انت۔ ساری ء دین محمد ء آسانیں
 بند اں دلگوش گن ات ء رند ء مُلا فاضل ء پتہ ء بچارات کہ ہمے گندگ
 بیت کہ گشے دویں لُچہ یکیں لُچہ کاریگ انت۔ ہمیشکامے ساری ء باز
 شوہاز کار ء پولکاراں گاریں لُجھانی زانگ ء چچہ آرگ ردوارتگ۔ (من
 ہمے رھبندے ء سر ء کار گپتگ ء اے وھدی مُلا فاضل ء (۹) نوکیں لُچہ
 گیش ء کیوار تنگ انت اشانی بابت ء وانگی ء سرگپ گنان)۔

نودان نر بے چے بر ء
 سر پد گن ات مُلا فاضل ء

مُلا فاضل ۽ دستُونک

بلوچی لہزانک ۽ وھدے دستُونک (غزل) ۽ گوھنی ۽ بنگپ ۽ سُر ۽
گپ بیت۔ گوا مے مزن نایں لہزانت ۽ زبازانت جُجتی ھمے گپ ۽ گوئڈ
گر آنت ۽ دیم ۽ کار آنت کہ ”بلوچی دستُونک ۽ بند ات گوں بلوچی لُچہ کاری
۽ نوکین دور ۽ دست گپ ایت۔ بدان بلوچی لُچہ کاری ۽ نوکین دور ۽
بند ات گوں دستُونک ۽ لُچہ کاری ۽ بیت ۽ ماں بلوچی لہزانک ۽ دستُونک چہ
اُردو ۽ پارسی ۽ کشک ۽ کیت ۽ سُر بیت۔ بدان بلوچی دستُونک وتی بند اتی
دور ۽ چہ پارسی ۽ اُردو ۽ سُر زور ایت۔ انچوھکھ ماساری ۽ گشتنگ ات کہ

بالاچ ھمود ۽ ٹلویں
بازے سلام گن گلوں
دینگ، پیگر ۽ باھڈ نمیں
بایان، چاگر ۽ شیکھ نمیں

ھر چنڈ کہ مُلا فاضل ۽ لُچہ کاری ۽ سُر ۽ گپ ۽ مثران بکن ۽۔ آئی ۽ لُچہ
کاری ۽ نوکتریں رنگ ۽ گوناپ دیم ۽ آھاں بنت۔ انچوھکھ دریاء توک ۽
ایر پکپ ۽ دیم ۽ روان بہ بے۔ گوا اود ۽ تراوڑ وڑیں ساھدار ۽ چیر
گندگ ۽ کیت۔ ھمے پیم ۽ ایشی ۽ لُچہ کاری انت کہ ماں اے دوں گپانی
توک ۽ آئی ۽ ”درشان داب“ ۽ گیش ۽ گوارنگ بھگ ۽ برابر انت۔
بلے اود ۽ بگند ۽ اے دوں گپ پہ وانو کاں سکینے بہ بنت ۽ اے بابت ۽ آ
وتی نگر ھیں نداں کار بہ بند انت ۽ آئی ۽ لُچہ کاری ۽ ھمک تک ۽ پھناتانی
کیش ۽ گوار ۽ بکن انت۔ تاکہ دیمتر ۽ منی وڑیں ھج مزانتے ۽ استادو
گپ ۽ ہشتہ گنگ ۽ راہ ۽ درے ۽ چ بہ بیت۔ فقیر شاد

۲۲ جون ۲۰۱۲ء منامہ بحرین

ولگوش: اے بھیاک ۽ بھگ ۽ سکین ولہ غفور شاد ۽ ولہ فنی پھال ۽ واک ۽ زاناں اے دوں زامکار چہ خد ۽ دلم بنت۔

بلوچی ء دستونک ء بند ات گوں بلوچی لچہ کاری ء نوکین دور ہوان ۱۹۵۰ ء بیت۔ بلے چہ پٹ ء پول ء شوہاز کاری ء اے زاتکاری دست گپ ایت کہ چہ ۱۹۵۰ ء پیش بلوچی لچہ کاری ء یک ء دو نام انجیں است انت کہ آیاں بلوچی ء تہ ء دستونک ہشتہ گنگ ء اے نامانی تہ ء پد رانیں نام بابا ملنگ شاہ بیگ انت۔ سید ہاشمی ء پٹ ء پول ء رد ء بابا ملنگ شاہ ء کس ۱۹۲۲ ء دستونک گنگ ء بند ات گنگ ء آوہد ء آئی ء عمر کس اس ہر وہ سال بیگ۔ اگاں چوش بگش ءے کہ ملنگ شاہ بلوچی ء اولی دستونک گوشتین لچہ کار انت گڈا اے گپ دروگ نہ بیت۔ اش اتاں شہزانتیں سید ظہور شاہ ہاشمی ء لیکہ کہ ماں بلوچی لہز انک ء دستونک گشی ء بابت ء کہ آئی ء پٹ ء پول ء رد ء بلوچی ء دستونک گشی چہ بلوچی لہز انک ء ”نوکین دور“ ء بند ات بوتگ۔

بلے چہ دومی نیمگ ء بلوچی زبان ء مستریں شر گدار، لچہ کار، لچہ فہم ء دانائیں ولجہ کریم دشتی ء ”تا کہند بر مش“ ء توک ء ماں وتی گلگدار ء اے گپ پد رنگ کہ نیم اہدی دور ء لچہ کارانی لچہانی توک ء دستونک ء رنگ ء تام باز انت۔ آئی ء گپانی دیم ء اشارہ گوں ہما دور ء مستریں لچہ

کارانی نیمگ ء بوتگ۔ اد ء من ولجہ کریم دشتی ء گپانی رند گیری ء نیم اہدی دور ء مہری لچہ کہ ملا عزت دین لکہ کجگوری بیگ انت۔ آئی ء چیرے بند پہ درور پیش گنان کہ آئی ء تانسرین لچہ دستونک ء رہبند ء انت۔ بلے چہ شکہ ایشی ء دستونک ء حد ء سمسر گوازیبتگ انت ء دومی ایشی ء توک ء رد (ردیف) وتی جاگہ ء برابر انت۔ بلے پشردانی (قافیہانی) کمزوری است انت کہ مٹ ء بدل ءے گنان گنگ انت۔ پیشکا ایشی ء دستونک ء رہبند ء پر بستکیں مہری لچہ گشت گناں۔ بلے کاملین دستونکے گشت نہ گناں۔ دگہ چہ ہمے دستونک دابیں لچہ ء اے گپ ہم پد ر بیت کہ آزماگ ء بلوچی ء لچہ کار چہ دستونک ء زاتکاری بوتگ انت کہ ہمے رپک ء رہبند ء اے رنگیں لچہ اش پر بستگ۔ اد ء ہمے لچہ ء چنڈے بند دگلوش گن ات۔

”زمریل رچوکیں ماہراں
لال اش کھیہی تاب گمت
بروان امل ء پہ سپاہ
چو نوکسریں ماہاں گمت
آسکی خماریں دیدگاں

عاشق کُش وُ ہونوار گنت
پونزے گوں لاهوری کجان
سبز وُ پُہ رنگے مان گنت
لال وُ کہاں مُروادیں
مِثل وُ ہیتاں رنگ گنت
طوطی کُمر ہاریں زُبان
دُرج وُ تِلاہاں گوانک گنت۔“

(ملا عورت)

میراث نامہ ۶۳۱ جاپ ۲۰۰۸ء بلوچستان اکیڈمی کچھ۔

چہ اے داتگین دَرور وُ اَبید من وُ مُلا فاضل وُ یک انجیں ”بتکے“
دست کپتک کہ منی کمزوریں زانت وُ زانگ وُ رد وُ اے سَرجم وُ کاملیں
دستونکے وُ ایشی وُ توک وُ دستونک وُ ہا دُستیں لوٹ (زخاف) کہ پُہ یک
کاملیں دستونکے وُ واستا پکار ہنت اَسْت اَنت۔ انچو شکہ تلملبند (مطع)،
رد وُ پیش رد، وزن، گھر بابند (مقطع) وتی جاگہ وُ برابر اَنت۔ منی تو وُ اے
بلوچی وُ جو انتریں دستونکاں چے یگے وُ ماں نیم اُھدی دور وُ بلوچی لُہرانک
وُ دستونک گُشی وُ ستریں دَرور اَنت۔ چہ ایشی وُ مردُم گوں دُجی وُ گشت
گت گنت کہ دستونک وُ سرف وُ را دیر اَنت کہ ماں بلوچی لُہرانک وُ سَر دُگار وُ

ہندات بوتگ وُ اے پُہ بلوچی زُبان وُ نوکین مستاک، سکین وُ پد رانی یے وُ
گمتر نہ اَنت۔ نوں پُہ وانوکانی پیشدارگ وُ واستا مُلا فاضل وُ ہمے دستونک وُ
اد وُ ہشتہ گناں۔

دیر سَریں رُنگراہاں گرانٹ پکیل وُ سے وُ چار
سُست بَنت نیم وُ رَہ بُریں گامانی شہار
تک وُ تیلانکاں نہ کنز اَنتیں روج پُہ منیل
پُہ دپی وُ شتکاں نہ بَنت پونگ عزت دار
میتکاں پینگ وُ پس اَنت وُ تاہا پاں گنیل
سَر زہان پادمال گن اَنت دُکین مُرمزار
نچویں زند وُ گس نہ گنت امروز وُ سنیل
آسری ہمراہ نہ بَنت چار روچی بھار
ہیلیاں لڈوک وُ شکالاں فاضل پُہ تنیل
لیز وُ ئی ٹرامپولاں نہ دار اَنت اَنت سی ہزار۔

چہ اے دستونک وُ وانگ وُ اے گپ وُ گشک وُ کپشینگ گران بیت
کہ مُلا فاضل وُ وتی دستونک کُجام زُبان وُ دستونکانی رند گیری وُ پربتگ
یا کہ کُجام کُجام زُبانی دستونک ہمے رَہ بند وُ اَنت۔ پُہ چاکہ اد وُ مارا ہاوانگی

دست نہ گپ آنت کہ دری زبان و لہزا نکانی لچہ کاری و ہمک تگ و بنگپانی
 سر و بہ بہت۔ ہما زبان کہ گوں مے زبان و سر و گار و تو کی سیادی دار
 آنت۔ چٹسکہ پارس، پشتو و سنڈی آنت۔ بے منی زانت و زانگ و
 ملا فاضل و اے دستونک گوں عربی و دستونکاں سک و کی گوت۔ پرچا کہ
 عربی و باز لچہ کار است کہ آوتی دستونک و لچھانی (قصیدہانی) تکملہ بند یا کہ
 اولی دویں بندانی پیش رداں هموار (هم قافیہ) گن آنت و اے رنگیں
 دستونکانی توک و رد (ردیف) نہ بیت و پے رد و پیش رد و استا ہما
 همواریں گالاں زور آنت۔ چہ تکملہ بند (مطلع) و رند دستونک و چیر و
 درتیں جٹک و سری بندانی پیش رداں هموار گن آنت۔ انچو شکہ ملا فاضل و
 چہ تکملہ بند و پدوتی دستونک و ہمک جٹک و سری بندانی پیش رداں گتنگ
 آنت کہ مئیل، گنمیل، سئیل و مئیل آنت۔ چو بگش کہ دستونک و ہمک جٹک و
 سر و چیری بنداناں پیش رد بیت۔ اد و نوں پے ہمے گپانی منینگ و من عربی
 و لچہ کارانی لچھانی لکھتیں بندوانو کاں پے در و پے پشداراں کہ آہانی دستونک
 و لچھانی توک و سری و چیری بندانی رد و پیش رد چے پیم و آنت۔

شعب ها لمملكة كله يمينك
 وتحت أمرك وفي الشدة يعينك

لانك يا لغلا نبضات قلبه
 بعد مذاق يا لغالى حنينك
 فانك الحب والاحساس كله
 و انت الطيب اذا ما قيل وينك

الشاعر: يعقوب النواذی

ہمے ڈول و اے قصیدہ و بنداں بچاراں کہ ہمے رھبند و آنت۔

ورد الربيع فمرحبا بوروده
 و بنور بهجته و نور و روده
 و بحسن منظره و طيب نسيمه
 و انيق ملبسه و وشی بروده
 فضل اذا افتخر الزمان فانه
 انسان مقلته و بيت قصيده
 (کتاب: احلی ۲۰ قصیدہ حبّ صفحہ ۶۵ تالیف فاروق شوشہ)

یا کہ پے گیشتر سر پد بوھگ و استا اے لچہ کار و لچہ و ہما بنداں بچار
 ات کہ چہ تکملہ بند و رند کا آنت۔

رعاك الله و حفظك من كل شي مقصود

بجاء من طاب ذكره سبحانه هو منزل القرآن
يا راعي النخوه غلاك بقلوبنا منثبي و معقود
يرهبق الوحش مربوطه ليمن هاضة الجنحان
والحر مثلك ليمن كفخ عقدة سبوقه تشدنا زود
يا ذروه المجد فيك الفخر والعز ياطير حوران
ما ينقطع حبل بدار الخيفه و أنتى بهم مشدود
بقتن موج البحر عالي و الهوى صار طوفان

حمود بن جبعة الشمرى.

اے بوت انت عربی زبان ء لچہ کارانی دستونک ء لچھانی بند کہ پہ
دور ء پیش گت انت کہ ملا فاضل ء دستونک ماں ہمے رھبند ء انت۔
اگاں ہرت چاری یکن ء دستونک ء پر بندگ ء اے رھبند گئے گرائتر
انت کہ ہمک جنک ء ہمک بند پیش ردیا کہ رد ء پیش ردلوٹ انت۔ استیں
دور ء بلوچی ء توک ء دستونک اے رہ بند ء پر بندگ بوھگ ء نہ انت۔
اے گپ ء ہج شک نیست کہ بلوچی لچہ کارے ء ہمے رھبند ء وتی دستونک
پر بتگ انت بکے منی دیم ء نہ گوستگ انت ء چہ آئی ء پھلی لوٹاں۔
چہ ملا فاضل ء دستونک ء چہ ملا عزت ء دستونک دابیں مھری لچہ ء

وانگ ء اے آسر درکیت کہ آدور ء لچہ کار دستونک ء بابت ء زانتکار بوتگ
انت ء آھاں دجھیں رنگے ء دستونک پر بتگ۔ بکے زبان ء دست
گروک ء جھکری ء بوھگ ء نبشتہ نہ گنگ ء سبب ء چہ لچہ کارانی بیرانی گئے
مدت ء پد آھانی لچہ کاری ہم گار ء بیگو اہ بوتگ انت۔

دومی مے زانت کارانی گشتن انت کہ لچہ یا کہ دستونک ہما انت کہ
”بتل“ جوڑ بیت گوا آنمیران بیت۔ ملا فاضل ء اے دستونک ء پشت
گپگ ء مستریں وجہ ہمیش انت کہ ایشی ء ہمک بند بتل انت۔ پیشکامے
مسٹر ء گماشاں دیوان ء مجلسانی توک ء ایشی ء راتلے لیک اتگ ء پیش
گنگ۔ ہمے سبب ء مردماں یگے ء چہ دومی ء دربرتگ تاں اے زماںگ ء
اتلگ ء پٹا سر بوتگ۔ اد ء اے گپ مردم ء زھن ء توک ء کیت۔
وہد یکہ آئی ء یک دستونکے دیم ء اتلگ۔ گوا چہ ایشی ء اے گپ ہم
درکیت کہ آئی ء تھنا یلکیں دستونک پر نہ بتگ۔ بلکیں آئی ء دگہ بازیں
دستونکے پر بتگ۔ چہ ملا فاضل ء ابید ہما دور ء اے دگہ درتیں مزنیں
لچہ کاراں دستونک پر بتگ کہ چہ نیم اھدی مھری ء جھنگی لچھانی وانگ ء
دستونک ء رنگ ء داب سک باز گندگ بیت۔ انچو شک ملا فاضل ء جند ء

مہری لچھے ء اے بند انت کہ ایشانی توک ء ہما تام، رنگ ء داب کہ
دستونکائی توک ء مان انت ایشانی توک ء ہم است انت کہ من جدا جدا
ہشتہ اش گناں۔

چار دھی ماہے دُرپش ایت ماں میلہوہیں زرء

دل رگامے کہ بند وارت پہ ماہیں کوثرء

ماہ کہ مہتاپیں گوں منی دردانی رَمء

دل وتی داتگ من گل ء زہیرانی شَمء

وہچگاں ہر روج من خداوند ء پترء

من ہما پیران کہ گس نہ گنت زیارتے مرا۔

چہ مُلا فاضل ء ہمے دستونک ء وانگ ء چہ آئی ء لچھانی توک ء

دستونک ء رنگ ء داب ء پٹپانگ ء رند مردم پہ اے گپ ء گشگ ء مجبور

بیت کہ مُلا فاضل ء دستونک گشی چہ آئی ء لچہ کاری ء اے دگہ تھراں وش ء

تام دارتر انت۔ اے گپ ء ہچ ہک نیست کہ آوتی وھد ء مستریں

دستونک گشین لچہ کار ہم بوتگ کہ چہ ہمے دستونک ء آئی ء زبان ء پھک ء
پلکاری، پربوانتی، وش ء تانداری، زند ء چا گرد ء دود ء رُبیدگانی سر پدی،
چہ دستونک گشی ء رپک ء رے بند اں زانتکاری ء داتگیں چھر ء شبین ہمے گپانی
مان مان انت۔

البتہ اے گپ وتی جاگہ ء راست بیت کہ چہ دستونکاں لچھانی توک ء ہما

بنگپانی بابت ء درشان گنگ ء گنجاش گیشتر انت۔ وھدے کہ دستونک ء

توک ء ہما بنگپانی سرء گوں سرجمی ء وتی لیکھاں درشان گنگ ء گنجاش گم

انت۔ بوت گنت کہ مُلا عزت ء چہ ہمے سبب ء وتی دستونک دابیں لچہ ء

پیشرد پریشان گنگ انت۔ چو ہم بوت گنت کہ دستونک ء ہما دور ء زانگ ء

راج ء زند ء چا گرد ء چست بوتگیں مزین جیوہ ء بنگپانی لچھی لوٹ پورہ

گنت نہ گنگ انت امچک کہ لچہ ء گنگ انت۔ ہوان لچھانی توک ء راج ء

چا گرد ء توک ء ہما پیداک بوتگیں جیوہانی بنگپانی درشانی ء سرجمیں وڑ ء

پیمے ء اتک گنت گنگ کہ اے چیر مے ء شَمے دیم ء انت کہ اھدی ء نیم

اھدی لچہ ہمے گپ ء مان مان انت۔ وھدیکہ دستونک ء توک ء اے

گنجاش سک گم ء بوھگ ء برابر انت۔ چہ ہمے سبب ء آھانی پر بتگیں

دستونک جنگ ء گوشدارگ نہ بوتگ انت کہ رند ء گار بوتگ انت۔ تنھا ہما

چاچ

بلوچی لہزا نک ء چاچ لچہ کاری ء ہما تھر انت کہ اے چہ لچہ کاری ء
آدگہ تھراں گران تر انت ء اے تھر ء لچہ یک بندے ء بگر سرنجیں لچھے
چاچ ء ڈروٹم ء یا کہ در شاندا ب ء گشگ بوتگ۔ چاچ ماں بلوچ ء چاگرد
ء پاندگ مندیں چیرے ء ایشی ء مستریں پاندگ اش انت کہ اے پہ
چُکائی زہنائی رُست ء رُوم ء تیز گنگ ء حد ء چے ہما دیم پاندگ مند ء
بتاردار انت۔ ساری ء زانگ ء اے چوچکاس ء وڑ ء مردماں خپاں وتی
چُک ء گسترینانی دیم ء جُنگ انت ء چہ آہاں ہمیشانی بوجگ (زانگ) ء
جُست ء لوٹ اش گُتگ۔ چاچ ء درشان داب ء لچہ ء پر بندگ اے وھدی
مارا ماں اھدی لچہ کاری ء توک ء گوا جا گھے گندگ ء کیت ہلے سک گم ء
نبوھگ ء برابر انت۔ انچو شکم شے مرید ء ہانی ء داستان ء لچھے ء چندے

دستونک یا کہ آہانی بند پھٹکپٹگاں کہ آبتل ء گشتین جوڑ بوتگاں کہ راج ء وتی
ہُتک روچی زند ء کارمر زنگ انت۔ اے گپ ہم بے برانت نہ بیت کہ
استیں بٹلانی توک ء باز بٹل ہما دور ء لچہ ء دستونکانی سستگ ء پشت کپتگیں
بند انت۔ ایشی ء مستریں درور ہمے دستونک انت کہ من ء ”ڈراجین بٹلے“ ء
بتار ء دست کپتگ ہوانکہ گشگ بوتگ۔

فقیر شاد

۱۹ جولائی ۲۰۱۲ء بار بار بحرین۔

۱۔ محمدیں بلوچی (بی۔ اے) ۲۰ کدیم ۱۳۸ غفور شاد۔ شکار۔ زمیل شکار کچ ۲۰۱۰ء۔ دگلوش۔ من اے ہٹھا یک ماں ”مھاک
چکان“ ء پہ اگست ۲۰۱۲ء ہمار ء شنگ کنا صینگ ء و استاراد دا بک۔ ہلے اڈ ء وائی ء لوانی ء روتہ چیرے ہمانی گمی گیشی مٹگ کر
انوں آکاپ جرات۔

بند انت کہ ہمے رَہ بند ء گشگ یا کہ پر بندگ بوتگ انت کہ پہ درور ء اش
انت۔

دوشی گروکاں سے پڑی
اول ماں سیاہیں جَمبر ء
دومی ماں شینکانی تل ء
سہمی ماں سِیہ ڈن ء سر ء
مارا چے کار انت جَمبر ء

(میراث چاپ ۲۰۰۸ء تکدیم ۲۱۷)۔

چہ چاچانی وانگ ء اے گپ پڈر بیت کہ چاچ ء توک ء ہُنگ
گپ یا کہ چیڑ ء اصلی نام، کار، کرد، رنگ ء دانگ چیر دینگ ء سر پوش
گنگ بوتگ انت۔ آہانی جاگہ ء ہمے رنگیں دگہ گال، نام، کار ء کرد کہ
ہما گالانی چھرگ اش جُنگ یا کہ ہمگوگ ء ہم پروانت بوتگ انت کارمرز
گنگ بوتگ انت۔ چہ ایشی ء ہمے آسر در کیت کہ اے ہما زبانی توک ء
گیشتر روم زور ایت کہ آپراہ ء شاہگانین زبانی ء آئی ء توک ء گالانی
گج ء ہوانگے است انت۔ نوں پہ درور ء ادا ء لکھیں چاچانی توک ء گال،
چیڑانی نام، رنگ، کار ء کرداں بچار ات کہ اے چے پیم ء مٹ ء بدل

گنگ بوتگ انت ء ایشانی جاگہ ء چونیں گال پہ چھر ء شین ء آرگ ء
کارمرز گنگ بوتگ کہ چہ ہمے رپک ء رَہ بند ء زانگ ء پہ ماراچاچ ء آہانی
سر پوشیں گالانی سر پد بوہگ ء زانگ ء ارزانی بیت۔ انچوشکہ پہ زک
(روگنانی ڈرپ)، چم ء آئی ء دور ء گندگ ء لوگ ء آئی ء توک ء مردمانی
واستاچونیں گال کارمرز گنگ بوتگ۔ درستاں چے پسر پہ چم ء آئی ء دور ء
گندگ ء بابت ء اے چاچ ء دلگوش گن ات۔

زنگی ٹینگ دور کارگنت

اد ء مادیست کہ زنگی ٹینگ پہ چم ء وستا کارمرز گنگ بوتگ ء دور
کارگنت، پہ آئی ء دور ء گندگ ء کارمرز گنگ بوتگ۔ ہمے ڈول ء اے
چاچ ء بوان ات پہ لوگ ء آئی ء توک ء مردمانی بابت ء انت۔

کوڈی شکون انت

کر مگ ء چیر ء

اد ء کوڈی (تاس) پہ لوگ ء چند ء وستا کر مگ پہ آئی ء توک ء
مردمانی وستا گشگ بوتگ۔ ہمے پیم ء اے چاچ ء بچار ات کہ پہ زک ء
بارہ ء گشگ بوتگ۔

سیاہیں گوراگے دیول ء گرد ایت

پُٹ ۽ گش ۽ پیگ دنت

اے چاچ ۽ توک ۽ سیاہیں گوراگ پہ زک (روغنائی ڈرپ) ۽
کہ ہمے پوست ۽ رنگ چو گوراگ ۽ سیاہ انت۔ دیول پہ ہلک یا پہ میتگ ۽
، پُٹ پہ ہمانی ۽ تہند ۽ کہ چہ سہ پَس ۽ موڈ ۽ جوڈ گنگ بیت۔ گش ۽،
بران تچ بے گلن ۽۔ پیگ دنت کہ چہ آئی ۽ دپ ۽ روغن در کیت۔ اے
بوت انت لکھتیں چاچ کہ چہ ایشانی وانگ ۽ چارگ ۽ ہمے گپ پڈر ۽
گندگ بوت کہ ایشانی گال یا کہ ہمے چیرانی نام، رنگ، کار ۽ کرد چون ۽
چنورمٹ ۽ بدل گنگ بوتگ انت۔

انچو شکہ ساری ۽ گشگ بوت کہ چاچ ۽ تھر ۽ لچہ ۽ پر بندگ مارا چہ
اھدی لچہ کاری ۽ گوا جاگھے گندگ ۽ کیت ۽ نیستی ۽ برابر انت۔ بلے نیم
اھدی دور ۽ لچہ کاری ۽ اے تھر ۽ شر ۽ رنگ ۽ رُودم زرتگ ۽ بازیں لچھے
چاچ ۽ در شاندا ب ۽ پر بندگ بوتگ۔ اے گپ ۽ ہج شک نیست کہ نیم
اھدی دور ۽ باز لچہ کار ۽ ہمے وڑ ۽ در شاندا ب ۽ وتی لچہ پر بتگ انت۔
بلے چہ اے در شاندا ب ہمالچہ کار ۽ وتی لچھانی توک ۽ کار پتگ کہ آئی ۽
زبان ۽ سر ۽ سک باز دز رس بوتگ۔ پر چا کہ تاں یگے ۽ زبان ۽ سر ۽ دز
رس مہ بیت پہ آئی ۽ واستا اے در شاندا ب ۽ سر ۽ کار گرگ سک گران

انت۔ چہ نیم اھدی دور ۽ لچھانی وانگ ۽ پداے وھدی لچہ کاری ۽ ہمے
تھر مارا درستاں چہ گیشتر ملا فاضل ۽ لچھانی توک ۽ گندگ ۽ کیت۔ آئی
۽ انچیں لچہ است کہ چہ سر نامگ ۽ پد سر جہیں لچہ چاچ ۽ در شاندا ب ۽
انت۔ پہ درور ۽ آئی ۽ اے لچہ ۽ چندے بند دگلوش کن ات کہ آچہ ہمے
رپک ۽ رہند ۽ چنور بدل بوتگ۔ اگاں گوں تھرتی ۽ بچارے اے لچہ ۽
ہمک بندوت جد اجدائیں چیرانی بابت ۽ چاچ انت۔

رتکلیں ڈرنکے گپتگ ات تھریاں سنت
بے گت انت وت کہ ہمنشین ماہ ۽ من ات
ماہ ۽ ماہن ماں ششکلیں سیاہندے جم ات
آ زہی قطار بتکلیں مرگانی رم ات
طوطی گوں باز ۽ چو سھیل ۽ تیگیگ ۽ شم ات
تھدریں آھوگ ماں تہنگد پیں گئے تنگرات
کاگدیں بادگیر ۽ نفر سیاہیں چا کر انت
گنڈی زڑ ۽ ماں گلہ ۽ گوری محکم انت
بے گناہ قیدی ماں گمانانی سر شم انت
بید ۽ بزرک ماں جھمکلیں جوانی سر انت

اے دور ء لچہ کاراں وتی لچھانی توک ء ہما گپ کہ دُن ء گنگی
 نبوتگ انت ء چیر دینگی بوتگ انت ء کیشتر مہری لچھانی توک ء ہمے درشان
 داب ء سر ء کار گتگ۔ پیشکا اے رنگیں لچھانی فہمگ ء سر پد بوہگ گتے
 گران گندگ ء کیت۔ آھاں چہ لچھاں ابید گیشتر جور جوابی ء حاضر جوابی
 چاچ ء رھبند ء گشتگ انت۔ تاکہ چہ ہما ہانی گپاں مجلس ء دیوانانی نشتگیں
 مردم سر پد مہ بنت۔ پہ درور ء مٹا فاضل ء اے حاضر جوابی ء دلگوش گن
 ات کہ چاچے ء چہ دور ء آوکیں ہما نہین (۹) مردمانی بابت ء انت۔

چار چانکاں

چار چماکاں

یک چاکے

بے چماکیں

بے چماک ء

کلہ نہ دیتگ

چہ لیشی ء پدنوں مارا چاچانی بندگ ء بوجگ ء سہب درگیجگی انت۔
 اے بابت ء مارا بازیں گپ ء خبر رس ایت کہ چاچ چو لچھانی وڑ ء وھد
 وھد ء سر ء پر بندگ بوتگ انت ء چاچانی پر بندگ ء باز سہب گندگ ء

کیت۔ اولی ایش کہ وھدے یک لچہ کار ء زبازانتے ء یک چاچے بتگ
 گوا آئی ء ہمے چاچ وتی مٹ ء ہمگو نکلیں لچہ کار، زبازانت ء زبھکارے ء
 سر ء پہ آئی ء پکاسگ ء پہ بوجگ ء راہ داتگ کہ باریں آ منی گشتگیں چاچ
 ء زانت گت گت ء منی گپ ء پتہ ء دات گت گت یا کہ اتان!۔
 وھد یکہ دیم ء ہما لچہ کار، زبھکار ء زبازانت ء ہمے چاچ بوتگ ہوانکہ
 زاتگ ء۔ گوا آئی ء ہمے چاچ کہ گجام یک چیزے کارے یا کہ بٹکے ء
 سر ء بوتگ آئی ء پد ء ہمے یلیں بٹکپ، چیز یا کہ کار ء سر ء دگہ چاچے بتگ
 ء اولی مردم ء سر ء راہ داتگ۔ ہوان دیم ء مردم ء وتی پتہ ہمے رنگ ء
 داتگ کہ اولی ء گپ یا کہ چاچ بوتگ۔ اے بابت ء مٹا بوہیر ء ”جتر“ ء
 سر ء پر بتگیں چاچ ء شے دیم ء پہ درور پیش گناں کہ آئی ء پہ مٹا فاضل ء
 پکاسگ ء راہ داتگ۔ نوں اد ء بچار ات کہ آدویں یکیں چیز ہوانکہ جتر ء
 سر ء وتی چاچاں چوں پر بند انت ء پہ چھر ء شہین ء چے وڑیں گال کار مرز
 گن انت۔

کب بہ کب سینہ بہ سینہ

میخ در سوراخ ہد

ہون ء سفیدی آمدی

پاک ہُد، ناپاک ہُد

مُلا بوہر ءِ وتی چاچ ءِ اولی بند پہ چتر ءِ سرتاہ ءِ چیرتاہ ءِ بابت ءِ
گُشک۔ دومی بند ءِ پہ چتر ءِ میہ ءِ تر پک ءِ بارہ ءِ انت۔ سبھی ءِ چارمی
بند ءِ ہون ءِ سفیدی کہ آئی ءِ چاچ ءِ دُرتیں گپانی بڑہ انت۔ پہ ہارتانی
بابت ءِ انت کہ اے دانانی پاکیں ہارت انت بلکیں انسان ءِ ناپاکیں
ہارت (آپ) نہ انت۔ نوں ماد ءِ چاراں کہ باریں مُلا فاضل چہ آئی ءِ
بتگیں چاچ ءِ سر پد بوتگ یا اتان!۔ اگاں سر پد بوتگ ءِ زاتنگ ءِ
گڑا آئی ءِ چاچ ءِ پتہ ءِ ہمے یگیں چیز ہوان چتر ءِ بارہ ءِ داتگ۔
وہد یکہ سر پد نہ بوتگ گواچہ وتی نیمگ ءِ انچو پہ دیم ءِ نہ زاتکاری دگہ چیڑ
ءِ بابت ءِ وتی چاچ ءِ پُربتگ۔ اد ءِ اے گپ ءِ گیشینگ ءِ گُشک ہم المی
انت کہ آ زمانگ ءِ ماں اے رنگیں پکھا ساں اگاں دیم ءِ لچہ کار ءِ آئی ءِ
چاچ، لچہ، یا کہ گپ ءِ پتہ داتگ۔ گڑا آپہ زاتکاری، گپ زانتی، حاضر
جوابی ءِ پہ لچہ کاری ءِ منگ بوتگ ءِ ہنک نیمگ ءِ آئی ءِ ساڑا ستا بوتگ ءِ ہما
پکھا س گنوکیں لچہ کار ءِ مٹ ءِ دَرور لیگ بوتگ۔ اگاں آئی ءِ پتہ ءِ دات
گت نہ گتگ۔ گڑا ہما لچہ کار مُد مانی گور ءِ زبازانت ءِ زانت کارے منگ
ءِ بے گنگ نہ بوتگ۔ ہمے رنگ ءِ ہما وہد ءِ زمانگ ءِ چاگرد ءِ توک ءِ آئی

ءِ جند ءِ لچہ کاری ءِ را انگلیاس بستار دینگ بُوتگ۔ نوں پہ اے گپانی مَنینگ ءِ
واستامن اد ءِ چہ ہمے نوک دست کپتگیں مُلا فاضل ءِ چاچے ءِ ہما بنداں
دیاں کہ آئی ءِ پہ وتی دیم ءِ لچہ کار مُلا عیسیٰ داؤک ءِ واستا گُشک انت کہ
اگاں تو منی چاچ ءِ زانت گت نہ گن ءِ گوا واجہ ہاموش بُو ءِ ہند ءِ دیم ءِ
مہ رو۔ انچوشکہ ہما ئی ءِ چاچ ءِ گڈ سَری اے دویں بند انت۔

گرتو نوانے اے مُلوک

خود را بدار دائم سقوط۔

یا کہ مُلا عیسیٰ داؤک گوا آری ءِ چاچ ءِ گڈ سَری اے بند انت کہ پہ
وتی دیم ءِ مُردم ہوان پہ مُلا فاضل ءِ گُشک ءِ کہ اگاں تو منی چاچ ءِ ہوان
ءِ گوا تراپہ زانت کاری ءِ بس ءِ شاباش انت۔ اے چاچانی سرجمیں
بنداں شما چاچانی بھر ءِ بچارات۔

گر گسے اشی ءِ ہوانتیں مَر جبا نہیں آمرد را۔

چہ ایشی ءِ پد نوں اد ءِ مُلا فاضل ءِ ہما پتہ ءِ گوشدار ات کہ مُلا بوہر ءِ
سُرا راہ ءِ داتگ کہ چتر ءِ بابت ءِ انت۔

اَسْت یک فاعل ءِ مفعولے

پھنات ءِ تکاں یک طولے

اَسْتِ اِنْتِ ذَاكِرْ ءِ مَفْعُولِ

مَفْعُولِ كِه وَتِ ءِ سَاچِ گُفْتِ

فَاعِلِ گُجَرِ ءِ نَاچِ گُفْتِ

اِدِءِ مَا دِیَسْتِ كِه مُلَّا فَاضَلِ ءِ مُلَّا بُوهِیرِ ءِ چَاچِ ءِ پَسَّہِ ءِ جِئْتَرِ ءِ سَرِءِ هَمِ
وَتِی چَاچِ پَر بُتْگِ ءِ دِگِہ چِیزِ ءِ بَارِہِ ءِ نِہِ اِنْتِ۔ آئی ءِ جِئْتَرِ ءِ سَرِ تَاہِ، چِیرِ
تَاہِ، دَسْتِگَانِی، هَمَا مَرْدُمِ كِه دَانِ دُرْشِ اِیْتِ یَا كِه جِئْتَرِ ءِ بُنِ ءِ اِنْتِ (جِئْتَرِ ءِ
چَكْرِیْنِ اِیْتِ)، جِئْتَرِ ءِ چَكْرُگِ ءِ تَوَارِ دُرْسْتِ بِلَاں بُتْگِ اِنْتِ۔ اِدِءِ هَمِ
گُپِ پَدْرِ بَوْتِ كِه مُلَّا فَاضَلِ ءِ هَمَا چِیزِ ءِ سَرِءِ وَتِی چَاچِ بُتْگِ كِه مُلَّا بُوهِیرِ ءِ
بُتْگِ اَتِ۔ بَوَانِ دَوِیْنَاں وَتِی چَاچِ یَكِیْسِ چِیزِ ءِ سَرِءِ بُتْگِ ءِ آچِہِ مُلَّا بُوهِیرِ
ءِ گُفْتَارَاں سَرِ پَدِ بَوْتْگِ كِه آئی ءِ چَاچِ ءِ بَوْتْگِ ءِ هَمَا یَكِیْسِ چِیزِ ءِ بَارِہِ ءِ
دِگِہ چَاچِ بُتْگِ ءِ۔ یَا كِه اے چَاچِ دَا بِلِیْنِ حَاضِرِ جَوَانِی ءِ بَچَا رَا تِ كِه اِیْشِی
ءِ تَوَكِ ءِ مُلَّا فَاضَلِ، مُلَّا قَا سُمِ پِہِ مُلَّا عَزَّتِ دِنِ لَکَّہِ چُجُورِی ءِ زَا نَگِ ءِ
پُچْكَاسْگِ ءِ پِہِ آوِکیْسِ هَمَا سَہِیْسِ جَنِیْنِ آدَمَانِی بَابَتِ ءِ چَاچِ ءِ دَرِشَانِ دَابِ ءِ وَتِی
گُپَاں جَنِ اِنْتِ كِه مُلَّا عَزَّتِ هَمِیْشَانِی پَسَّہِ ءِ دِنْتِ۔

فَاضَلِ : نَوَدِ كَا یِنْتِ اِنچِ سَرَوْنِ ءِ پَسَّہِ بَمْتِ سَہِ سَہِ !

قَا سُمِ : عَا قَلِیْسِ دِیَوَانِ ءِ مَرْدَاں شَرِ پَوَانِ اِتِ كِه ءِ كِه ؟

عَزَّتِ : شَمْسِ، مَہْتَاپِ ءِ سِتَارِہِ تَشْتِگِیْسِ دِلِ بَوْدِ كِه۔

چَاچَانِی دَوِی پَر بَنْدِگِ ءِ وُژْچِہِ اِیْشِی ءِ جِئْتَا اِنْتِ۔ آہَاں چَاچِ پَر
بُتْگِ بَلِے پِہِ لُچِہِ كَارَانِی پُچْكَاسْگِ ءِ وَاسْتَا اِنَّاں۔ بَلِکِیْسِ پِہِ اے دِگِہ اَنچَا مِیْنِ
مَرْدُمَانِی دِیَوَانِ ءِ پِہِ وَتِی گُپَا نِی چِیرِ دِیْگِ ءِ وَاسْتَا كِه دِگِہ یَكِے چِہِ مَنِی گُپَاں
سَرِ پَدِ مِہِ بَیْتِ كِه چَاچِ دَرِشَانِ دَابِ ءِ وَتِی گُپِ ءِ جُئْگِ اِنْتِ۔

دَوِی چِہِ لُچِہِ كَارِ ءِ زَاہْتِ كَارَاں اَبِیدِ بَا زَاچَاچِ اَنچَا ءِ اے مَرْدُمَاں هَمِ
بُتْگِ اِنْتِ۔ بَا زَبَرِی زَاہْتِ كَارِ ءِ لُچِہِ كَارِ ءِ پِہِ وَتِی زَاہْتِ كَارِی ءِ زُبَا نَزَانِی ءِ
پُشِ دَا رِگِ ءِ هَا تَرِءِ چَاچِ هَمِ پَر بُتْگِ۔ پِہِ اے رَنْگِیْسِ چَاچَانِی پَر بَنْدِگِ ءِ
وَاسْتَا مُلَّا فَاضَلِ ءِ گُھَرِ یَالِ (سَاہْتِ) ءِ بَارِہِ ءِ گُشْتِگِیْسِ هَمَا چَاچِ ءِ پِہِ دَرَوَرِ
پُشِ گُناں۔

کِیْتِ اِنْتِ مَہْتَرِے کَانَا مِیْنِ

رَنْگِ ءِ چَوِ زَرَفْشَانَا مِیْنِ

هَرِ مَرْدِ كِه اِیْشِی ءِ مَعْنَا مِیْنِ

هَرِ جُسْتِ ءِ گُنِ ءِ دَا نَا مِیْنِ

یَا كِه آئی ءِ اے چَاچِ اِنْتِ كِه وَتِی مَنَدِ ءِ دَرِ آهْگِ ءِ پِہِ بَا نَکَلِیْنِگِ ءِ
پُچْكَانِی یَا كِه بُشَانِی جُئْگِ ءِ بَابَتِ ءِ گُشْتِگِ ءِ كِه چِہِ وَشْئِکِ ءِ ”جِئْتَبُہَرِ“ ءِ پَدِ هَمَا

دیوانِ نتگیں گماشِ بجستِ نتگیں حالِ احوالانی پستہ انت۔

من پیوری اتکگاں آج گلیں مند

قدرتے گنداں آج وتی رند

ماتِ سرِ سندے کارایتِ فرزند

ادء مارا چاچانی بنگِ بازیں سببِ وڑ پیم گندگِ اتک۔

انچوشک لچہ کارے ء پ لچہ کارِ زاتکارے ء چکاسگ ء چاچے بتگ،

دیوانِ مجلسانی توک ء پ گپانی چیردینگ ء سر پوش گنگ ء بازبری رہ

رواجکی ء انچیں جاگھاں پہ وتی زاتکاری ء پیشدارگ ء ہاتر ء وتی گپ

اش چاچ ء درشان داب ء درشان گنگ انت۔ چ لچہ کاراں ابید زند ء اے

دگہ تگ ء پھناتاں سیادی دارو کاں ہم وھد وھد ء سر ء چاچ پر بتگ۔

البتہ اے گپ چہ دل ء برگی ء شموشگی نہ انت کہ آچاچ کہ لچہ کارے ء پ

لچہ کارے ء چکاسگ ء گنگ گڑا آئی ء پستہ ہما ہمگونگ ء مٹیں لچہ کارے

الم ء پکائی ء ہما یگیں چیز ء بابت ء داتگ۔

ادء چاچانی بارہ ء اے دویں دانک پہ ہمے نیمون ء ہشتہ گنگ انت

کہ من ء چیزے چاچ چہ تا کبند ”ملا فاضل زند ء زم“ ء دست کپتگ کہ

ملا فاضل ء ملا عیسیٰ دادک گوادری ء نام ء گنگ بوتگ انت کہ من اے

زندہ ماں ”ڈرپشویں سھیل“ ء ہوار گنگ انت۔ بکے ادء اے گپ

بٹرا نگ گنگی نہ انت ء گشگ ء کیشینگ انت کہ ایشانی دست کپتگیں چاچ

آ رہبند ء پیم ء نہ انت کہ آھاں بوھگی ات۔ انچوشک ملا بوھر ء ملا فاضل

ء ”چتر“ ء سر ء وتی چاچ بتگ انت یا کہ پ ملا عزت ء چکاسگ ء ملا

فاضل ء ملا قاسم ہما سھیں جنین آدمانی بارہ ء چہ دیوان ء بجست گن انت

کہ ملا عزت آھانی پستہ ء دنت۔ یا کہ گوں زر گر ء جتک ء گندگ ء دویں

برات ہمانی ء بابت ء حال دیو کاں گن انت۔ پر چا کہ دود ء رہبند ہمیش

انت کہ اے دویں ہر چیزے ء سر ء کہ وتی چاچ بتگ انت۔ باید انت

کہ ہریک چاچے جد اجد ہما یگیں چیز، یگیں کار ء یگیں بنگاپ ء سر ء بہ

بوتیں انت، ہدان چو پستہ ء وڑ ء ہما یگیں چیز ء بابت ء بوتیں انت۔

پر چا کہ دویں لچہ کار بوتگ انت ء یکے ء دومی ء پستہ ہما یگیں چیز ء بارہ ء

المی ء داتگ۔ انچوشک ہما زانگ ء لچہ کاراں یکے ء پ دومی ء چکاسگ ء لچہ

گشی ء ہبک لچہ ء پستہ ء لچہ پر بتگ۔ ہمے ڈول ء آھاں چاچ پر بتگ

انت۔ بکے ادء ایشانی دست کپتگیں چاچ آ رنگ ء نہ انت۔ بلکیں ادء

انچوش انت کہ چہ لچہ کار ء زباز انتانی گشگ یا کہ پر بنگ ء پد اے دگہ

مرد ماں ماں ہپاں وتی چکائی دیم ء پ بے رد ء بندی جگ انت۔ ہدان ہما

رِدْ غُ بُدْ غُ نہ اُنْت کہ اِشاناں بوھکی اَت غُ اِشانی پَسّہ گار اُنْت۔

بلے باز جُوان غُ گجے کہ مارا اِشانی چیزے چاچ پہ دَرور غُ دست
کچنگ۔ اے جیزہ ہما وھدی راست غُ تچک بوت گُت گُت کہ چاچانی سُر
غُ دُجھیں پیسے غُ پوکاری بیست غُ چاچ دیم غُ آرگ بیست۔ گوااے دوینانی پر
بِتگیں ہمے چاچانی ہما گار غُ بے گواہیں پَسّہ دَرکا اُنْت غُ زانگ بُت۔ چہ
ایشی غُ اَبید پہ چاچانی تھرائی بابت غُ گیش غُ گپو ار گنگ غُ آھانی چک غُ
بہشتہ گنگ غُ ارزانی بیت۔

دُواز دہ سد غُ پیست غُ نہ

دُواز دہ سد غُ پیست غُ نہ (۱۲۲۹) ہجری ”خد ری غُ ہار“ غُ آھک غُ
ہما سال اُنْت کہ مُلا فاضل غُ وتی لچہ غُ توک غُ آورنگ غُ آئی غُ چہ ہمے سال
غُ اَبید ہار غُ آھک غُ ماہ غُ روج ہم جُوانیں رَنگے غُ داتگ اُنْت کہ پُش
اُنْت۔

چار اَت غُ چار شنبے اَت ماہ غُ با ربیع الاول

ہجری غُ دُواز دہ سد غُ پیست غُ نہ اَت صاحب دلاں

اش اَتاں مُلا فاضل غُ بے مٹیں گُفتار کہ اد غُ آشیت کہ اے ہار
چار شنبے غُ روج غُ سال غُ سہمی ماہ (ربیع الاول) غُ چار می روج غُ یک ہزار

فقیر شاد

۱۳ اپریل ۲۰۱۲ء منامہ بحرین۔

لاے چاچانی سُر غُ آھک غُ دُجھیں رَنگے غُ چار ہما چار گنگ لوٹ بیت۔ بوت مکت کہ اِشانی توک غُ چیزے چاچ دُرائی بیت۔
یا کر دُگنگ بیت۔ (اے بھاک پیمان غُ ادبی مجلس غُ ”بام“ غُ تا کوئد غُ ہم راہ داتگ بلے اد غُ چیزے مہانی گیشی مٹک)۔

عہ دو سہ عہ پیست عہ (۱۲۲۹) ہجری عہ ایتلگ۔ اگاں ماہ وتی دلم گنگ عہ
 ہاتر عہ آئی عہ داتلیں روج، ماہ عہ سال عہ گوں عیسوی (انگریزی) عہ سال، ماہ
 عہ روجاں دیم پہ دیم بکنان عہ بچاراں کہ باریں اے عیسوی عہ گجام روج، ماہ عہ
 سال بوتگ انت عہ اود عہ ہم ہمے ”چار شنبے“ عہ روج بوتگ یا کہ اٹان!۔
 پرچا کہ انگلیاس وھد عہ گوزگ عہ روگ عہ ہجری عہ عیسوی عہ سال پشت عہ دیم
 بوت گن انت۔ بکے ہتگ عہ روج ہما انت کہ است انت۔ اگاں اد عہ
 مری دو شنبے عہ روج انت گواہوان درستیں دنیا عہ ہمے یلکیں دو شنبے عہ روج
 انت۔ نوں پہ ہمے روج، ماہ عہ سال عہ درگیجک عہ واستا مار ایک پکا عہ آسانین
 راہے پہ وت عہ درگیجکی انت۔ منی نوز عہ درستاں چے گھتر عہ آسانین راہ پہ
 اے حساب عہ درگیجک عہ راست گنگ عہ کہ ہر گس عہ من ایت۔ آدمدر
 (انٹرنیٹ) نیگ انت کہ ایشی عہ رد بوھگ عہ گمان گم انت کہ چہ ہمیشی عہ
 ماہمے ہار عہ آھگ عہ روج، ماہ عہ سالان ارزانی عہ سر عہ در گیت عہ زانت
 گت گناں۔

پہ ہمے ہار عہ روج، ماہ عہ سالانی درگیجک عہ ماچہ دام در
 www.Islamicfinder.org سالدر (Calendar) عہ پتاسگ عہ

پد ہجری سال ۱۲۲۹ ربیع الاول عہ ماہ عہ چار عہ چار شنبے عہ روج انگریزی عہ سال
 در عہ حساب عہ آدینگ (جمعہ) عہ روج ۲۵ فروری ۱۸۱۴ عیسوی بوتگ کہ اے
 گوں مولا فاضل عہ ہار عہ داتلیں روج عہ ہم دپ عہ برابر نہ انت عہ باز دگری
 دار ایت۔ پرچا کہ مولا فاضل عہ ہار عہ آھگ عہ روج چار شنبے گشتگ عہ اد عہ
 چہ چار شنبے عہ بدل عہ آدینگ عہ روج ایتلگ کہ ہچ وڑ عہ برابر نہ انت۔

اگاں مولا بھادر مر استانی عہ ”ھد ری عہ ہار“ عہ داتلیں سال ۱۲۳۰
 ہجری عہ بوراں گوں مولا فاضل عہ داتلیں روج چار شنبے عہ ربیع الاول عہ چارمی
 روج عہ دیم عہ ہفتہ بکنان عہ ہمے بہ لیکاں کہ اے دویں بند یلکیں لچہ کار نیگ
 انت۔ پد عہ اشاں گوں عیسوی سال عہ ہمدپ بکنان عہ بہ پتاساں باریں
 اے گوں عیسوی عہ گجام سال ماہ عہ روج عہ برابر بوت گت گت۔ ہوان اد عہ
 ہم ”چار شنبے“ عہ روج کیت انت یا کہ اٹان!۔ اگاں اد عہ ہم چار شنبے عہ
 روج کیت عہ ہمدپ عہ برابر بیت۔ گواہوان ات کہ مولا فاضل عہ گشتکیں
 روج چار شنبے عہ ربیع الاول عہ ماہ عہ چارمی روج وتی جاگہ عہ برابر عہ راست
 انت۔ گوارند عہ ماچاراں کہ مولا فاضل عہ لچہ عہ توک عہ ہمے ردی چہ گجا ایتلگ
 کہ یک سالے عہ دگری است انت۔ ہوان چہ ۱۲۳۰ ہجری عہ چونی عہ ۱۲۲۹

ہجری گنگ بوتگ۔ نوں ماہِ درور و مُلا بھادُر مر استانی و لچہ و ہما بند و ہشتہ گناں کہ آئی و توک و ہدری و ہار و آہگ و تھنا سال مان انت کہ ۱۲۳۰ ہجری انت و ہمے بندانی سر بر و پھپھاسگ و چارگ و مُلا فاضل و داتگیں ماہ و روچاں ہشتہ گناں کہ پُش انت۔

”چار ات و چار شنبے ات ماہ و باربع الاولان“ (فاضل)۔

”الف و متین و ثلاثین ہجری و صاحب قرآن“ (۱۲۳۰)۔ (بھادُر)۔

مُلا بھادُر مر استانی و وتی لچہ و توک و تھنا ہار و آہگ و سال ۱۲۳۰ ہجری داتگ و ماہ و روچ و نہ داتگ انت۔ بکے نوں ماہ و مُلا فاضل و ہمے داتگیں روچ چار شنبے و ربيع الاول و ماہ و چارمی روچ (تاریخ) و ۱۲۳۰ ہجری و چہ انگریزی و سالدر و پھپھاساں کہ باریں اے انگریزی سالدر و گجام روچ، ماہ و سال بنت۔ چہ داند و چارگ و پھپھاسگ و اے ہار سے شنبے و روچ، ۱۴ فروری ۱۸۱۵ عیسوی و اتلگ کہ اد و تھنا یک روچے و دگری اتک۔ ہوان چہ چار شنبے و بدل و سیشبے بوت۔ باید و ہمیش ات کہ اے یگیں روچ و دگری ہم میتک انت و چہ سیشبے و بدل و اے ہم چار شنبے و روچ ہوتیں۔ نوں مارا اے درگجگی و راست گنگی انت کہ اے یگیں روچ

و دگری پر چا اتلگ۔

اد و اے یگیں روچ و دگری پھپھاساں اتلگ کہ اسلامی سالدر و حساب کہ داند و مان انت اے حساب عربستان بیگ انت۔ اے گپ و ہرگس زانت و سر پد انت کہ ایشانی ماہانی حساب نوک (ماہ) و گندگ و سر و انت و مے گور و ہم ہمے ڈول و ہوان گوں نوک و گندگ و سر و انت۔ پُشکہ عربستان و نوک یک روچے ساری و پر بیت۔ اگاں عربستان و مرچی روچگانی (رمضان و) ماہ یا کہ عید و نوک پر بیت گوا بلوچستان و باند اگندگ بیت۔ آدور و زمانگ و یل ات کہ ہالزسانی و ہج راہ و درنوگ۔ بکے مرچیگیں دیم و شتگیں دور و باری و کہ دُرتیں دُنیا سک نو اتلگ و یک گسے جوڑ بوتگ پد و ہم عید و روچگ باز بری یک یک روچے رند بنت کہ اود و نوک یک روچے ساری و گندگ بیت و مے گور و یک روچے و رند گندگ بیت۔ وھدے آہانی گور و یک روچے نوک ساری و پر بیت۔ گوا آہانی روچگانی و عید و حساب یک روچے ساری و بنت و وتی ماہانی حساب و ہمے ڈول و دار انت۔

اگاں مُلا فاضل و لچہ و توک و چار ربيع الاول و چار شنبے و گوں عربستان و سالدر و ربيع الاول و پُخمی روچ (تاریخ) و چار شنبے و روچ و

گوں انگریزیء ۱۵ فروری چار شنبےء ہمد پء برابر بکناں۔ گڑا مٹلا فاضل
 ء لچہ ء توک ء چار شنبے ء روج ء رنج الاول ء ماہ ء چار مئی روج راست ء
 یک بخت۔ پرچا کہ گپ ہما نوک (ماہ) ء گندگ بیگ انت کہ مے گور ء
 نوک یک روچے رند پر بیت یا کہ گندگ بیت۔ ہوان ہما سالی روچکانی ماہ
 چہ عربستان بیگ ء یک روچے رند بوتگ۔ اگاں اود ء روچکانی دومی روج
 بوتگ گڑا مے گور ء اولی روج بوتگ۔ برے برے مے گور ء دوروج ء
 رند روچک بنت ء دوروج ء رند عید کن انت۔ چش ہم بوتگ کہ ہمے
 تو یک ء گور ء ملکاں باز بری یگیں روج ء نوک گندگ بوتگ یا کہ چہ
 موسم ء خرابی ء وجہ ء کہ نوک گندگ نہ بوتگ کہ چہ ایشی ء روچک ء عید ء
 حساب یگیں روج ء بوتگ انت۔ بکے ہر و ہد ء اٹان ء اے چیز مے شے
 دیم ء انت کہ یگیں ملکہ ء توک ء دو یا کہ سے عید کن انت کہ اے چیریں
 گپے نہ انت ء ہر گس ء رانت۔

چہ اے حساب ء مادہم ء پکا بوتناں کہ مٹلا فاضل ء وتی لچہ ء توک ء
 ”شدری ء ہار“ ء آہگ ء روج چار شنبے ء چار رنج الاول گشتیک کہ اے
 دویں راست انت۔ بکے باید ہمیش ات کہ آئی ء گشتیک سال ۱۲۲۹ ہجری
 ء بدل ء ۱۲۳۰ ہجری بہ بوت انت کہ ہمے سال مٹلا بھادر مر استانی ء وتی

لچہ ء توک ء داتگ ء مٹلا فاضل ء چار شنبے ء روج ء رنج الاول ء ماہ ء چار مئی
 روج گوں عربستان ء ۱۲۳۰ ہجری پنج رنج الاول ء چار شنبے ء روج گوں
 انگریزی ء چار شنبے ۱۵ فروری ۱۸۱۵ عیسوی ء یک ء برابر انت۔
 باید ات کہ مٹلا فاضل ء چہ ۱۲۲۹ ہجری ء جاگہ ء ۱۲۳۰ ہجری بگشت
 انت ء ایشانی توک ء یک سالے ء دگری مٹیکیں۔ بکے من ء یتک انت کہ
 مٹلا فاضل ء ہم وتی لچہ ء توک ء چہ ۱۲۲۹ ہجری ء بدل ء ۱۲۳۰ ہجری گشتیک۔
 و ہد یکہ آئی ء ہار ء آہگ ء روج ء ماہ برابر دات گتگ انت۔ گڑا چہ ایشی
 ء الہی ء ہوان ات کہ آئی ء ہار ء سال ہم ۱۲۳۰ ہجری داتگ کہ رند ء آئی
 ء ہمے داتگیں سال ٹنگلینگ ء ۱۲۲۹ ہجری گنگ بوتگ۔ اگاں مٹلا فاضل ء
 لچہ ء بند ء اد ء ہشتہ بکناں ء آئی ء سر ء شری ء چار ء پتاس بکناں۔ گڑا ما
 رندی مردمانی ہمے گتگیں ردی ء در گتیک گت گناں کہ اے ردی چہ گجا ء
 چوں گنگ بوتگ۔

چار ات ء چار شنبے ات ماہ ء بارنج الاول

ہجری ء دواز دہ سد ء پیست ء نہ ات صاحبداں

چہ مٹلا فاضل ء لچہ ء دویں بندانی وانگ ء پتاسگ ء رند مردم ہمے
 آسر ء کیت ء سر بیت کہ آئی ء لچہ ء دومی ہوان جھلی بند ء توک ء تھنا گوں

یک گالے ءیک ”آبے“ ء بدل بوہگ ء اے ردی بوتگ۔ اے ردی ء
پیداک بوہگ ء دوسہب بوت گت گن انت۔ یکے و ہمیش انت کہ چہ
مُلا فاضل ء بیرانی ء پد ہمار دُم ء کہ آئی ء لُچھانی دَپتر کہ دست ء کپتگ آئی
ء ہمے گال ء ”آب“ و نت گت نہ گنگ۔ دومی ہما پھلو ان یا کہ مردُم ء
اے لُچہ کہ یات بوتگ گوں وھد ء گوزگ ء آئی ء ہمے گال شمشنگ۔
پر چاکہ مے پھلو ان وابتدگ نبوتگ انت کہ لُچھاں وتی گور ء ہشتہ یکن
انت۔ آھاں اے لُچہ یکے ء چہ دومی ء زپت گنگ انت۔ پیشکا اے
رنگیں حساب شموہگ بمت ء اھدی لُچہ کاری ء توک ء جاگہ جاگھے پہ
نازانتی چُشیں حسابانی گمی ء گیشی بوتگ۔ پر چاکہ گپت ہما ہشتہ نہ بوہگ بیگ
انت۔ بلے گیشتر گمان ہمے بیت کہ ہمے گال ء ”آب“ ساپ ء وانا کہ نہ
بوتگ ء آئی ء ہمے آب و نت گت نہ گنگ۔ پر چاکہ عربی آبانی ہشتہ گنگ ء
بازیں وڑ ء پیے است انت کہ ہشتہ گنگ ء وھد ء ہما آب ء جھلی سرگوں
دیم ء آب ء ڈک ایت ء نوکین وانو کاں رد دنت۔ نوں ما چاراں کہ آ
گجام آب انت کہ چہ آئی ء مٹ بوہگ ء مُلا فاضل ء لُچہ ء توک ء ہار ء
سال رد بوتگ۔ لُچہ ء توک ء ہما آب دہ (۱۰) ء ”ذ“ انت کہ آئی ء جاگہ ء
”ن“ ء آب ء کپتگ۔ اگاں دہ ء اولی آب ”ذ“ ء دُور یکن ء ء آئی ء

جاگہ ء ”ن“ ء آب ء پر یکن ء۔ گوالے گال یا کہ حساب چہ دہ (۱۰) ء
بدل ء نہ (۹) وانگ بیت۔ منی گشگ ء مُراد اش انت کہ ساری ء مان لُچہ ء
بند ء توک ء چہ نہ (۹) ء جاگہ ء دہ (۱۰) بوتگ۔ اگاں ہمے لُچہ ء بند ء
توک ء نہ ء ”ن“ ء دُور یکن ء ء آئی ء جاگہ ء ”ذ“ ہشتہ یکن ء۔
گوالے گال یا کہ حساب چہ نہ (۹) ء بدل ء دہ (۱۰) وانگ بیت کہ بندر ء
انچوش بوتگ کہ اے ڈول گنگ ء نے لُچہ ء بندر لُگل وارت ء رد بیت نیکہ
آئی ء وزن گم بیت۔ بلکیں چو گنگ ء سر نہیں بند وتی جاگہ ء برابر بیت ء
چہ ۱۲۲۹ ہجری ء جاگہ ء ہار ء آھگ ء اصل ء راستیں سال ہوان
۱۲۳۰ ہجری بیت کہ گوں دامدر ء پُپاس اتگیں حساب ء ہمدپ ء برابر
بیت۔ ہما کہ مُلا بھادر مر استانی ء وتی لُچہ ء توک ء ”الف و مئیتیں و ثلاثین“
(۱۲۳۰) ہجری داتگ گوالد ء ہم ہمے داتگیں سال کیت۔

نوں اد ء پہ در و ر ء ہمے لُچہ ء دودویں بند کہ رد و راست انت گوں
نُرت چاری ء دلوکش ء سر ء بچاراں ء بُوان ات اش۔ اولی بر ء لُچہ ء من
ہما دویں بند اں ہشتہ گناں کہ ساری ء ہر گس ء مان وانگیانی توک ء ونگ
ء دیتگ انت۔ یا کہ چہ پھلو انانی دپ ء اشنگ انت ء رند ء ہما دویں
بند اں بُوان ات کہ انوں ہما ردی گپتگ ء راست گنگ بوتگ۔

(۱) چار آت غ چار شنبے آت ماہ غ بارہج الاولاد

ہجری غ دوازده سد غ پیست غ نمہ آت صاحب دلاں (۱۲۲۹ ساری غ)۔

(۲) چار آت غ چار شنبے آت ماہ غ بارہج الاولاد

ہجری غ دوازده سد غ پیست غ دہ آت صاحب دلاں (۱۲۳۰ انوکین)۔

ہران مٹا فاضل غ ماں وتی لچہ غ بند غ توک غ چہ نمہ (۹) غ بدل غ دہ

(۱۰) گشتک۔ پرچاکہ اگاں پیست (۲۰) غ دہ (۱۰) غ یکجا گہ یکن ے۔ گوا

اے حساب بلوچی غ سی (۳۰) غ عربی غ ثلاثین (۳۰) گشتک بیت کہ

مٹا بھادر مر آستانی غ عربی غ ”ثلاثین“ گشتک غ فاضل غ بلوچی غ ”پیست غ

دہ“ (سی) ۳۰ گشتک۔ اے ڈول غ دوں لچہ کارانی ہار غ داتکیں سال، ماہ

غ روج گوں عربی غ انگریزی غ سالدر غ حساب غ یک غ برابر بنت۔ ہران

”قہدری غ ہار“ بلوچی سالدر (calendar) غ (ہمے لچہ کارانی داتکیں

روج، ماہ غ سالانی) حساب غ چار شنبے غ روج غ چار (۴) ربیع الاول غ

۱۲۳۰ ہجری غ آتکک غ عربی سالدر غ حساب غ چار شنبے غ روج غ پنج (۵)

ربیع الاول غ ۱۲۳۰ ہجری غ آتکک غ انگریزی غ سالدر غ حساب غ ”ہار“

چار شنبے غ روج غ ۱۵ فروری غ ۱۸۱۵ عیسوی غ آتکک۔

چہ ہمے حساب غ گیشینگ غ راست گنگ غ پد من اے رندی لچہ غ

ہمے بند وانگی غ توک غ چہ ”دوازده سد غ پیست غ نمہ“ (۱۲۲۹) ہجری غ

بدل غ ”دوازده سد غ پیست غ دہ“ (۱۲۳۰) ہجری نہیں اتک کہ ”ہجری غ

دوازده سد غ پیست غ دہ آت صاحب دلاں“ گوں مٹا بھادر مر آستانی غ

”آلف غ میٹیں غ ثلاثین ہجری غ صاحب قرآن“ غ گشتکیں سال غ یک

انت۔ دومی لچہانی توک غ پھلو انان جھد گنگ کہ قرآن غ عربی غ آتککیں

گالاں مہ شמוש انت غ چہ وتی مینگ غ آہانی گالوار غ شر بگش انت کہ آچہ

گناہ غ کرگ مہ بنت۔ پیشکا عربی غ ”ثلاثین“ غ حساب وتی جاگہ غ برابر

انت غ ایشی غ شمو شگ غ گمان کم انت۔

فقیر شاد

چار شنبے ۳۰ مئی ۲۰۱۲ء بحرین۔

دلگوش۔ اے بھاک من ساری غ وتی پت غ پونی وانگی ”چکاس رنگ“ چاپ غ جنگ کنوک ”بلوچستان اکیڈمی“ سال ۲۰۱۱ء
تاکدیم ۲۵۹ تا ۳۷۳ء تاگ۔ بے ادغ من غ ہمے بھاک غ ہارود (جملہ) کرکارو رنگ انت رنگ انت غ عمر قیں بھاک نہ
رنگ۔ من ساری غ پے پٹراگی چکاس رنگ“ غ توک غ چہ ”مر آستانی“ بدل غ ”مٹا بھادر مرزئی“ بھو شگ۔ بے اے لچہ مٹا
بھادر مر آستانی کولواھی رنگ انت چہ ایشی غ چہ وانوکاں بھکی لہاں۔ فقیر شاد۔

جور جوابی

جور جوابی ہما حاضر جوابی انت کہ دو یا کہ چہ دو ء کیشتر مردم ء در میان
ء گنگ بیت۔ چوشکہ اگاں دیم ء مردم یک گپے بگش ایت۔ گوادومی مردم
ہما گپے ء انجیں جوابے دنت کہ چہ آئی ء گپ ء زبردست تر ء ترند تر بیت کہ
دیم ء اشکنو کیس مردم ء راہمے تھل ء تر پشین جواب چوتیر ء وڑ ء لگ ایت ء
گوں ہمے گپ ء پسنہ ء اشکنگ ء آدگہ جواب دات نہ گنت۔

گوسگیں زمانگ ء باری ء جور جوابی مئے چا گرد ء توک ء باز رواج
گتگ۔ چہ ہمے جور جوابیانی وانگ ء مردم اندازہ بت گنت کہ چہ لچہ
کاراں ابید اے دگہ مردماں ہم جور جوابی گتگ یا کہ ء اشی ء راہج گر ء بند
پر بوتگ۔ باز بری آھاں ماں شاہی مجلس ء دیوانانی توک ء حاضر جوابی یا
کہ جور جوابی گتگ ء چہ اشی ء ابید دو پہ دو ء زہ رواجکی ہم گنگ (گشگ)
بوتگ انت۔

جور جوابیانی توک ء ہمک ہمیں گپ آرگ بوتگ ء باز بری آھاں
زاہ ء بد ہم کارمرز گتگ۔ بلے آھاں اے گپ ء خبر عیب نہ لیک اتگ انت

لاچیت جور جواب پہ گیک ء
گوں پنج ء شش ء ہر بیگہ

گفت۔

سلام ات بات علیک او یار!
منی دوست دلی و سیاد
پرومیانی شکر گفتار
من و یار انت محمد و کیا
سر و سو بے گناں پٹھ و
چود سر گپنگ و پاری
دو گال ات گشتک پہ واری

ہمے ڈول و مُلا فاضل، مُلا قاسم و مُلا عزت و بچارو کی و بارہ و
گتگیں حاضر جوابی انت کہ چہ ہمیشاں ابید دیوان و آدگہ مردم ھج توان
انت کہ اشان چے گشت۔ پہ در و ر و ہما پٹھانی بندہ ال اد و توان ات۔

فاضل: نود کلینت اچ سرو و و پٹھ بنت سے پہ سے!
قاسم: عاقلین دیوان و مرداں شر دیوان ات کے و کے؟
عزت: شمس، مہتاب و ستارہ گتگیں دل بود کے۔

یا کہ اے ٹرند و جوریں گفتاراں بچار ات کہ چہ بندہ ان و ہلک و
گماشاں یکے پہ مُلا فاضل و گشیت اش کہ فاضل ہما دمان و آئی و جوریں

و بلیکس اشان و و شکند، و شگلی، مسکرا و دلوٹی و گپ اش لیک اتگ۔

چہ اش و ابید آہاں وتی راز و چیر و اندریں گپ ہم ہمیشانی توک
و آورنگ انت کہ دیوان و مجلسانی توک و بند و کیں مردماں نہ زائنگ کہ آ
چے گشتک و انت۔ ہمے رنگ و یک پٹھکار و و پہ دومی پٹھکار و و
پٹھانگ و واستا حاضر جوابی (جور جوابی) ہم گنگ و آہانی جھد بوگ کہ
گجام نہ گجام گپ و سر و ماوتی دیم و مردم و را پہ گپ و بند پکناں۔
انچو شکہ مُلا داد محمد پرومی بوگ کہ آ ساری و چند پٹھ بھی بند تیار گوت و
مند و کیت کہ من اشان مُلا فاضل و دیم و وانان و آ اشانی پٹہ و دات
نکمت۔ پہ در و ر ہما پٹھانی بندہ ال اد و ہشتہ گناں کہ داد محمد پرومی مُلا فاضل و
دیم و گش ایت اش و مُلا فاضل ہما دمان و آئی و پٹھاں دنت۔

سلام علیک ترا بات پٹلیں فاضل!

تما میں شاعرانی است و بلبل

غلامے جتگ و گار انت

بند لانک و من و کار انت

نوں بچار ات کہ مُلا فاضل ہمیشی و گپانی پٹہ و چتور دنت کہ چہ آئی
و گپ، لچہ یا کہ جوریں جواب و اھلنگ و مُلا داد محمد پرومی دگہ ھج گشت نہ

گفتارانی پستہء دنت ء اے واقعات مان مسیت ء توک ء بوتگ۔ بے گس
ء اشی ء رخراب نہ لیک اتگ ء عیب نہ زائنگ۔ نوں بچار ات هلك ء
گماش ء گفتاراں پہ فاضل ء گشتنگ انت ء۔

سلام علیکم ملّا در بندگانی

سرء دارے دیران بیت هاکشانی

دستان نیست انت چھی نہ مانی

جواب ء یدے منی سار ء هوشی

مُھکت ترا داں باندات ء پونشی

ملّا فاضل آئی ء جوریں گفتارانی جواب ء اے ڈول ء دنت۔

سلام ات علیک انت میر گوئی

جواب ء تئی نیلاں باندات ء پونشی

مات ء گوهار تئی داتگاں دوشی

نامرد دائم وتی پوست ء لگوشی

اے گپ ہم زانگ لوٹ ایت کہ ہمے جور جوابی مئے گماش ء
پیریناں، چپانک ء پھولاں انچوش دوست بہت کہ آ آنکے ء ماں دیوان،
مجلس ء اے دگہ جاگھاں گپ گپ ء سر ء کچھکارانی جور جوابیاں گیر کار انت

ء چو و شکی، و شکندی ء مسکرا ء وڑ ء بیان اش گن انت ء ایشاں عیبی گپ نہ
لیک انت۔ بلکیں پہ پھر ء شان ء چو مثال ء در ء پیش اش گن انت۔

دومی اے ہما واقعات انت کہ پہ لچہ کارانی واستا مزنیں چکاس بوتگ
انت ء ہر گس ہمے چکاس ء کہ پاس بوتگ۔ گوا آ گپ ء خبر زانت لیگ
بوتگ ء آئی ء تعریف ء ستا ہمک هلك ء میتگ ء ہمک مردم ء گتگ۔
اگاں اے گپ ہوان جور جوابی (حاضر جوابی راج ء دوست مہوتین انت۔
گوا چو آ دگہ نادوستیں گپ ء خبرانی وڑ ء دیری گار ء بیگو اہ بوتگ ات انت۔
پہ جور جوابی ء خبر زانتی ء فاضل ء بس بوتگ۔ آئی ء زند ء اے رتلیں باز
واقعات ء چکاس اتنگاں کہ آئی ء ہمک زند ء وتی دیم ء مردم ء را انچیں
زبردستیں پستہ داتگ کہ دوبارہ ہما مردم ء را اے ہمت بوتگ کہ پد ء آئی ء
پستہ ء جواب ء ترینت گت ہکت۔

چہ ہما ہاں چیزے ہمیش انت کہ من رد ء بند داتگ ء در پشوکیں
سُھیل ء توک ء ہوار گتگ انت ء اے ہما پیش اتنگیں واقعات انت کہ
بے ایشانی گپ ء ذکر ء آ دور ء باری ء لچہ کارانی زند ء بارہ ء چیزے ہشتہ
بکن ء ناسرجم انت ء آ دور ء لچہ کار ء مردمانی گور ء ایشانی مزنیں
ہستارے بوتگ۔

فقیر شاد منطقہ الوسطی (مدینہ عیسیٰ) بحرین جون ۲۰۰۱ء

سے بند

من نہ زانان چے گُنگ منی مات ء پست ء
رنگ منی سیاہ انت، مثل ء من گیا بانی دت ء
آدینک ء چاراں ناگھاں ترسیتوں وت ء

چایا زکیانزی ء کر چوئی نا کو حاجی شیر محمد ولد جلال خان ء ز پست ء رنگ - ۳۰ جولائی ۲۰۰۷ء قصبہ بحرین۔

دلکوش - اے سہیں بند پہ ملا فاضل ء ازم غم چند ء بابت باز بہتار دارا انت - ہر چا کہ ایشانی توک ء آئی ء وئی چند ء سر ء گوں بے
ریائی ء ایراد کری رنگ - اے گپ بلوچی کوا یک ء پہ خرم کرداری ء ایراد کری ء جوانیں ٹکے بوت کت کت - ہر چا کہ با زری
آئی ء گر ء حبیب غم کچھ کش ایک انت بے دومی نیمک ء آئی ء وت ء راہم ینہ ندانگ۔

عزت ء پنجارو کی

وہدے ملا فاضل ء آئی ء گستر یں بُرات ملا قاسم ء لچھکاری چو
کچکور غم نہنگ ء دور سر غم لکھو یں ہارانی وڑ ء ردوم زوران گن انت غم ماں
جلگھیں ڈیھ ء ہنمک مردم ء دریائیں دلانی توک ء ایر چان بنت - گوا
چہ دومی نیمک ء ماں پنجور ء لکھ ء تنگ ء روٹھمیں پنج عزت ء لچھکاری چو
رخشان ء مستیں ہارانی وڑ ء وئی مزاری دور غم سگاری زوراں بیت غم ماں
نواہیں راج ء تنگ غم ریکیں دلانی تہ ء میڑان میڑان ء ایر بند ال بیت غم
سرجمیں کجگوری ہزار گجیں دھاں وئی امبازان زوران گنت غم آئی ء نام غم
توار دور روت غم تاں بلوچی زبان ء وئی اہد ء مستر یں لچہ کار ملا فاضل غم
آئی ء بُرات قاسم ء گوشاں گپ ایت - آ لوٹ انت کہ عزت ء راہم بند

اُنت غُبران اُنت کہ باریں چوئیں مُردے کہ وتی لچہ کاری ء سبب ء نام
 کچنگ۔ چہ ہمے نیت ء دارگ ء چہ پد اے دوں بُرات یک رندے چہ
 مند ء ذر کاہنت دیم کجگور ء رھاوگ بہت۔ آ باریں چنچو روچ ء سفر ء بُر
 اُنت غُماں کجگور ء عزت ء لوگ ء رونت غُسر بہت۔ چو کہ اے لوگ ء
 مُردم مہمان داریں مُردم بہت۔ پمیشکا اِشانی و استائلیں پُتران کش اُنت
 غُپہ اِشان چیر اِش گنج اُنت غُشری ء سر ء شرف اِش دیہت۔ بلے اے
 دوں بُرات عزت ء راجہ نیار اُنت کہ آچہ ہمے مُردماں چہ گجام اُنت۔ چہ
 وشک غُآپ غُتام ء چہ پدنوں فاضل گوں قاسم ء گشیت کہ ماچہ اے
 مُردماں نوانیں کہ عزت گجام اُنت۔ اگاں ماچو بگشیں کہ عزت چہ غُما گجام
 اُنت۔ گوا اے ہم پہ مئے و استائریں گپے بیت۔ چو کہ عزت لچہ کارے ما
 اگاں ہرچی بگشاں آ مئے گپ ء جواب ء دنت۔ دیر نبیت کہ چہ ہمے
 دیوان ء نتگیں مُردماں گمے رکتاء سے جنین آدم ماگلو زان بیت۔ گوا
 فاضل پہ عزت ء زانگ ء و استاوتی بُرات قاسم ء راجھی بندے ء توک ء
 ہمے سہیں جنینانی بارہ ء حال دنت کہ سے جنین آدم چہ سرون (گور پچان)
 ء گوزگ غُروگ ء اُنت۔ قاسم گوں وتی بُرات ء گشیت کہ ما اِشاں چہ
 نیاریں کہ ہمے سہیں جنین کے غُ کے اُنت۔ دیوان ء آدگہ مُردماں چہ

دویں بُراتانی گپاں مورے ء ماں گوشاں نہ وارت کہ اے دوینان چہ
 گشت۔ بلے عزت ء زانت کہ اے دویناں چہ گشت غُما ساہت ء لچھے
 ء توک ء دوں بُراتانی ء پکسو دنت غُحال اِش دنت کہ اے سہیں جنین آدم
 شمس (شمساتون)، مہتاپ غُستارہ اُنت غُچہ اِشانی رنگ ء شری ء
 نتگیں دل ہم بود کیت۔ بچار اِت کہ ہمے سہیں لچھکاروت مان وت ء
 چہ چے گش اُنت غُیکے دومی ء راجون سر پد گنت غُحال دنت۔
 فاضل: نو د کاہنت آج سروقان پٹہ بہت سے پچا سے!
 قاسم: عاقلیں دیوان ء مرداں شری ہوان اِت کے غُ کے؟
 عزت: شمس، مہتاپ غُستارہ نتگیں دل بود کے!
 چہ عزت ء ہمے جواب غُپسو ء آزان اُنت کہ عزت ہمیش اُنت کہ مئے
 گپ ء جواب لے دات غُچہ ہمد ء اِشانی بچاروکی غُستائی ء دور پنا بیت۔

چہ بھلوان قاذک، لے رشید خان غُ رشید صلاح ء۔

فاصلِ ہَمّالی

ماں مکرانِ غواڈر پہ روزگارِ واستاتاں اُٹونِ بگر چہ زماںکِ
قدیمِ غواڈر ان بوتگ کہ اودِ کشِ غورِ ہلکِ غومگانی نیزگارِ غریبیں
مردماں شنگِ ہمودِ بوجہ کشیِ ہَمّالی کنگِ غوتی زیندِ نلکیں روچ تیلانک
داتگ انت۔ ہمے ڈولِ غپیلِ سوادِ آئیِ زیدِ غمدارگ پہ دلِ غ
حساب انت کہ دویں نیمگاں نیلہو میں زرِ متعین گورمانی تو ارہمک وانگیں
دلاناں پڈرہین انت غدومی نیمگِ غنگریں باتیلِ غچو مکھیں ماتِ غوڑِ غ
گنجیں غواڈرِ بازارِ ماں وتی پُراہیں دامنِ غدھمک۔ بوجیکِ غیدِ ارانی
خبر خیر بوتگ کہ چہ دوریں آملان اتلگ انت غتو یکِ غتیاب اش
گچکِ غوتی لوہیں ننگر اش دورداتگ۔ جاگے دیتگ کہ مردم چہ بوجیرگاں
ایر کچک انت غدگہ جاگے دیتگ کہ مردم ماں بوجیرگاں سوار بوتگان غ

مان دگہ دوریں ہلکے غاپندِ اس سرگپتک غشتگان۔ مُلا ہم ہمے ہدارگاں
سیل گنان غچاراں بیت۔ چوشکے آرنگِ غدانگِ غقدِ غبالادِ زبریں
مردمِ بوتگِ آئیِ رنگِ سیاہ بوتگِ غقدِ غہم پٹک بوتگ۔ غوادیمِ غ
آئیِ چہ گنوران یک سیٹھے مانترین ایت غکشیت کہ بیامنی ساماناں چست
یکن۔ غوااے کشیت کہ من ہمّالے نیاں من مُلا فاضلِ رندان۔ نوں سیٹھے
کشیت تو فاضلِ نئے غچش مکن ہرچ ہَمّالی یے تی بیت من ترا تی مڑوری
غدیاں۔ بلے منی ساماناں چست یکن غدگانِ غرسین۔ نوں مُلا چار ایت
کہ اے مردمنی سرِ غنہ گپ ایت غمنِ غیلہ نہ دنت۔ غوادیمِ غگوں ہمائی
غترین ایت غآئیِ سرِ غزھر کپت غچوشِ غکشیت۔

بسکن او گم نسب بقالی

منی بیہ غکار نہ انت ہَمّالی

مندِ غسر بیت احوالے

کہ فاضلِ غواڈرِ غہمّالے

گوں مُلاِ غہمے بندِ اس گنور (سیٹھے) چپ بیت غآئیِ غرایلہ دنت غ
روت غزانت کہ اے مُلا فاضل انت غہمّالے نہ انت۔

مُچِ عِسرِ مرد

آمین اُچھن نیکیں موسے کہ آئی عِ توک عِ انسان، دِلوت، مُرگ،
رِسٹر، مُشک عِ مور ڈرہا چہ ناہ عِ سیرِ انت۔ بلو چانی گور عِ اے ”دود“ اُگلت
برجہا عِ زندگِ انت کہ آمین عِ گجیں موسم عِ پہ ناہ عِ ورگ عِ کس کس عِ را
مکن نہ گنت عِ ہرچی کہ وارت گنت بوارت۔ اگاں گجام یک مردے مُچِ
عِ روپک عِ بیت عِ دگہ یکے چہ در عِ بیکتِ انت عِ ہماچ عِ بُن عِ بروت کہ
مردے روپک عِ انت۔ گوا چہ در عِ اُتکلیں مردم بے جُست عِ بروت چہ
سپت عِ ناہ در چکت عِ بوارت۔ اگاں ناں، گوا ہماچ عِ روپوک چہ در عِ
اُتکلیں مردم عِ را اُلمی عِ ناہ عِ ورگ عِ سلاہ عِ بکت یا ہما مردم کہ مُچِ بُنی
انت آچہ سپت عِ ناہ در چکت عِ ہما ہمانیں مردم عِ دیم عِ دنت۔

ہمے ڈول عِ یک رندے آمین عِ وهد عِ مُلا فاضل عِ مُلا قاسم ماں
مند عِ آزیان عِ نو یک عِ ”ناگی در“ عِ گلگ عِ پوتی کارے عِ رونت۔ راہ عِ
آدویناں خُد گپت عِ وهدے آہا ہند عِ سر بکت۔ گوا گند انت کہ یک

مردے مُچِ عِ روپک عِ انت عِ جینے آئی عِ مُچِ بُنی انت۔ اے دویں ہمود عِ
رونت مُچِ عِ بُن عِ بند انت۔ بکے تاں دیراں ہمود عِ بند انت اِشاناں جُست
نہ گن انت کہ ہمارا بون مان یا پوتار عِ نیکہ دپی سلاہ اِش بکت کہ بیا ات ناہ
بور ات۔ نوں فاضل زائیکہ اے چوہا رودین عِ وڑ عِ انت تاں اِشاناں نہ
چوپ عِ رنگِ فدیفت۔ چہ بازیں دل عِ دارگ عِ دم بارت عِ دمانکے عِ
چہ پد دیم عِ گوں ہماچ روپوکیں مردماں گنت عِ چوش اِش گشیت۔

مُلکے اِد عِ ناگی دریں

مردے ہمے مُچِ عِ سریں

بجن ہتک عِ مرد کین دریں

ناہ اِش نہ دات کہ ما بوریں

بکت انت ارڈے ماہریں

پلے کہ مئے ہون اِش پریں

گوں فاضل عِ ہمے ژرند عِ چھلیں گنتارانی اِشکنگ عِ ہما دویں مرد عِ
بجن عِ دُبل عِ آس گپ ایت عِ اِشکران پرلیٹ انت۔ ہما دمان عِ جتین
چہ سپت عِ ناہ در چکت عِ کار ایت آہانی دیم عِ دنت۔ رند عِ مرد فاضل عِ
دست عِ پاداں گپ ایت عِ چہ آئی عِ پھلی لوٹ ایت۔

وہد یکہ مُلا ءِ سَنگت ءِ حال گپت کہ فاضل پیدا ک انت۔ گوا اے ہم وتی
 مہری ءِ رَہت ءِ جُل گنت کہ چہ فاضل ءِ رَسگ ءِ ساری من چہ وتی لوگ ءِ
 دَرَکایاں رواں۔ تانکہ آ من ءِ مَکند ایت ءِ گوں ہمیشی ءِ وتی اُشتر ءِ سوار
 بیت ءِ رَہادگ بیت ءِ روت۔ چہ سَنگت ءِ دَرَ آہگ ءِ روگ ءِ گمے رنداے
 ہم آئی ءِ لوگ ءِ کاینت ءِ سَر بَنت۔ سَنگت ءِ لوگ ءِ دگہ مردین آدم نبیت
 دُرہا جنین آدم بَنت ءِ جنین اشناں آپ ءِ تام گن انت ءِ بندارین انت۔
 اے گپ زانگ لوٹ ایت کہ اگاں یکے ءِ لوگ ءِ دپ ءِ مہمانے
 بیت انت۔ آ وتی مہمان ءِ یکہ بدنت ءِ دگہ جاگے بروت، گوا بلوچی دود ءِ
 رُبیدگانی رد ءِ زندین عیب ءِ شرمی گپے۔ باید انت کہ آئی ءِ دوست گوں
 ہونان انت آ مشود ایت اش ءِ وتی مہمان ءِ نیمگ ءِ بَیت ءِ وِش اَتک
 ءِ بَکت۔ نیکہ مہمان ءِ نام ءِ اِشکنگ ءِ چہ سَری راہ ءِ بال بَکت ءِ
 بروت۔ مُلا ءِ سَنگت ءِ روگ ءِ بیت کہ آئی ءِ را اناگت ءِ فاضل ءِ لُچہ ءِ
 بَندگ یاد کیت ءِ نوں زانت کہ من شَرّیں کارے نہ گتگ۔ اے مرد فاضل
 انت ءِ من ءِ اَلمی ءِ رُسواہ گنت۔ گوں ہمے گپانی یاد آہگ ءِ آ وتی مہری ءِ
 واگاں گردیں ایت ءِ بیرہ گنت۔ تاں لوگ ءِ کیت گند ایت کہ مُلا ءِ ہمراہ
 تھناشتگ انت ءِ اِشانی گور ءِ دگہ مردُم نیست۔ لوگ ءِ توک ءِ جنین ءِ
 چُکاں آپ ءِ تام گتگ انت عزت داتگ انت۔

چہ حاجی علی بخش ءِ پهلوان قادر بخش ولد چہا ء۔

لاشار ءِ سَنگت

آ سال ءِ کہ موسمی ہور بگوار انت ءِ سَر گوار ءِ مُرواردیں ترمپ
 بست ءِ بگناں پُر بکن انت۔ گوا کاہی لاشار ءِ گپ نہ بیت۔ انچو سبڑ ءِ
 آباد بیت کہ مُرتگیں دل ہم بود کاینت ءِ گرک بکن انت۔
 ہمے ڈول ءِ یک سالے بھار گاہ ءِ بھار میچیں رگام بھار ءِ رامیچیان
 گن انت۔ گوا لاشار چو جَست ءِ وِش بیت ءِ ہر گس پہ سیل ءِ سوادی روت۔
 مُلا فاضل ہم نبیت گنت کہ بُرواں اود ءِ سبزیں تل، مسکیں میدانی،
 رستکیں بھاری گواڑگ ءِ سُھر پُل کہ گوں گواتانی سُبکیں کولاں پہ کھپے لڈ
 انت۔ سُر مگیں بازارانی گپ نبیت کہ یک گورے مال ءِ دگہ گورے
 مالدارانی دہریں ندارگاں بھرے بہ گران۔ گوں ہمے اُمیت ءِ واہگ ءِ پد
 ءِ وتی ہمدلیں نیلے ءِ سَر ءِ کُلہ گنت کہ اے سال ءِ شُمے مُلک بھار گاہ ءِ کُلہ
 انت ءِ سبڑ ءِ آباد انت من چیزے روچ ءِ پد ہماگو کایاں۔

یک روچے مُلا وتی دگہ سَنگت کہ نامے دیہنار بیت۔ ہمیشی ءِ وتی
 ہمراہ گنت ءِ ماں لاشار ءِ کُتچ ءِ بازار ءِ وتی سَنگت ءِ لوگ ءِ روت۔

چہ سلام ء علیک ء تیار جوڑی ء چہ رندنوں مُلا ء سَنگت چہ آئی ء پھلی
لوٹ ایت کہ من ءُمنے آہگ ء ساری ء در اَتکگان ء لوگ ء توک ء دگہ
مردین آدم نبوتگ کہ شمار اشری ء سر ء آپ ء تام بکن انت ء جے بچار پہ
خدا یگی اے بارہ ء منی سر ء لچھے مہ بند ء من ء بکام مکن۔

نوں فاضل گُشیت کہ لچہ من و دیری بتگ۔ گوا آئی ء سَنگت گوں
ہمے گپ ء اِشکنگ ء سٹ گنت ء گُشیت کہ تو لچہ دیری بتگ!۔ گوں ہمے
گپ ء گنگ ء فاضل وتی بتگیں لچہ ء آئی ء دیم ء دپال گنت ء گُشیت۔

منوں فاضل گوں دینار ء

ٹہناں سیلی ماں لاشار ء

کپچ ء گنجیں بازار ء

من ء پُر گندمی سال ء

گروس باز انت ماں لاشار ء

نکینگاں جنگ دات مارا

چہ فاضل ء ہمے گالانی اِشکنگ ء آئی ء سَنگت مُلا ء دست ء پاداں
گپ ایت ء چہ آئی ء پھلی لوٹ ایت ء گُشیت کہ بس انت من ء چد ء
آدیم بکام ء رسواہ مکن ء پمن ہمچک بس انت ء دیم ء مرو!۔

چہ بچوان قادر بخش ولد چوہا ء۔

اتک کہ نیا تک

مُلا فاضل ء را یک دوستداریں جینے بیت کہ چہ بازیں مُد تے ء
گوزگ ء روگ ء آئی ء گوں ماہیں گل ء دیدار نبیت۔ گوا مُلا وتی رازانی
رَبال ء پہ آئی ء میگ ء راہ دنت کہ تو برو گھر بائیں ہنگ ء رابکش کہ منی
دست اگاں پہ بُراتی جیوہ ء دُنیا ئی کاراں گٹ انت ء پہ تئی گندگ ء اتک
نہ گناں بلے تو وڑے نہ وڑے ء وت پہ منی گندگ ء بیا۔ رَبال روت آئی
ء ہمے گپاں گوں دابانی گلیں مھرنگ ء گُشیت کہ من مُلا فاضل ء قاصدون
ء آئی ء ترا لوٹ اتک۔ گوا اُتلی گوں رَبال ء گُشیت کہ من ء پہ آہگ ء
اُرز ء مانستے نیست۔ بلے اگاں منی لو گولجہ اتک گوا بوان من نیاہاں۔ چہ
ہمے گرتگیں قول ء داتگیں ڈ راہیاں چہ پد رَبال وتی راہ ء گپت ء روت۔
اود ء مُلا دور ء فنگ ء راہچار انت کہ کدی رَبال کیت منی پری

زَرَّ گرِ جَنک

فاضلؔ قاسمؔ یک روچے ہمراہ بہتؔ غرّ و ننتؔ یک زَرَّ گرےؔ
دُکّانِ عَنندِ اَنتؔ۔ اودےؔ چہ اے دوینانِ ابیدِ گہِ بازیںِ مردُمِ تَدّو ک
بیتؔ۔ چوناہا اے دویں بُراتِ نامیہیںِ مردُمِ بوتگِ اَنتؔ۔ ہمیشکا ہر گسؔ
لوٹِ اِتگِ آہاناںِ بکندِ ایتؔ کہ باریںِ چتوریںِ مردُمِ اَنتؔ۔

اے دویں گوںِ دیوانِ آدگہِ مردُمِ تَدّو ک بہتؔ کہ چہ دیہی
نیمگِ آ زَرَّ گرِ جَنک چہ بانِ دَریؔ سرّ گشِ ایتؔ غرّ چیر و کائیِ اشناں
چارگِ بیتؔ کہ ملّا قاسمؔ چم پہ آئیؔ غرّ گپِ اَنتؔ۔ آشرّیؔ سرّ جَنکِ
چارِ ایتؔ کہ سَکِ ڈولدارِ شرّ رَگِ اَنتؔ۔ آئیؔ و تی سرّ شُشنگِ غرّ مود
ے سَکا لُکِ نہ گُتگِ اَنتؔ غرّ انچو یلہِ اَنتؔ۔ آمزانِ غرّ گورِ غرّ گودانِ اَنتؔ
سُوری (جنگلی) اَنتؔ۔ چہ اشیؔ غرّ گندگِ قاسمؔ اوپارِ نہ روتؔ۔ آ لوٹ

ایتؔ کہ و تی بُراتِ حالِ پدنتؔ کہ زَرَّ گرِ جَنکِ بچارؔ کہ چہ و تی بانِ
دَریؔ سرّےؔ گشِ اِتگِ غرّ مارا چارگِ اَنتؔ۔ انچو و تی بُراتِ مردُمِ
توکِ غرّ گشتِ نہ گنتؔ کہ تو جَنکِ بچارؔ کہ چہ اشیؔ آدگہِ مردُمِ سرّ پد
بہتؔ۔ ہمیشکا آ فاضلؔ غرّ را پہ لچہ سرّ پد گنتؔ غرّ چو گشتیتؔ:

قاسمؔ: گپو دَرِ ماںِ گلیںِ دَمبؔ

فاضلؔ: گجامِ دیمؔ دیاںِ گومبؔ؟

قاسمؔ: دَرِیگِ غرّ کاپرِ کَمبؔ

فاضلؔ: سرّےؔ شُشنگِ مَہرَنگِ

قاسمؔ: دو تیرےؔ اُیرِ اَنتِ ماںِ وَنگِ

فاضلؔ: میانِ ےؔ بَتگِ پہِ جَنکِ

قاسمؔ: مہ گشِ ےؔ غیرتِ غرّ تَنگِ

چہ اے دوینانی و تِ ماں و تِ حالِ دیو کائیؔ غرّ ہما دیوانِ مردُمِ
نوانتؔ کہ اے دویں و تِ ماں و تِ چے گُشگِ اَنتؔ۔

فاضل ۽ ڇڪاسگ

مُلا بوهير ولد جلب رند ٿمڻ ۽ گومازي ۽ بندوک بوتگ آچ ٿڇه ڪار ۽
زاتڪار ۽ ابيديوان ۽ مجلسي مرد ۽ هم بوتگ ۽ مرد ۽ هروهد ۽ آني ۽
ديوان ۽ شنگ انت - ڪي روچي گپ گپ ۽ سر ۽ چي ديوان ۽ بند وڪي
مرد ماڻي ڪي گون مُلا بوهير ۽ گشيت ڪه نئي وهدِي مُلا فاضل ۽ راڀ ٿڇه گشي ۽
گپ ۽ گس ۽ بند گت نه گنگ - مرچي مالوئا ڪه تو انچي ٿڇه ڇيڙي
بگش ڪه پلي آتي پسه ۽ دات گت مگت - گوما مُلا بوهير چي آني ۽ گپ ۽
انان نه گت ۽ ”ڇيتر“ ۽ سر ۽ اچ ٿڇه گشيت -

ڪب به ڪب سینه به سینه

ميخ در سوراخ هُڏ

هون ۽ سفیدی آمدی

پاک هُڏ، نا پاک هُڏ؟

چي ايشي ۽ پند مُلا بوهير وٽي گشيت چي ۽ هم ۽ مرد ۽ دنت ڪه مُلا ۽

په مُلا فاضل ۽ ڇڪاسگ ۽ پرماتگ ات ۽ گون هائي ۽ گشيت ڪه تو بروا ۽
ڪاگد ۽ مُلا فاضل ۽ بد ۽ - آترا هرچي گشيت يا ڪه دنت تو آني ۽ پند ۽
بيار ۽ من ۽ بد ۽ - اچي مرد ڪار مُلا بوهير ۽ داتگي ڪاگد ۽ زور ايت چي
گومازي ۽ درڪيت ديم په مند ۽ ”قاسمي چات“ ۽ روت ۽ اود ۽ آهم ڪاگد ۽
فاضل ۽ رادنت - چي ڪاگد ۽ دست گزگ ۽ وانگ ۽ پند مُلا فاضل هادمان ۽
دماڻ دگه ڪاگد ۽ سر ۽ آني ۽ چاچ ۽ پسه ۽ چوش بنشته گت ۽ هادمان گتگي
مرد ۽ دست ۽ دنت -

آست ڪي فاعل ۽ مفعول

پهنات ۽ تڪا ڪي طو

آست انت ذاکر ۽ مفعول

مفعول ڪه وت ۽ ساچ گت

فاعل گجر ۽ ناچ گت

وهد ۽ هم ۽ مرد ڪار اچي دگه روت ۽ فاضل ۽ پسه ۽ ڪار ايت مُلا
بوهير ۽ دنت - گوما ۽ چار ايت ڪه آني ۽ مني چاچ ۽ پسه برابر داتگ ۽ گون
ديوان ۽ گتگي مرد ماڻي گشيت ڪه انچو شڪه شما گش ات فاضل هادمان ولس
مرد ۽ -

توک ء آئی ء غلامے (سیاھے) گشیت ء شِگان ے بخت۔

مُلا داد محمد چہ وتی پر بتگیں گفتارانی پر بندگ ء پد چہ پروم ء در کیت
دیم پہ مند ء روت۔ آپے اُمیت ء اوست ء روت کہ من رواں فاضل ء بند
گنان کہ آ منی اے گالانی پَسو ء دات نہ گنت پر چا کہ من وتی تیاری ساری
ء گتگ۔ وھدے آ مان مند ء روت ء سر بیت ء اود ء فاضل ء گور ء روت
ء گوں رسک ء شرط ء دگہ ہج گپ نہ گنت ء وتی ہما پر بتگیں گفتاراں آئی
ء دیم ء اے ڈول ء در شان گنت۔

سلام علیک ترا بات پُلّیں فاضل

تما میں شاعرانی اُست ے بلبُل

غلامے جتگ ء گار انت

بہ بند لائک ء من ء کار انت

گوں مُلا داد محمد ء ہمے گالانی اِشکنگ ء فاضل آئی ء دُرہائیں دا شگیں مراد
ء لیکھاں سر پد بیت ء ہما دمان ء اوشنگی پادے آئی ء پَسو ء ترین ایت ء
چوش ے گشیت:

سلام ات بات علیک اویار

منی دوست ء دلی و سیا د

چہ دلچہ وا حدشے محمد جان محمد مراب ء حاجی داد کریم صوت ء جل پھلوان قاذک ء شفتیں ء مُلا بو حیر دا زن ء جندوک بوتگ۔

فاضل ء چکاس

مُلا داد محمد پرومی لچہ کارے بوتگ۔ وھدے آ مُلا فاضل ء نام ء توار
ء اِشکنک کہ آپشیں بلاھیں زاتکار ء لچہ کارے کہ آئی ء راھرچی بگش
ے آ ہج گپ ء گٹ ء بند نہ بیت ء ہما دمان گتگیں گپانی پَسو ء دنت۔ گوا
آچہ ہمود ء ساری ء پند گال پر بند ایت۔ آہمے پر بتگیں گالانی توک ء
یک نیمکے ء فاضل ء لچہ کاری ء ساڑا ایت۔ بلے دومی نیمک ء آئی ء را پہ
رنگ ء دانگ ء حساب ء ایر بخت۔ پر چا کہ مُلا رنگ ء دانگ ء ڈیل ء
بالاد ء زیریں مر دے نبوتگ۔ پیشکا رنگ ء دانگ ء بابت ء گفتارانی

گمر بند

پیش ء یک زمانگے بوتگ کہ مردماں پہ شوق ء خاطر ء پوست ء
 گمر بند یا گمر پٹ (ہلٹ) وتی لانک ء بتگ انت ء باز انجین جو انین
 شوق سر بوتگ کہ آہانی گمر بند (لاکبند) موچیاں چکن ء نقش ء نگارنگ
 انت۔ ہمے رنگ ء مڑا فاضل ء ہم گلکار ء چکن کارنگیں گمر بند ء لانک
 ء بیت۔ آئی ء ہمے گمر بند ء رامیر بشی نائیں مردے گند ایت ء آئی ء مڑا
 ء گمر بند پہ وت ء دوست بیت۔ گوا آنت گنت کہ من اے گمر بند ء چہ
 آئی ء الم ء چکرار۔ گوں ہمے نیت ء دارگ ء چے پد آسک پریشان
 بیت کہ من اشی ء گمر بند ء چتورچ بگراں۔ رند ء آئی ء راہمے خیال کیت
 کہ ابید ء لچہ ء گشگ ء چکرگ ء دگہ راہ نیست۔ گوا آ پہ مصیبت لھتیں کھی
 بند کھین ایت ء ہمے کچھانی بند اں شری ء سر ء یاد گنت ء چہ اشی ء چے پد آ
 دیم پہ مڑا فاضل ء نیمگ ء روت۔ وھدے آ اود ء روت گوا آ مڑا ء را گند

پرومیانے شکر گفتار

من ء یار انت محمد ء کتیا!

سر ء سو جے گناں ٹھہ ء

چمود سر گتگ ءے پاری

دو گال ات گتگ پہ واری

گوں فاضل ء ہمے پسوانی اشکنگ ء داد محمد ء دپ بند روت ء دگہ ہج پتہ
 وات نہ گنت ء زانت کہ اے گوچنگی نہ انت ء ہما ڈول ء کہ مردماں آئی ء
 توصیف گتگ ہما ڈول ء انت۔

چہ پھوان قادر بخش ۱۹۹۵ء حاجی علی بخش ء منطقہ الوطنی (مدینہ منی) ۲۰۰۰ء بحرین۔

جمہوریت پہ بلوچی زبان ء لہور اک عود بروی ء

وَشْ تریں نیوگ

ماں کچھ ء میری وتی دوراں بیت ء چٹال ء بُن ء مُردمانی مچی ء
دیوان نہ بُر ایت۔ یک روپے مُلا فاضل وتی دَمبُورگ ء بُڈ ء گنت ء چہ
وتی میتگ ء دَر کیت ء دیم پہ رودد رآ تک روت۔ تاں آ کیت ماں میری ء
سُر بیت ء دیم پہ چٹال ء بُن ء روت۔ اود ء نشتگیں مُردم آئی ء راجہ دور ء
گند اُنت ء بَجہ ے کار اُنت کہ مُلا پیداک اُنت۔ گوا گوں دیوان ء نشتگیں
مُردماں اود ء حاکم گُشیت کہ مرچی مُلا مئے دست ء اُنت ء چہ آئی ء اُنچیں
جُستے گناں کہ پلے آ بند بیت ء ہمے جُست ء پَسہ ء دات مکت۔ چہ آئی ء
آہگ ء سُر بوہگ ء ساری اے وتی سُوڑگ ء پکے گن اُنت کہ مرچی ماچہ
آئی ء اے جُست ء گناں کہ چہ نیوگاں وَشْ تریں نیوگ کُجام اُنت۔ چو
کہ آئی ء ہند ء دَمگ ء اُتلیاس نیوگ نیست کہ اُزانت اِش یکت ء چہ
اِشاں بلد ء زانتکار نہ اُنت۔ وھد یکہ مُلا چٹال ء بُن ء دیوان نشتگیں
مُردمانی گور ء کیت ء رس ایت۔ گواچہ سلام ء علیک ء سُر د بوہگ ء چہ
پدنوں ہما حاکم چہ آئی ء جُست گنت کہ شریں تو مرچی مارا اے بکُش کہ چہ

ایت ء آئی ء سُر بند ی ء مان تر ایت ء سلام ے دُنت۔ بکے مُلا آئی ء سلام
ء نہ گپت ء چھ نہ گُشیت۔ پرچا کہ اُزانت کہ میر بکُشی ء وڑا نچش اُنت کہ آ
دگہ گئے گنگ لوٹ ایت۔ پمیشکا آچ نہ گُش ایت۔

گوں مُلا ء چھ نہ گُشگ ء میر بکُشی جلدی جلدی گنت وتی ہما پر
بکُشیں گالاں دَرشان گنت ء چو گُشیت:

سلام علیک میر منی دوستیں!
تئی میان ء گمر پوتیں
من ء دئے کہ من ء دوستیں
نوں فاضل آئی ء راپہ کلاگ ء مسکرا جواب دنت ء چوش ے گُشیت۔
وعلیک سلام میر بکُشی
ابا دیمگ دیم ء رگ ء کُشی
بکے ترا دیان ے پہ وَشْ
چہ اشی ء چہ پد آ وتی لائک ء گمر بند ء چچ گنت ء میر بکُشی ء رادنت کہ بکُشی
گوں گندگی دپے واتر گنت۔

چہ عبدالحق ولد شے محمد ندی و حاجی یار محمد شہر آدم ندی ۲۰۰۰ء۔

ڈیمبری کرے

یک رندے مُلا فاضل گرم و جلے پہ ”دست آئجے“ و خاطر و ماں
ڈیمبری کرے و بند ایت و قی بد و چادر (خدا و پڑ) و چار تل گنت و
سر و توک و ایر گنت۔ نہ گن ے کہ چہ آدیم و مُلا بوہیر و آئی و زامات
گوں اُشترے و پیدا ک انت۔ فاضل آہان و نہ گند ایت و فاضل و را
گند انت کہ دست آئجے و سر و نشنگ۔ نوں مُلا بوہیر گوں و قی زامات و
گشیت کہ مَرچی بے واری مُلا فاضل شر مے دست و کپتگ۔ زامات
گوں آئی و گشیت کہ نا کو بزار گن۔ اے مرد مُلا فاضل انت تو ہرچی
بگش ے آتی جواب و ترانہ دنت و من زاناں کہ آ جواب و پکمن و تَرین
ایت۔ من و اشی و دست و شر و مردار مکنناہین!۔ مُلا بوہیر و قی زامات و
گپ و گوش نہ دار ایت و انچو حکم مُلا فاضل و جھکی و کاینت۔ گوا بوہیر
شاکار گے جنت و پہ آئی و چو گشیت:

نیوگاں چے و ش تریں نیوگ گجام انت؟

گوں ہمے جُست و اشلنگ و مُلا و ت و را پہ بند بوہگ و و نیلیت۔
بلے ماں و قی دل و توک و خیال گنت و گشیت کہ من ہر گجام نیوگ و
بگشان کہ و ش تریں نیوگ اش انت۔ بلکیں دگہ نیوگے و ش تر پیت گوا
اے جُو انیں گپے نیت۔ پیشکا من گوں آہاں گشاں کہ اے نیوگانی جُست
و عُمما چہ من و گنگ و ات من شے نیوگ نہ دیتگ انت و مے گور و نیست
انت۔ پیشکا شر ہمیش انت کہ من ہما نیوگانی نام و گراں کہ آہانی گور و
نیست انت و زانت اش نہ گن انت۔ گوں ہمے گپانی خیال گنگ و چے پد
دیم و گوں ہما حاکم و گنت کہ جُست ے گنگ ات و آئی و جُست و پتہ و
چو گردین ایت کہ رند و گس و جُست گنت نہ گنت۔

من نہ دیتگ امب و لمبو و شے دُرچکانی شمر
مے ورا کی گش و کوئر و جَنگلی دُرچکانی بر
مے و ش تریں نیوگ گلیر انت جگر و آزاتیں گنر

چہ ہمے لچہ و اشلنگ و چے پد دیوان و مرد و زان انت کہ آپہ جچ
گپ و بند نہ بیت۔ پیشکا آدگہ جُست ے نہ گن انت و جچ نہ گش انت
و آئی و راشا باشی دیت۔

گور و جنک

مُلا فاضل ء ماں گواڈر ء دُکانداریں گورے سنّت بیت۔ آیک
روچے نیت گنت کہ من رواں گواڈر ء وتی سنّت ء چاراں کہ من ء سک
دیر انت کہ من آنہ دیتگ۔ گواچہ وتی میتگ ء در کیت دیم پہ گواڈر ء جی
شاہ ء ولایت بیت غروت۔ گوں اود ء سر بوہگ ء آتچک ء گور ء دُکان ء
روت۔ بلے تاں چار ایت کہ ہمارد ء جند اے دمان ء ماں دُکان ء نہ
انت غ پت ء جاگہ ء آئی ء نیاڑنیں جنک ہتگ غ گوں ورنائیں بچگاں
سُنٹ ماں سُنٹ انت۔ انچوٹھل غ مجاز انت کہ پچے مَرچی گنت غ پچے
باندہ پچے مَرچی پچ گنت غ پچے باندہ۔

چہ گمے ء چار غ پچاس ء چے رند مُلا دُکان ء پتر ایت غ سلام دنت۔
بلے گور ء جنک گوں ورنہاں انچوہم نیاد انت کہ گشے گسی دانکے (ٹکھے)
پر نیست ے۔ مُلا پد ء سلام دنت بلے چو ساری ء وڑ ء گس آئی ء سلام ء
علیک نکنت۔ نوں اے چہ گور ء جنک ء جُست گنت کہ تی پت کج انت؟۔
آپد ء جُست نہ گشیت۔ اے رند ء مُلا گمے مُرند تر گشیت غ چو جُست ے گنت

میر ء گپنگ یہ ڈیمبری کڑے

سر بر ء ایر انت ہدہ غ پڑے

چیرگ ء پیداک انت دگہ سرے

گوں ہمے گپانی اشلنگ ء آچار ایت کہ اے مُلا بوہر غ زامات انت
غ اشان اے گپ من ء گشت انت۔ انچو گوں پاد آہگ ء شرط ء دیم ء
گوں ہمایاں گنت غ چو آہانی پسو ء دنت۔

ہُما دو ات غ اولاک شے ہڑے

گھلر ء بازار ء بجکت چڑے

پر ماوتی زامات ء کہ بدنت تڑے

گوں ہمے پسوانی اشلنگ ء مُلا بوہر غ زامات گشیت من ترانہ
گشت کہ اشی ء بل غ گون ے بجن کہ اے تراچ نہ گشیت۔ بیر ء پمن ء
ترین ایت غ من ء شر گنت۔ نوں آوتی زامات ء راتسلہ دنت غ گشیت کہ
فاضل ء گپاں دل ء میار غ بد مہ بر آتی پیریں ناکو انت۔

چہ پھلوان قادر بخش ۱۹۹۵ء رشید خان ء مئی ۱۲۰۱۲۔

۱۔ ساری ء اے گال ”وازن“ بوہگ بلے اود ء مَر دُم گشت کہ اے بازار ”گھلر“ بوہگ۔ واژن بوہگ۔

چہ پھلان تادرکش (ٹاڈک) ۱۹۹۵ء۔

فاضل ۽ غلام

وہد یکہ مھرک ۽ شر رنگی ۽ نام ۽ توارھر جاگہ ۽ پُرشیت گواڈ رستاں
چے ساری مُلا فاضل ولد چاوش رند پہ آئی ۽ چارگ ۽ روت ۽ پہ ہم نیت ۽
کہ من رواں اود ۽ زامات باں۔ مُلا فاضل ہم وتی لچہ کاری ۽ سبب ۽ نام
کپتگیں مرد مے بیت ۽ مھرکس ۽ زانت۔

وہد یکہ مُلا فاضل گوں وتی دگہ ہمراہے ۽ ماں پردان ۽ روت۔
آ اود ۽ مھرک ۽ پت سالگ ۽ مہمان بیت۔ گوا سالگ اے دمان ۽ اود ۽
نہ بیت۔ گشت کہ ہماوہد ۽ دودانی رد ۽ کہ مہمان ۽ چہ آپ تام ۽ چے رند
چلیم پہ گشگ ۽ داتگ۔ گواچہ لوگ ۽ یکے اشناں توارگنت کہ بیات چلیم
۽ برات۔ گوں ہمے توار ۽ اشلنگ ۽ فاضل ۽ ہمراہ پادکیت ۽ گشتیت۔

ہمراہ: من رواں چلیم ۽ کاراں۔

فاضل: تومہ رو! من وت رواں چلیم ۽ کاراں!

کہ شریں! بی بی تئی پت گج انت؟۔ گون اشی ۽ ٹرندیں گشگ ۽ گور ۽
جنگ اشی ۽ سر ۽ بُرازر کپت ۽ مُد ایت ۽ ہگل ۽ دنت کہ تو گوں وتی
تمبوزگ ۽ چوینے ۽ کہ دم پہ ساہت منی پت ۽ جُست ۽ گن ۽؟۔ پت
زاناں من ۽ گون انت۔ برو! منی پت اد ۽ نہ انت۔

گوں جنگ ۽ ٹرندیں بیہار ۽ ہگلاں مُلا پُشت ۽ نہ کتر ایت ۽ پد ۽
کائی چہ دکان ۽ درنیت۔ بلکیں تیچہ گمت ۽ انچو آئی ۽ رامان پنجگ ۽ گپت
۽ چوش ۽ نازین ایت۔

او منی میر ۽ جنگ ماہیں!

مچار کہ رنگ منی سیاہیں

تئی تجیل ۽ بُن پُراہیں

اد ۽ ہزار مرد ۽ رَو آئیں

اے سد لند ۽ نماز جاہیں

من ۽ ہم گوں تمبوزگ ۽ جاہیں

چہ مُلا ۽ ہم لچہ ۽ گور ۽ ماہیں جنگ پوڈے بیت کہ ماں آپ ۽

گپ ایت ۽ چہ عالتی ۽ مُرت نہ گمت ۽ آدگہ ہمنیاد چہ رپکان ہشک بنت ۽

زیرے زیر آپ بنت۔

مُلّاوتِ چلیم و رند و روت کہ اود و مہرک آنی و رافاضل و کار
دارے لیک ایت و چوگشیت و۔

مُھرُک: شَرِّیں! شُمنے و لہجہ گجانت؟۔

فاصل: ولجہ ادعاء نہ انت و آدگہ جاگے شنگ۔

مہرُک: تو فاضلِ عِچّی ؑ؟

فاضل: من فاضل غلاماں!

ہم گپانی توک ء چہ آمینگ ء چہ مولداں یے فاضل ء چہ کارایت
کہ اے مُلا فاضل انت کہ وت چلیم ء رند ء اٹلگ ء گوں ہمیشی ء مولد
گوں مُلا ء گشیت ۔

مولد: ولجہ تووت چلیم ۽ رند ۽ مہ یتکین ۽ تووتی غلام راہ
داتیں!۔ گوں ہمے گپانی اشلنگ ۽ مھرک چہ مولد ۽ جُست کنت۔

مُحَرِّک: اے زانان کئے انت؟

مولد: اے ولجہ مُلّا فاضل انت !

مہرُک: فاضل ہمیشہ انت؟

مولد: اوہ! ولجہ ملاً فاضل ہمیش انت!۔

مُہرک و گوں مولد و ہبکہ و بھمانو کیس جُست و مُلا فاضل زانت کہ

مولدء کارگر گت آنت۔ گواہمدء مؤلفاضل دیمء گوں مھرکء
گنتء چوشء کشیت۔ مھرک!

گردیں سرِ گنڈدین زنوک

ما پہ جننگان دیتگ انت

مر و ملکیت رنگ بہتگ انت۔

گوں ہمے ”شعر و نذ“ ءِ چلیم ءِ دست ءِ گپیت غُروت۔ دمانے ءِ
رند سالک مہمانانی گُور ءِ کیت غُ آھاں و شیشک گنیت۔ چہ چن غُور ءِ رند
مُلا و تی زاماتی ءِ گپ ءِ بخت۔ چہ مُلا ءِ ہمے گپ ءِ سالک لوگ ءِ روت کہ
وتی مُردُماں جُست گناں کہ اے سالکبندی خیرے غُ اے کار بید ءِ لوگ ءِ
مُردُمانی رضا ءِ نہ بیت۔ وھدے سالک اُود ءِ گوں لوگ ءِ مُردُماں ہمے
گپ ءِ بخت کہ مُلا فاضل ءِ وتی گپ آورتگ کہ من ءِ بُور ات ہُما چے
گُش ات! گُوا لوگ ءِ آد کہ مُردُم ہج نہ گُش انت۔ بلے مھرک گُشیت
کہ اے من ءِ دوست نہ بیت۔ پیشکا کہ مُلا رنک غُ دانگ غُ قد غُ بالاد ءِ
زبریں مُردُمے نہ بوتگ۔ آسیاہ تابے بوتگ غُ قد غُ بالاد ءِ ہم پنگ بوتگ۔

چر پھولان قاذک ء ۱۹۹۵ء۔ لے لے کچہ ء بند غ جور جوانی چر ولہ ایاز کیا رقی ء بھٹ سنگ آنت غ آفتی ء وت حمے جور جوانی ء توک ء

ہمے ڈول و بیان کسے آنت و کشی کے کہ من اے چروٹی نا کو حاجی شیر محمد ہند و در رنگ ۲۰۰۷ء حورہ بحرین۔

گلیرِ کزّہ کا منتِ غورسِ انت۔ بکے اے رندی گلیرِ عَظْمِ پُر بیت۔

نوں فاضل پدے آئی ء راہا ساری عِجست ء گنت۔

فاضل: اے چے پے؟

قاسم: گلیرے!

فاضل: چون ے اُگن انت؟

قاسم: بران ے چُنس اُنت ۛ پوستان ے دُور دِیخت!

گوں قاسم ء ہمے پسواں فاضل گُشیت واقعی تی یادداشت باز انت

توجہ بھی گپ ء بے حال نہ بے غھرچی ء سر پد غزانت کارے۔

چہ عبدالحق ولد شہ محمد مندی ء قصبہ ۱۹۹۸ بحرین۔

کلیہ

فاضل ء آئی ء گستر میں بُرات قاسم چه وتی لوگ ء در کاین ت محمدیم
 پہ جنگل ء نیمگ ء پہ تر ء گردے ء روگ ء بنت۔ وهدے آدویں مند ء
 روباڈیں ڈگاریں گور ء رس انت، گوا اِشانی راہ ء سر ء گلیریں ڈر چکے
 بیت ء چه ہمیشی ء ابید گہ ھج ڈر چک تَو یک ء نہ بیت۔ نوں فاضل گلیر ء
 نیمگ ء نچار ایت ء راہ رواجکی گوں قاسم ء چو گشیت:

فاضل: اے پے پے؟

قاسم: گلیرے!

چہ ہمے گپاں ابید کلیر بارہ دگہ گپ نہ گن انت عوتی راہ ء اگر
انت عورونت۔ تاں بازیں سال عوہدے گوز ایت۔ یک روچے پد ء
دویں بُرات چہ وتی لوگ ء در کاينت عوچہ ہمے راہ ء روگ ء بُعت کہ ہمے

جنت گروک ء

فاضل روت جاگھے ء مہمان بیت ء شپ ء ہمود ء دارایت۔ شپ
گوزایت ء سہب بیت۔ سہب ء سر ء مردم آئی ء گندگ ء کا انت ء
چیزے مردم آئی ء گور ء تندایت ء دیوان گمت۔ بے ہمے لوگ ء خدا بند
ء لوگبا نک بلاہیں ڈوہانی یے زورایت کہ رواں کمریں مادگ ء دوشان۔
پد ء اے گپ ہم زانگی انت ء انکار گنگی نہ انت کہ پیش ء زمانگ ء باز پیر
زالیں جتین آدم بوتگ کہ آہاں شلوار پاد ء نہ تنگ ء پہ درور ء انگت ء
بوت گمت۔ پرچا کہ آہانی سیاہیں پشتک انچوش ڈراج ء گر بوتگ انت
کہ آہانی دامنان چہ زمین ء بھرے گپنگ ء پد ء دگہ گدی راڈے زرتگ
اش ء مان وتی سرین ء بتگ اش۔

وحدے ہمے پیر زال گوک ء دوہگ ء لگ ایٹ۔ گڑا آئی ء پشتک

ء دیکی دامن لیٹ ایٹ ء آ بے پردگ بیت۔ نوں ملّا چارایت کہ جتین
پھک بے سدی ء تنگ ء بے پردگ انت۔ اگاں من ہج مہ گشاں بلکیں
دگہ یک نامرے ء چم پہ آئی ء یکپ انت گواشریں پئے نہ بیت۔ اگاں
انچو بگشان ء کہ توتی پشتک ء دامن ء شر بلکن۔ چہ اے گپ ء آ دگہ
مردم سر پد بنت کہ لچی خبرے۔ آ جتین آدم ء راگوں وتی سر پوشیں
گفتاراں حال دنت ء سر پدے گمت ء کشیت ء کہ توتی اتان ء بگر کہ
پتوہی پشت نہ کپنگ ء تو پھک ء بے پردگ ء!

नों بچارات کہ آئی ء ہمے گفتار کجام وڑ ء گشتک انت کہ ہما دیوان
ء نشتگیں مردم کس سر پد نہ بیت۔ آ دور ء گپ ء وبل کہ ایر انت
مرچیکیں زمانگ ء مردم چہ آئی ء سر پوشیں گپ ء گفتاراں سر پد نہ بنت ء
اے باندات ء پکے تچک ء کش ات نہ گن انت۔ پہ درور ء ہمے گفتاراں
بچارات کہ چتور گشتک انت ء۔

جنت گروک ء ماں مادگ ء بند ء

فیل ء سٹ ء ء گمبہر ء ہند ء

پیشن ء چتک تاں قصر قند ء

چہ ردیگ ء ء ایر کپنگ مند ء

مردھا انت کہ وتی سنگر ء انت

یک رندے مُلا فاضل گوں پتدے مُردُم ء ہمراہی ء ماں دگہ
جاگھے ء روگ ء بیت کہ آہانی دیم ء گورے کیت ء آہمے گور ء توک ء ایر
گپ انت ء آئی ء مٹاھک ء بت کہ آدیم تر ء یک بلاہیں سنگے گند انت
کہ ہمے سنگ چہ نیم ء کیش زمین ء گنڈ انت۔ گوا چہ مُلا ء ہمراہاں یکے
چہ آئی ء ہمے سنگ ء بارہ ء بھست گنت۔

ہمراہ: مُلا! تئی تو ء اے سنگ چٹکلیاں بیت؟

فاضل: منی تو ء اے سنگ چل ء نہ من بیت۔

گوں مُلا ء ہمے پتہ ء اٹکنگ ء رند ء آدگہ گپ نہ گنت ء ڈرہا
چداں راہ گر انت ء دیم ء رونت۔ چہ آہانی روگ ء چیرے روچ ء رند
ہور بیت ء گور آپ کار ایت ء ہار گنت۔ گور ء ہار ہمے چل ء نہ منین
سنگ ء چہ آجاگہ ء کشیت ء گمے دیم تر ء بارت ء دورے دنت۔

چہ ہور ء ہار ء چے پد مُلا فاضل گوں وتی ہمراہاں چہ وتی سفر ء
واٹر گنت ء چہ ہمے راہ ء آھک ء بیت۔ وھدے آ کاینت گور ء توک ء

چو کہ ہمے جین آدم دانا ء فہموکیں جینے بیت ء آہم ایت کہ فاضل
من ء گشگ ء انت ء وتی اتان ء گپت ء وتی پشک ء شر گنت۔ گوا ہما
دماں ء آمل ء پکو ء گردین ایت ء چوش ء گشیت۔

کوچگاں ٹاگاریں ڈگار باز انت!

چہ اے دوینانی گپ ء رپ ء حال دیوکائی ء دیوان ء نشتگیں مُردمانی
گوشاں مورے ہم نہ وارت ء ہج سر پد بھت کہ اے دویں چے گشگ ء
انت۔ آ بے چارگاں چے زانت کہ ماں مادگ ء بجاہ ء فیل ء سڈٹ ء سر
ء گروک جنگ ء انت ء ہمے گروک ء شہم ء پچی پشت نہ گیتگ۔ اے ہما
رنگیں سر پوشیں گفتار انت کہ لچہ کارے ء مان ہانی ء شے مُرید ء داستان
ء توک ء بیان گتگ انت ء گشگ ء گے کہ ”دوشی گروک ء سے پڑی“۔

اود ء گروک ء اے گروک ء برانت یک انت کہ پہ بے پردگی ء
گشگ بوتگ انت۔

چہ نیامت اللہ کاشانی ء ۲۰۰۰ ء چہ پھلان قادری ء ۱۹۹۵ ء بحرین۔

چہ حاجی علی احمد (بخشی) و منطقہ وسطی (مدینہ منی) بحران، ۲۰۰۰ء۔

شپانک و پس

یک رندے لھتیں مردِ فاضل و مہمان بیت۔ گوا اے روچانی
تو ک و آہانی گور و نارشت و تنگی بیت۔ پیش و زانگ و گسے و پہ مہمانی
و اگاں پسے نہ گشتک۔ گوا پران آئی و ہما مہمان راشری و سر و مہمانی نہ
گشتک و عزت و نہ داتگ۔ نوں فاضل گوں و تی برات قاسم و گشتیت۔
فاضل: مارا مہماناں گپتک و پہ نارشت و واستا مئے و تی لوگ و
دپ و ہج نہ گواہ ایت و نے پسے است نیکہ مرگے۔ من رواں تظلو (نظر
محمد) و رامیار و ترینان و پسے چکران و کاراں۔

قاسم: اے مرد و نام و کہ تو گرگ وے۔ اشی و بردستاں پشیں
ہور مان نیست کہ ترا پسے بدنت۔ شر ہمیش انت کہ تو اشی و گور و پہ پس و
باندات و مہ رو۔

فاضل: انلیاس رنک و توک و آ من و پسے دات نکت! من

ہمے سنگ و کر و رس انت۔ گوا گند انت کہ ہمے سنگ کہ ساری و چہ نیم
و گیشتر زمین و گنڈ بوتگ اتون گور و ہار و یکپارگی گوتنگ و گے دیم و
برتگ و دور داتگ۔ گوں ہمے سنگ و گندگ و پد و ہما ہمراہ چہ ملا و ہمے
سنگ و بارہ و دوبارہ جست گبت و گشتیت۔

ہمراہ: ملا! نوں تو بگش کہ اے سنگ پخت من انت؟

فاضل: نوں اے سنگ یک من انت۔

ہمراہ: اے چون؟

فاضل: انچوش!

ہمراہ: ساری و ہمے سنگ چہ نیم و کتر و دن و ات تو گشت کہ اے
سنگ چل و مہ من بیت۔ انوں کہ یکپارگی ہار و دن و گش اتگ و شری و
سر و گندگ و زانگ بیت۔ تو گش وے اے بلاہیں سنگ یک من انت۔

فاضل: بلے! ساری و من گشتک ات کہ اے سنگ چل و مہ من
بیت۔ آوہدی آو تی سنگر و توک و مہر ات و گس و سرینت گت نہ گتک
ات۔ انوں آچہ و تی سنگر و ذراتنگ۔ مردہا انت کہ و تی سنگر و انت و
چہ سنگر و در کیت آئی و خبر ہل ایت۔

ہمراہ: اے حساب و تی راست انت۔ مردہا کہ و تی سنگر و انت۔

(شعرے) پر بندان غم زندہ تو وتی عوت زانے۔

مالدار: ترامت نیست، لکھے پر بندے بند!

فاضل: شرّیں گوشدار!

نظو گرہگ ع جرات انت

نشارے رُہتگ غم چات انت

بہ گاہ ایت ہر گس کہ حیرات انت

گوں ہمہ بندانی گشگ غم چے پد فاضل ہشکلیں چادر ع پختہ ایت غم

پشت ع ماندنت دیم پہ وتی لوگ ع روت۔ اود ع قاسم زہچار انت کہ کدی

فاضل گوں پس ع کیت۔ دیر نہ بیت کہ آگوں ہشکلیں دستاں لوگ ع سر

بیت۔ نوں قاسم چہ آئی ع جُست گنت۔

قاسم: توشت ے؟

فاضل: اوہ! من بھناں۔

قاسم: گواتی آرتگیں پس گج انت؟

فاضل: من ع اے قہر عمر ع پس نہ دات۔

قاسم: وھدے آئی ع ترا پس نہ دات تو آئی ع راجپڑے گشت؟

فاضل: اوہ! من لکھے پر بست۔

اُوں رواں پسے چکران غم کاراں۔

قاسم: شرّیں! من ترا گشت۔

گوں ہمہ گپانی گنگ غم چے پد فاضل در کیت دیم پہ مالدار ع ہلک

ع روت غم اود ع گوں آئی ع دُچار گپ ایت غم چو گشیت۔

فاضل: من مر چچی تئی نیمگ ع پہ کارے ع اتکگاں!

مالدار: ہاں! بگش باریں تو پہ چونین کارے ع اتکگ ے۔

فاضل: کار اش انت کہ مر چچی من ع مہماناں گپتگ۔ من ع پسے

ع کار انت!

مالدار: پُشیں پس کہ تو لوٹ ے منی گور ع نیست۔

فاضل: من بلاھیں پاچنے ع گپ ع نہ اوں۔ من گسانیں شنگے

لوٹاں۔

مالدار: پاچنے بیت یا کہ شنگے۔ منی گور ع پُشیں پس نیست کہ ترا

بدیان ے کہ تو بکشنے ے غم وتی مہماناں بدیے ے۔

فاضل: بچار من سک گٹوں تو پُش منکن من ع پسے بدے!

مالدار: تو گٹ ے ہر ڈول ے۔ منی گور ع پس نیست۔

فاضل: تو اگاں من ع پسے نہ دیے و شرّ انت۔ بے من ترا لکھے

کہ نام لے نہ گرے۔
 قاسم: اے اچکیں کپے نہ انت۔ تو پس و بیمار من و بدے۔ من
 وتی برات و بتگیں لچہ و آؤں تی دیم و تریناں۔
 مالدار روت پس و کار ایت مولا قاسم و رادنت و نوں اے چہ
 مالدار و جست گنت۔

قاسم: فاضل و تراپے گشت؟
 مالدار: آئی و من و گشت کہ نظو گرہگ و.....
 قاسم: نوں گوشدار کہ من آئی و لچہ و ترینان۔
 مالدار: اوہ باریں ولجہ!
 قاسم: نظو گرہگ و جرات نہ انت
 نشار و رپتگ و چات نہ انت
 مہ گاہ ات مرداں حیرات نہ انت
 گوں گالانی ترینگ و نظو گل بیت و قاسم پس و زور ایت و وتی
 لوگ و کیت۔

چہ پھان قادر بخش قازک ولد چوہا ۱۹۵۵ء بحرین۔

قاسم: باریں! توپے گشت؟
 فاضل: من گشت
 نظو گرہگ و جرات انت
 نشار و رپتگ و چات انت
 بہ گاہ ایت ہر گس کہ حیرات انت
 چہ ہمے لچہ و بندانی گوشدارگ و پے پد قاسم گوں آئی و گشت۔
 قاسم: من روان پسے کاراں۔
 فاضل: من و آئی و پس نہ دات توچوں پسے کارے!
 قاسم: تو بہ تند و بچار من چتور پس و کاراں۔
 چہ دوں براتانی ہمے گپاں پے پد قاسم نظو و گور و روت و آئی و
 گشت۔

قاسم: من اتلگوں من و پسے بدے؟
 مالدار: من تراپسے نہ دیاں۔
 قاسم: تو پرچا من و پسے نہ دیے۔ زاناں گپ پے انت؟
 مالدار: من تراپیشکا پسے نہ دیاں کہ آؤں گے ساری تر و تی
 برات و رامن پسے نہ دات۔ آئی و من و آنچیں بیکاریں لچھے بست و گشت

بلے مُلا ء آہانی خیال گور بیت ء آہاں چار ایت ء پٹاس ایت کہ چہ ہمے
 نہیں مردماں پنج جنین ء چار مردین انت۔ چہ اشی ء ابید آ اے زانت ء
 پچہ اش کار ایت کہ چہ اشاں چار مردین ء چار جنین سورنگلیں انت ء پچی
 جنین سور نہ گنگینے ہوان جنین چکے۔ آ کہ سورنگلیں انت ہریکے وتی مرد ء
 ہمراہ انت۔ گوں ہمیشانی گندگ ء شرط ء مُلا گوں دیوان ء مردماں
 ہمیشانی بارہ ء چوگشیت۔

فاضل: چار چانکاں

چار پجماکاں

یک چانکے

بے پجماکیں

بے پجماک ء

کلہ نہ دیتگ!

گوں مُلا ء اے چانچ رنگلیں گپانی اشلنگ ء ڈراہیں دیوان ء
 مردم یک برے حیران بنت کہ اے چونیں پگے آئی ء گت۔ چہ گنگے ء بے
 توری ء چے پد چہ دیوان ء ننگلیں مردماں یکے چہ آئی ء جُست گت کہ
 ولجہ ماچہ تئی گپاں سر پد بُوتین کہ تو چے گشت۔ نوں تو مارا ہمے گپاں شری ء

نھ مردم

یک روپے مُلا فاضل ماں دیوانے ء بندوک بیت ء ہمے دیوان ء
 توک ء دگہ بازیں مردمے ہم بندوک بیت۔ اے زانگلیں پگے کہ آ دیوان
 ء مجلس ء توک ء کہ مُلا ء وڑیں عالم ء زانکاریں مردمے بندوک بوتگ۔
 گڑا اود ء ہروڑیں مردم اتلگ ء چہ آئی ء گپاں بھر و مند بوتگ انت ء آئی
 ء ہمک گپ مردماں گوں دجی ء شری ء سر ء گوشداشلنگ انت۔ نیکہ چہ
 آئی ء گپاں یکے ء شک گنگ ء بد بُرتگ۔

ہمے دمان ء آماں دیوان ء بندوک بیت کہ چہ دور ء نہ مردم آہگ ء
 بیت۔ آ دگہ مردم اشانی نیمگ ء دلگوش نہ دینت ء کمار اش نہ گن انت۔

سُرءِ سُر پد یکن کہ اشانی معنی چے انت؟

گروا ملاً گشت کہ اے انگلیاسیں گپے نہ انت کہ ہماشی ءمہ زان
ات۔ بلے چسکہ ہما چہ منی گپاں سُر پد نہ بوت ات کہ چہ من ءجست
گت۔ پیشکا من ہمے گشتک ءسُرء ہمارا ہمے گپانی بارہ ءشری ءسُرء
سُر پد گناں۔

فاصل: من گشت کہ چار چانک انت۔

دیوان: اوہ واجہ! تو انچوش گشت کہ چار چانک انت۔

فاصل: اے چاریں چانکانی معنی چار جنین انت۔

دیوان: شریں! اے چاریں چانک چار جنین بوت انت۔

فاصل: پدء من گشتک ات چار چماک انت۔

دیوان: توہمے ڈول ہم گشت۔

فاصل: اے چاریں چماک چار مردین انت۔

دیوان: بلے! اے چاریں چماک چار مردین بوت انت۔ دیم ء

برو!

فاصل: اے دُرہا چتلیاس مردم بوت انت؟

دیوان: چار مردین ء چار جنین۔ اے دُرہا ہشت مردم بوت انت۔

فاصل: اے ہشتیں جن ء مرد انت۔ یوان ہر یک مردے ءوتی
جنین گون انت۔

دیوان: برابر! چار مرد ء چار جن بنت ء ہشتیں ہمیش انت۔

فاصل: اگاں شمار اید انت من چوش ہم گشتک ات کہ یک چانک
بے چماک انت۔

دیوان: اوہ! مار اید انت کہ تو انچوش گشت ات۔

فاصل: یگیں چانک یک جنین ء بے چماک انت۔ اشی ء یوانت آ
بے مرد انت، آتھنا ء یوک انت۔

دیوان: انچوش کہ تو گش ءے ہمے ڈول انت۔

فاصل: من گڈ سُرء پہ ہمیشی ءواستا گشتک ات کہ بے چماک ء
کلہ نہ دیتگ۔

دیوان: پگانی ماتئی اے گپ ہم اشکت۔

فاصل: اشی ء معنی اش انت کہ ہمے جنین ء کہ مرد گوں نیست آ
جنین چکے۔ کلہ نہ دیتگ یوانکہ آئی ء سور نہ گتگ ء انگت کلہ (بشا نگ)
ء توک ء نبوتگ۔

دیوان: تئی گشتک ء رد ء اے گپ ہم راست انت ء انچوش بیت۔

بانگلینک ءِ چٹ

یک روپے ملا فاضل چہ وتی میتگ ءِ در کیت دیم پہ کاشاپ ءِ وتی
 مردمانی گندگ ءِ روت۔ وھدے آ اود ءِ سر بیت گوا ہما لوگ ءِ مردم
 ساری ءِ ہمود ءِ بندوک بنت ءِ دیوان گن انت۔ اے اود ءِ روت سلام
 دنت ءِ آشی ءِ سلام ءِ را علیک گن انت۔ رند ءِ دیوان ءِ گماش چہ آئی ءِ
 ”جیہبر“ گپت ءِ جُست ءِ گنت کہ تو کدی چہ وتی ہند ءِ در اتلگ ءِ
 ءِ اود ءِ مردم چون انت ءِ آہانی مُلک ءِ دُگار چون انت ءِ آچے گنگ ءِ
 انت؟

پُشمہ اے موسم دھکان کارانی بانگلینک ءِ چٹانی جنگ ءِ بیت ءِ اود ءِ
 دھکان کاریں مردم وتی بانگلینکانی چٹانی جنگ ءِ بنت۔ پیشکا ملا وتی چہ

فاضل: نون ہما بگش ات کہ اے دُرہا چٹکیاس مردم بوت انت؟
 دیوان: اے دُرہا مُھ مردم بوت انت۔ بلے ہمے مُھیں مردم گج
 انت؟

فاضل: اے مُھیں مردم آ انت کہ پیداک انت۔
 دیوان: واقعی! تئی راست انت آ مُھیں مردم ہمیش انت کہ
 پیداک انت۔

بھلوان قادر بخش ءِ ۱۹۹۵ء رشید صلاح ءِ ۲۰۰۹ء بلوچ کلب بحرین۔

من ترا اُشترے دیاں توہمے چیزِ نامِ مارا بگش!
 نوں آگشیت کہ ہما چہ من ءجست گتگ ات کہ تو کدی چہ مند ء
 دراتنگ ے؟۔ من پیڑی چہ مند ء دراتنگون پد ء اے کہ اود ء مردم
 چہ گنگ انت؟۔ اود ء مردم وتی بانگلینکانی پکانی جنگ ء بوتگ انت۔
 اے زانتگیں گپے کہ تاں بانگلینک ء پٹاں نہ جن ے۔ آپٹنک ء جمل نہ
 جت ء شر نہ بیت۔ نوں مردماں گشت کہ تو راست گش ے تاں بانگلینک
 ء کشار ء ”مات دار“ ء نہ بُر ے۔ آجمل ء پٹنک نہ جت ء پراہ نہ روت۔
 پٹ ہما بُش انت کہ باز جاگہ ء بُش ء باز جاگہ ء پٹ ے گش انت۔

چہ حاجی علی بخش مندی ء منطقہ وسطی (مدینہ) بحرین جولائی ۲۰۰۰ء۔

مند ء در آہگ ء روچ ء اود ء دھکان کارانی بوھوکیں کار ء ماں یک چاچے
 ء توک ء کار ایت ء ہما دیوان ء گماش ء چوپتہ دنت۔
 من پیڑی اتنگاں آج گلیں مند ء
 قدرتے گنداں آج وتی رند ء
 مات ء سر ء سند ے کار ایت فرزند ء
 گوں مٹا ء ہمے چاچ ء دیوان ء دُرھائیں مردم حیران ء ہبکہ
 بت کہ اے گجام چیز انت کہ آئی ء سر ء بہ سند ے وتی چک ء پیداک
 گمت۔ چہ گمے ء تگو مکو بوھگ ء پد دیوان ء مردم یک برے پد ء تگ ء
 نک بت ء پچ نہ گش انت۔ بلے چہ گونڈیں ساہتے ء بے تواری ء چے پد
 ہما دیوان ء نتگیں مردماں یکے چہ مٹا ء جست گمت کہ اے گجام چیز انت
 کہ آئی ء سر ء بہ سند ے وتی چک ء کار ایت؟
 نوں فاضل آہاناں گشیت کہ ہما گپ ء بند بوتگ ء برگ بوتگ
 ات۔ تاں ہما من ء اُشترے نہ دیمت من ہمارا اے چیز ء نام ء بھ نہ
 گشان گوں کہ چے انت!۔

گڑا دیوان ء مردم مجبور بت کہ آئی ء را اُشترے دیمت ء ہمے
 چیز ء نام ء آہاناں بگش ایت۔ نوں چہ دیوان ء مردماں یکے گشیت کہ

مُلا قاسمِ زاماتی

وہد یکہ مُلا قاسم ورنہ بیت۔ چہ آئی ءِ سانگِ غُور ءِ چے ساری آئی
 ءِ پت چاوشِ ولدِ جنگلیان چہ دُنیا ءِ روت۔ گوا آئی ءِ مسترِ غمِ گماشِ آئی ءِ
 مستریں بُراتِ مُلا فاضل بیتِ غمِ پُورِ ءِ واستا قاسمِ ماں بِل ءِ یک جاگھے
 دوست گنتِ غمِ وتی بُرات ءِ گشیت کہ منِ ہمود ءِ زاماتِ باں۔ تو برو منی
 گپ ءِ بہ ٹھینِ غمِ من ءِ زاماتِ بکناھین۔ آگشیت کہ شرّیں منِ رواں ترا
 اود ءِ زاماتِ گناھیناں۔

گوں ہمے گپانی گنگ ءِ قاسمِ پد ءِ دوبارہ تاں دیریں وہدے ءِ
 جُست نہ گنتِ غمِ ہیج نہ گشیت۔ بکے فاضلِ اود ءِ ماں بِل ءِ روتِ غمِ گوں ہما
 جَنکِ ءِ پت ءِ دُچار گپِ ایتِ غمِ ہما بارہ ءِ گپِ جنت۔ گوا آمر دُمِ برے

نیمو نے گنِ انت۔ فاضلِ چار رند ءِ پہ زاماتی ءِ خاطر ءِ آہانیِ غور ءِ روت۔
 بلے ہُمکِ رند ءِ گوں نا کامیں دِلے وائر گنتِ غمِ رند ءِ آیمگ ءِ چک نہ
 جنتِ غمِ نہ چار ایت۔ قاسمِ سہی نہ انت کہ بُرات ءِ پہ منی زاماتی ءِ واستا ماں
 بِل ءِ چار رند گنگ۔ بلے ہُمکِ رند ءِ روگِ ہُشکینے بوتگ ءِ نہ ٹھ ایتگ
 انتِ غمِ زاماتی بُوتگ۔ آگشیت کہ بلیکسِ بُرات بے خیالِ انت منِ رواں
 دوبارہ آئی ءِ رائرا نگ ءِ گیجاں کہ پلے روتِ انت۔ وہدے آوتی بُرات
 ءِ غور ءِ پہ ہمے گپ ءِ واستا روت۔ گوا اے دمان ءِ آئی ءِ غور ءِ دگہ مردُم
 بتدوکِ بیت۔ آنہ لوٹ ایت کہ چہ ہمے گپ ءِ آدگہ مردُم سر پد بہ بنت۔
 گوں لوگ ءِ پترگ ءِ آوتی بُرات ءِ ہمے گپ ءِ جُست ءِ گنتِ غمِ فاضل
 دُرہائیں حالاں آئی ءِ رادنت کہ ہما مردُم سر پد نہ بنت۔ نوں بچار ایت ہما
 لچھانی بنداں کہ دوں بُرات وت مان وت ءِ چے کشِ انت۔

قاسم: سلام علیک منی مُلا

دَر آ چہ گورگیں گل ءِ

برو اود ءِ ماں میر بِل ءِ

ہلاس گنِ آسُمی پُل ءِ

بہ بوجِ سبز ءِ چہ قطار ءِ

انچوساز اتک اُستاء

وہد یکہ مُلا فاضل مزن غُ سوری بیت گوا آپہ زاماتی غُ یک جاگے
 وتی ”خبر“ غُ بارت گوا آمردُم گش انت کہ شَر یں ماترا زوران۔ بلے چہ
 پرداچ غُ مالانی دیک غُ پیسر آگوں وتی بُرات مُلا قاسم غُ گشیت کہ تو برو
 باریں ہمے چُک غُ بچار چومہ بیت کہ آنگ، گر، کور غُ گنگے بہ بیت کہ اے
 رنگیں عیب غُ ناڈ راہی باز غُ بوت گت گت۔ مُلا قاسم چہ آئی غُ گپ غُ
 اٹان نہ گنت غُ چیزے روچ غُ پدوتی دست غُ وارگنت غُ ہما جاگہ غُ
 روت۔ اود غُ آہمے چُک غُ راشری غُ سر غُ ٹک غُ پاس گنت تاں گند ایت
 کہ چو آ بے عیب، شر پدارگران غُ سنگینین بلوچی ماہیں دُتکے۔ آئی غُ
 گردیں سر غُ دُر جین دپ غُ دیماں ہروڑ غُ بکش غُ شَر انت۔ بلے دیم غُ

گراں شگر غُ چہ سکتار غُ
 فاضل: تئی سلام غُ را علیک باتیں
 بہ مند یک ساہتے سارتیں
 چار رند من ہمود داتیں
 چار رند غُ خبر داتیں
 چلن مثقال طلاہ داتیں
 یک ڈگارے پُر نخیلاتیں
 چار بندہ گسان ذاتیں
 دو پرداچ رندی سوغاتیں
 نہ من ایت میر مزن گواتیں
 قاسم: نہ کرز ایت چورہ بے ماتیں
 وتی زڑے حرام باتیں

چہ بھلوان علی محمد جعفر مندی غُ چہ قازک غُ قفسیہ بحرین۔

سُری دِیّان (گُٹ) ے تَاب اَنْت ۛ ھمیشاں گمے عیب وار گنگ کہ اے
 اللہ (اُستا) ہوان شَر گنوک ۛ وِتی شان ۛ رضا اِنْت ۛ اِنسان ۛ وِس ۛ واکِ
 کارے نہ اِنْت۔ مُلا قاسم چہ اُود ۛ سَفَر ۛ پَد وِتی لوگ ۛ کیت۔ گوا یک
 روچے مُلا فاضل چہ آئی ۛ اے ڈول ۛ جُست گمت۔

فاضل: تو جُست ۛے؟

قاسم: اوہ من جُتھاں!

فاضل: تو دیست؟

قاسم: اوہ من دیست!

فاضل: گواچوں اَت؟

قاسم: عجب بانے، بِلے گُٹ ۛے تَاب اَنْت۔

فاضل: زانان اُنچو ساز اِتگ اُستاء!۔

چہ گھدا محمد حسین دُستی ولد دُر محمد مارچ ۲۰۰۳ء بلوچ ھاؤس منامہ بحرین۔

پچ

مُلا فاضل ۛ جِتک چہ سا نگ ۛ سُور ۛ چے پَد چہ وِتی پَت ۛ مات ۛ
 گمے دُور ۛ گستا بیت۔ ھمے دُوری اِنْت کہ چہ اِشی ۛ اِنسان ۛ مھر ۛ دوستی ۛ
 جوزگ کیش بِنْت ۛ چو بکُش کہ دُوری دوستی ۛ جِتد ۛ نام اِنْت ۛ ھمے دوستی
 اِنْت کہ گندوک ۛ گداری ۛ بُزہ اِنْت ۛ ماں ۛ ھنک راجاں گندوکی ۛ
 نمیرا نیں دودا نِگت بَر جاہ اِنْت۔

یک روچے آئی ۛ جِتک پہ گندوکی وِتی مات ۛ پَت ۛ لوگ ۛ کیت۔
 آپند روچ ۛ ھمود ۛ رِتد ایت ۛ یک روچے وِتی پَت ۛ گُشیت کہ منی لوگ ۛ
 جاگہ پہ خدائی نام ۛ یکہ اِنْت ۛ من ۛ دیر گوستگ تو من ۛ نوں رَسین۔ گوا

مُلا اُشترِے زور ایت غُ آئی ءِ را سوار گمت غُ دیم پہ ہمانی ءِ لوگ ءِ روگ ءِ
بمت۔ بکے ہمے اُشترِ ءِ لچانی توک ءِ بارہیشگِ بمت غُ آئی ءِ جند ءِ را
مصری شکری چنڈے دپ ءِ بیت غُ ہمے شکر ءِ چنڈ ءِ چنڈاں گمت غُ راہ ءِ
روان بیت۔ گوادیم ءِ آئی ءِ را مر دے ڈیک دنت غُ چہ سلام غُ علیک ءِ
چہ پد ہمے مرد چہ مُلا ءِ سے جُست گمت کہ مُلا ہُمک رند ءِ گُشیت ”ہج“۔

مردِ کار: تو چہ ورگ ءِے؟

فاصل: ہج!

مردِ کار: تئی اُشترِ ءِ بار چہ انت؟

فاصل: ہج!

مردِ کار: اے جتین تئی چی انت؟

فاصل: ہج!

چہ فاصل ءِ ہُمک رند ءِ ”ہج“ ءِ پَسہ ءِ آگے زہر گپت۔ آپیشکا
زہر گپت کہ بلکیں مُلا من ءِ کلاگِ گرگ ءِ انت۔ پیشکا پہ مُلا ءِ چو
گُشیت۔

مردِ کار: تو سکیں دوتے ءِ۔ من ترا ہرچ جُستے گناں تو ہُمک

رند ءِ من ءِ گُش ءِ ”ہج“!

فاصل: اگاں اے دُرہا ہجِ مَبِت گوا بکش کہ دوت کے انت؟
مردِ کار: گوا دوت منی جند انت۔ بکے تو من ءِ اے بکش ءِ
بمَنین کہ چونی ءِ ہج نہ انت؟

فاصل: ائون کہ منی دپ سُرگ ءِ انت۔ تئی رتو ءِ من چیزے ءِ
ورگ ءِ اوں۔ بکے منی دپ ءِ مصری شکرے کہ دپ ءِ توک ءِ آپ بیت غُ
چہ آئی ءِ ہج پشت نہ گپ ایت۔

مردِ کار: اشی ءِ تو راست گُش ءِے۔

فاصل: تئی اے جُست کہ منی اُشترِ ءِ بار چہ انت؟۔ منی اُشترِ ءِ
بار دُرہا ہیشگِ انت۔ اگاں چہ اُشترِ ءِ سُر ءِ بُن ءِ بکپ انت۔ چہ اشاں
یکے پشت نہ گپ ایت غُ دُرہا چنڈ چنڈ بمت کہ رند ءِ ہج پَمَن سُر نیت۔
پیشکا من ترا گُشت کہ ہج نہ انت۔

مردِ کار: تئی راست انت۔ اے بکپ انت دُرہا پُرش انت غُ
چنڈ چنڈ بمت غُ چہ اشاں ہج سُر نیت۔

فاصل: اے جتین آدم کہ ائون منی اُشترِ ءِ سوار انت چوناہا
منی جتک انت۔ بکے اگاں اشی ءِ لوگو لہجہ ائون ہمے دَن ءِ توک ءِ بیت
انت غُ ہمد ءِ چہ منی دیم ءِ دست ءِ بکپت غُ ببارت ءِ منی ہج وِس نہ

روت و من ہج گشت نکناں۔ پیشکا من ترا گشت کہ منی ہج نہ انت۔

مردِ کار: اے گپاں کہ تو گنئے تئی راست انت۔

فاضل: تو وت بگش کہ اے چے انت؟

مردِ کار: ہج نہ انت۔

فاضل: نوں تو من و اے بگش کہ دوت کے انت؟

مردِ کار: دوت من و تاں کہ من چہ تو ایشانی جُست گت۔

فاضل: شرّیں! دگہ پرے پُشین جُست کس و مکن۔

عزّت و کلاگِ گرگ

مُلا فاضل و مُلا عزّت و کجگوری سُلّیں سُنّت بِنّت و عزّت و را
مھرُک و بارہ و دُستان چے ساری مُلا فاضل حال دنت و انچوش آئی و
توصیف و ستا و گنت کہ گوں ہمے تو صیف و ستا و عزّت نہ دیتگیں چے
ساری و مھرُک و مھرُک و گرفتار و آئی و سر و شیدا بیت۔

چہ مزنیں سر دِردی و جکا نِری یے و چے پد عزّت و مھرُک و
زاماتی بیت۔ و ہدے عزّت مال و پردا چانی دَر گجگ و شوہاز و روت۔ گوا
چہ آئی و آہگ و رسگ و ساری مھرُک چہ اے دُنیا و روت۔

چہ مھرُک و مرگ و چے پد عزّت و تی سَر جِیں زند و پہ آئی و
توصیف و ستا و لچہ پر بند ایت و تی بیقراریں زرد و کُھرہینگ و جُھد و

چہ حاجی علی بخش مندی و۔ مدینہ منیٰ بحرین اگست ۲۰۰۰ء۔

جمہوریت و بلوچی زبان و لہذا تک و دیر و

گنت۔ بلے ٹرھگ ء آرام چہ گجا! بلکیں روج پہ روج آئی ء بیقراری
انچوش وڈان بیت کہ سرء پہ شیدائی درکار ایت ء پھک ء گنوک بیت۔

یک رندے باریں چتور ء کائی عزت گنوکی جاگہ ء ماں مند ء ملّا
فاصل ء کھنڈ ء روت ء اود ء ملّا آئی ء راہا سنگتی ء خاطر ء دار ایت ء
جاگہ دنت۔ بلے عزت ء ابید مھرک ء نام ء گرگ ء پہ ہائی ء نام ء پر
بتگیں لچھانی گشگ ء دگہ ہجے یاد نہ بیت ء ہر وھد ء دمان ء ہائی ء نام
ء پر بتگیں لچھاں دپگال گنت ء رپٹ ایت ء سبک ء گنوکی حرکت گنت۔

اے پہ سنگتی ء مھمان ء جھت ء آئی ء تب ء داران گن انت۔ بلے
وھد یکہ فاصل آئی ء گور ء کیت ء تند ایت۔ گوا آھروھد ء اے لچہ ء
گشگ ء ابید دگہ ہج نہ گشیت۔

گون نہ کہتاں کہ بواناں یاسین ء

پہ ہزار ناز ء شگلین گین ء

ھروھد ء ھمے یکیں لچہ ء دپگال گنگ ء وانگ ء ملّا چہ آئی ء سر پد
بیت ء زانت ء کہ اے سرء و ت نہ انت۔ پیشکا وھد ء عزت ھمے لچہ
ء وانیت گوا ملّا فاصل چو وھکند، مسکرا ء کلاگ، گرگ ء وڑ ء آئی ء را اے
ڈول ء ھمے لچہ ء پتہ ء دنت ء چو گشیت ء۔

تو بجن گئی ء گل ء گین ء
دل تئی زانان تپس اتگ تین ء
مھرک ء نوش گن مھر ء مارچین ء
یات یکن گیشتر پلین درچین ء
شگر بگر رب ء بوان تو یاسین ء
قیامت ء روج ء لوٹ گل چین ء
دعا قبول بیت بلکیں آمین ء

چہ بھلوان قادر بخش ۱۹۹۵ء ڈاکٹر رشید صلاح ء ۲۰۱۰ء بحرین۔

بند ان ۽ گماش

مُلاَ فاضل ڪُنڊ گشت ۽ تَر ۽ تابی مُردے بوتگ ۽ وتی وطن ۽ هُٻڻڪ
هَلڪ ۽ میتگ ۽ تَر اِتگ۔ یک رندے آ ماں بند ان ۽ روت۔ بند ان
رواڻشتی بلوچستان ۽ چه سر باز ۽ پهل ۽ سر یک میتگ ۽ نام انت۔ مُلاَ فاضل
۽ نام ۽ توار سڪ مزن بیت ۽ آ وتی لچہ کاری ۽ جور جوابی (حاضر جوابی) ۽
بابت ۽ سڪ مشهور بیت ۽ آئی ۽ راپہ گپ ۽ خمر ۽ گس بند گت نہ گمت۔

وهدے مُلاَ فاضل ۽ حال همے میتگ ۽ مُرد ماں سر بیت کہ آ مئے
میتگ ۽ اِتگ۔ گواچه همے هَلڪ ۽ گماش ۽ مستریناں یگے گشتیت کہ من
آئی ۽ راپہ گپ ۽ بند گناں۔ من چاراں باریں آچون منی جواب ۽ دات
گمت۔ اگاں منی جواب ۽ دنت گواہان من آئی ۽ مٿان کہ گس آئی ۽ را
گپ ۽ بند گت نہ گمت۔

پیش ۽ زمانگ ۽ مُردم وتی کاراں دز گت ۽ مُشکول بوتگان ۽
آهاں یگے دومی گیشتر ماں مسیت ۽ نماز ۽ وهد ۽ دیتگ ۽ دُچار کپتگ۔
چو کہ مُلاَ فاضل عالم ۽ دین داریں مُردے بیت آهم پہ نماز ۽ خاطر ۽ ماں
مسیت ۽ روت۔ گواهما ولجہ کار مُلاَ فاضل ۽ را ماں مسیت ۽ گند ایت کہ
نماز ۽ انت۔ نوں همے واجهکار ماں وتی دل ۽ گشتیت کہ مرچی مُلاَ شتر منی
دست ۽ انت۔ اگاں ماں مسیت ۽ توک ۽ انگلیاس مُردم ۽ دیم ۽ من آئی ۽
راهرچی بگشاں آ انگلیاس جلدی منی جواب ۽ دات نہ گمت۔ پرچا کہ یگے آ
نماز ۽ سر ۽ انت ۽ دومی تاں نماز ۽ هلاس بکنت ۽ وتی دل ۽ خیال بکنت ۽
منی جواب ۽ بدنت۔ آئی ۽ په جواب ۽ دیتگ ۽ باز وهد لگ ایت ۽ تاں
وهد ۽ مسیت ۽ دُرھائیں مُردم دَرَکایت ۽ رونت۔ پد ۽ مُردم همے گش
انت کہ فاضل گپ ۽ بند بوتگ ۽ آئی ۽ راپہ گپ ۽ بند گنگ ۽ وژنامی من ۽
رَس ایت۔ گوں همے نیب ۽ مُلاَ فاضل ۽ گش ۽ روت ۽ دپ ۽ پُر ۽ چو
گشتیت۔

سلام علیک مُلاَ دَر بند گانی

سر ۽ دارے دیران بیت ها کشانی

دِٻان نیست انت هچی نہ مانی

مُلا فاضل ۽ پٹکی

گشتت که مُلا فاضل ۽ وتی وهد ۽ سودا گری هم گنگ ۽ آپه چیزانی
 بھا گنگ ۽ برے یک نیمگے ۽ شنگ ۽ آئی ۽ چیز گرانہائیں ھمک تھر ۽
 مھرگ، آبریشم، پوپل، ھیر ۽ کلپڑ اے دگہ ھمک روچگیں کارمرز بوھوکیں
 راک ۽ پکت بوتگ انت۔ دومی ایش کہ ھمے چیزانی بھا گنگ ۽ نمون ۽
 سبب بوتگ کہ آگوں وڑ وڑیں مردماں دیم پہ دیم بوتگ ۽ وتی ڈیھ ۽ ھمک
 ھند ۽ دگ ۽ تر ۽ گردے ۽ گنگ۔ آیک رندے پہ وتی چیزانی بھا گنگ ۽
 خاطر ۽ کچ ۽ شاھی ٹمپ ۽ کیت۔ بلے اداء اے گپ زانگ لوٹ ایت کہ

جواب ۽ بدے منی سار ۽ ھوشی
 مھکت ترا داں باندات ۽ پونشی
 چوش کہ مُلا فاضل ۽ سَر ۽ بیت ۽ وتی ۽ نماز ۽ نہ پُروش ایت ۽ آئی
 ۽ را جواب نہ دنت۔ بلے وھدیکہ وتی ”سلام“ ۽ ترین ایت۔ گوا دیم ۽
 گوں ھائی ۽ گمت ۽ چوش ۽ گش ایت۔

سلام ات علیک انت میر گوشہ
 جواب ۽ تنی نیلاں باندات ۽ پونشی
 مات ۽ گوھارتی داتگ انت دوشی
 نامرد دائم وتی پوست ۽ لگوشی

گوں مُلا فاضل ۽ حاضرین جواب ۽ ھمے ھلک ۽ واجہ کارمر ایت
 پد ۽ زندگ نہ بیت ۽ گشتیت کہ اے چے کارے کہ من گت ۽ مُلا فاضل ۽
 حاضر جوابی ۽ گپ ۽ بند بوھگ ۽ بارہ ۽ ھرچی کہ مردماں گشتگ آڈرھا
 راست انت۔

۱۔ میر گوشہ پیریکا مھکت ۽ ھمے مردکارڈ راج گوشہ بوتگ۔

چہ بھلا ان قادر بخش ۱۹۹۵، ملال جلیل نربازی ۲۰۰۱ ۽ چرشد صلاح ۽ بلوچ کلب، بحرین ۲۰۰۹ء۔

نام انت) کہ آہم پہ چیرِ زورگ ء سوداگر ء گور ء کیت۔ تاں گند ایت
کہ اے و سیاہ تاب ء پٹکیں مُلا فاضل انت گوں وتی گوں چیرِ ان۔ اے
مرچی منی دست ء کپتگ ء من ایشی ء راشر گو بجان ء کلاگ بنداں کہ آ
انلیاس جنین، چُک ء چوری ء توک ء من ء ہچ گشت نہ گنت۔ گواہی
زالکو مُلا ء را کلاگ کپت ء دپ ء پُر ء چوش ء ءش ایت۔

زالکو: سوت (سیت) مکن او مُلا فاضل ء پٹکی!

چہ دو، سے رند ء گشت ء پد مُلا آئی ء سکت باز منت گنت ء گشتیت
کہ منات (منی مات) تو جنین آدمے ء منی کار ء کار مدار غن ء بل کہ
من وتی چیرِ ان بھاگنان ء وتی راہ ء گران ء رواں۔ بلے ہمے جنین آدم
آئی ء سر ء نہ گپ ایت ء گون ءے جت ء سوکلو ءے دار ایت ء وتی دل ء
ہمے گشتیت کہ نوں ہچ گشت نہ گنت۔ پیشکا ہمے گپ ء دمان پہ ساحت
گشتیت کہ ”سوت مکن او مُلا فاضل ء پٹکی!“

نوں مُلا چار ایت کہ ایشی ء من ء انلیاس مردُم ء توک ء انکرین
ء گتگ ء پوز ء رسینگ ء دز بندی ء منت ہمیش انت کہ من گنگ ء
اول۔ اے چونی سر ء نہ گپ ایت ء چہ چُک ء روگ ء بدل ء شر ہمیش
انت کہ من ایشی ء راجوریں جوابے بدیاں پلے چہ منی سر ء چُک ایت۔

شاہی تُمپ ہما ز مانگ ء ”گشتنگ“ ء را گشتگ بوتگ ء گوہنیں گشتنگ ء
ویران ء پُرتگیں کلات ء پشت کپتگیں بُنڈک انوگین شاہی تُمپ ء
رودراتکی میگ ء ماں روتگ (ہیپ ء نام انت) ء زرباری لمب ء انت
ء اے کلات ہوتانی بوتگ۔ ایشی ء بابت ء اے گپ اُفگت ء مشہور انت
کہ کچ ء حاکم میر مہراب خان گچی ء گشتگ کہ ”کچوں حرام انت بید ء
گشتنگ ء“۔ گشتنگ ء روگیت ء انوگین شاہی تُمپ ء رودراتکی زربار ء
چھسر انت۔ چھسر ء آبادی ء بھرے ہما گوہنیں گشتنگ بیگ انت کہ چہ
انگریزانی اُرش ء کلات ء پُرتگ ء ڈورینگ ء رند اود ء گھیں گمندان
گشتنگ ء کش ء گور ء ہتگ انت۔

چُشمہ مُلا ء را باز مردُم ء زائنگ کہ ایشی ء راہرچی بکُش ء وتی
گپ ء جواب ء دنت۔ مُلا گوں وتی ہر ء لڈ اٹگیں چیرِانی بھا ء گوہنیں
گشتنگ ء روت۔ چُشمہ اے سوداگرے بیت پیشکا پہ چیرِ ء بھا زورگ ء
چُک ء جنین آدم ہم کا انت پر رچ ء کائی بیت۔ گواہا و ہد ء اد ء یک مسکرا
بازیں زالکوے بیت کہ آئی ء را مردمانی گو بجانگ ء کلاگ گرگ و ش بیت
(من اد ء پٹکی لوٹاں چھسر کہ گوہنیں گشتنگ ء بھرے اد ء مردُم تاں
انوں ء پہ مردمانی ء کلاگ گرگ، و ش گچی، لُچی، گندگ ء دلوشی ء سکت

وہد یکہ ہمے زالکوملا ء گشیت کہ ”سوت مکن او ملا فاضل ء پٹکی“! گوں
 ہمے گپ ء گشک ء ملا آئی ء اے ڈول ء جواب ء گردین ایت۔
 فاضل :- جنک پشک تئی لکس تئی ناموس جڈو گیت
 من جنان ءے بلے منی ہجہ نہ ڈو گیت۔
 گوں ہمے پتہ ء اشلنگ ء زالکو آدگہ چیز بھا زور وکیں جنین آدم ء چک ء
 چوریانی دیم ء چہ وتیاں ہشک ء هلاس بیت۔ تاں ملا ہمد ء وتی چیز ان
 بھا گت بلے پد ء تنگ نہ گت ء چونہ گشیت کہ ”سوت مکن او ملا فاضل ء
 پٹکی“۔

چڈاکٹر رشید صلاح ء پٹھے ۱۲۶ اپریل ۲۰۱۲ء حورہ بحرین۔

ولجہ تو لوگ ء روئے بہ شا کار ء پتر!

موسم گلہ ء رون ء بیت کہ ملا فاضل پہ سفرے چہ لوگ درکیت ء
 روگ ء بیت کہ راہ ء گوں دگہ یگے ء دچار گپ ایت کہ ہمے مرد کاروتی
 هلك ء گماش ء گھدا بیت کہ چہ ہمے راہ ء ہم وتی لوگ ء روگ ء بیت۔
 ملا فاضل نامداریں مردے بیت بلے آئے ء جگہ نیار ایت کہ اے ملا فاضل
 انت۔ گوا اے دویں ہمراہ بنت ء دیم ء رواں بنت کہ گئے راہ ء روگ ء پد
 یک ڈگارے ء نڈیک ء رس انت گوا بازار ء گھدا در اہنیت۔
 گھدا :- اے ڈگار ء گلہ ء بچار کہ چون دان ء زرد زرد انت ایثی ء
 ولجہ ء را خدا ء حاجت است ء بس! گوا فاضل در اہنیت۔